

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ O.M.G.E. KÖZLEMÉNYEI.

Gazdakongresszus tárgyalásai.

A f. évi május hó 20., 21. és 22. én megtartott gazdakongresszus tárgyalásai úgy tudományos, valamint gyakorlati szempontból föltötte becses és bő anyagot tartalmaznak mezőgazdaságunk jelen helyzetének megvilágítására, jövőbeli fejlesztése irányítására. Az előadások és tárgyalások folyamán oly sok eszme merült fel, melyeket hogy azyk érvényesülhessenek, nemcsak a mezőgazdaság barátainak, hanem mindazoknak, a kiknek közgazdaságunk egészséges fejlődése szívéükön fekszik, ismerniök kell.

Ez a meggyőződés indította az O. M. G. E. választmányát azon hazafias áldozatkészségre, hogy a kongresszus végrehajtóbizottságának kértére a kongresszus előadásait és tárgyalásait a gyorsírói feljegyzések alapján nyomtatásban is tetemes költséggel kiadja.

A kiadvány hat füzetből fog állani s összesen mintegy 100 nyomtatott ivre terjed. A füzetek tartalma a következő lesz:

I. füzet. Tartalmazza a kongresszus szervezetét, a tagok névsorát, a kongresszus megnyitó- és záróülését és a kongresszus által elfogadott határozatokat.

II. füzet. Tartalmazza a mezőgazdasági és szakoktatásügyi szakosztály a) szakoktatási és kísérletügyi, b) növénytermelési, c) szőlészeti és borászati, d) állattenyésztési, e) vízjogi és vízhasznosítási bizottságainak előadásait és tárgyalásait.

III. füzet. Tartalmazza a hitel, biztosítás és adóügyi szakosztály a) hitelügyi, b) biztosítási, c) adóügyi bizottságának előadásait és tárgyalásait.

IV. füzet. Tartalmazza a mezőgazdasági politikai és értékesítési szakosztály a) vámügyi és statisztikai, b) közlekedésügyi,

c) értékesítési bizottságai előadásait és tárgyalásait.

V. füzet. Tartalmazza a telepítés és kivándorlás, munkás- és eselődügyi szakosztály a) munkásiány és kivándorlási, b) telepítés, munkás- és eselődügyi, c) iparügyi bizottságainak előadásait és tárgyalásait.

VI. füzet. Tartalmazza a gazdasági érdekképviseleti szakosztály a) mezőgazdasági érdekképviseleti, b) gazdasági helyzetét tárgyaló, c) mezőgazdasági jogi bizottságok előadásait és tárgyalásait.

A kongresszus tárgyalásaira vonatkozó kiadványt a kongresszus összes tagjai ingyen fogják megkapni. Hogy azonban más érdeklődők is megszerezhessék, a kiadványokra az O. M. G. E. a következő előfizetést nyitja meg:

Előfizetési árak: Az országos magyar gazdasági egyesület azon tagjai részére, a kik *nem voltak* tagjai a kongresszusnak 5 forint, azok részére, kik sem az O. M. G. E.-nek, sem a kongresszusnak *nem tagjai*, 10 forint.

A füzeteket *egyenként* is meg lehet szerezni. Ezek ára: az I. füzeté 3 forint, a II., III., IV., V. és VI. füzeté egyenként 2 forint.

Az előfizetések f. évi július hó 1-éig az O. M. G. E. pénztárához intézendők.

A füzetek f. évi szeptember hó folyamán fognak megjelenni.

Az előfizetési összegek beküldésének megkönnyítésére lapunk legközelebbi számához *postautalványokat* mellékelünk.

Igazgató.

Meghívó.

Az Országos Törzskönyvelő Bizottság 1895. június 17-én, hétfőn, d. u. 5 órakor a Köztelken ülést tart.

Tárgyak:

Új tenyészállatok felvétele.

Törölendő tenyészettek.

Folyó ügyek.

Kainit megrendelések.

A rozsok műtrágyázásának ideje augusztus-hóra esik s különösen a kainit az, melyet jó minél előbb felszórni. Miután a kainit szállítása sok időt igényel, nem mulaszthatjuk el a gazdaközönség figyelmét felhívni arra, hogy kainitszükséglete idejében való fedezése céljából a megrendeléseket már most tegye meg.

A kainit megrendelhető az O. M. G. E. titkári hivatalnál.

Árak: nagyban waggon-rakományonként ab Leopoldshall-Strassfurt, ömlesztett állapotban 106 forint, zsákban szállítva 130 forint. A vasúti szállítási-költség a különböző távolságu rendeltetési állomások szerint 130-140 forint között váltakozik.

Kicsinyben métermázsánként zsákkal együtt ab „Budapesti közraktárak“ egyesületi tagok részére 280 forint, nem tagoknak 3 forint.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

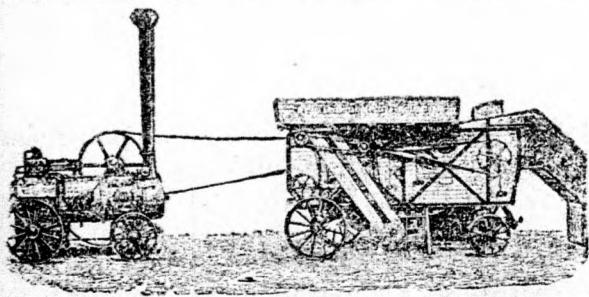
Igazgató.

Május havában befizetett alapítványi kamatok és évdíjak nyugtázása.

Alapítványi kamatok.

1895-re. Békésmegyei gazdasági egyesület 10:50 frt, gróf Eltz Károly 26:50 frt, Érsekújvári takarékpénztár 10 frt, gróf Eszterházy Ernő 10 frt, Kecskeméti vidéki gazdasági egyesület 10 frt, Kund Pál 10 frt, Máday Izidor 10:50 frt, Magyar Kossa Sámuel 26:50 frt, Nyitrai gazdasági egyesület 10:50 frt, Nógrádmegyei gazdasági egyesület 10 frt, báró Orezy Cherub 10 frt, Sztm. Radó Kálmán 11 frt, gróf Schönborn Bucheim 52:50 frt, Somssich Andor 10 frt, Szegedy György 10:50 frt, báró Szegedy Ensch Károly 10:50 frt, Zemplénmegyei gazdasági egyesület 10 forint.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. Váci-körut sarok.

Jutányos árak. Több évi törlesztés.

A MAGY. KIR. ÁLLAMVASUTAK
GÉPGYÁRA

felülmúlhatatlan

Gőzcséplő-garnitúrái

és egyéb

Gazdasági gépeinek

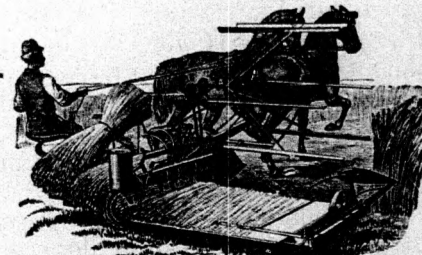
Szövetkezeti képvisellete, tagok számára.

ADRIANCE PLATT & Co., new-yorki gépgyáros

kizárólagos képviselősége.

Fűkaszáló-,
marokrakó arató-
és
kéveköto arató-
gépeire.

Kitünő magyar bizonyítványok.

Évdijak.

1893. Mattyasovszky Lajos 10 frt, 1894. Berger Emil 10 frt, Imreh Miklós 5 frt, Kutzig Gábor 5 frt, Mattyasovszky Lajos 10 frt, ifj. Szentmiklósy Kálmán 5 frt, Turkevei gazd. egyesület 5 frt, 1895. Ambrózy Nándor 5 frt, gróf Andrassy Sándor 10 frt, Auspitz Ignác 5 frt, Bábay Bay Géza, Ballay Sándor, Békessy László, egyenkint 10 frt, gróf Berehtold 5 frt, Berger Emil, Bernreider János, Bibó György, Blau Adolf, Brüll Mór, gróf Cebrián László, Csiky Sándor, Csontos Miklós, Deiminger Imre, Deresényi Antal, Diószeghy Zoltán, Dobokay Lajos, Domahidy István, Durmann Antal, Ehrenreich József, Első gyapjúmosogató, Emödy József, Erdélyi Károly, Földes Béla, Gayer Lajos, Geiger Ferencz, Gelléry Mór, Haas Ignác, Hajdu László, Halbrohr Adolf, Harsányi Menyhért, Hazay Győző, Hedry József, Hertelendy József, Hirschfeld Béla, Hirschmann Nándor, Hódmezővásárhelyi gazdasági egyesület, Holczner József, Holényi Ferencz, egyenkint 10 frt, Horváth Béla 5 frt, Horváth Mihály, Hriasztyeli Károly, Imre Miklós, Ivády Béla, Jenezy Béla, Juhl Miksa, Jusztusz Izidor, Kállay András, Kállay Lipót, Karsay Vilmos, Kauszer Dezső, Kemény Dávid, Kenyeres János, Kientzl József, ifj. Kintzig János, Kiss Iván, Kiss Lajos, Kobek István, Koch Viktor, Kocsis István, Kohner Henrik, Kosinszky Viktor, Kossuth Ferencz, Köleszi Kende Elemér, König Károly, Kramer Tivadar, Kransz Antal, Kreutz József, Kubovits Ignác, Kun Frigyes, Kutzik Gábor, ifj. Lakner László, Lamm Armin, Lamm B. és fia, Láncezy Béla, Laszkary Pál, Lázár Soma, Lederer Arthur, Lederer Károly, Leidenfroszt Gyula, Legény Oszkár, Leveleky Armin, Lilienberg Sándor, Liphay Ágost, Liphay Guidó, Liphay Jenő, Lovas Sándor, Lovassy Ferencz, Luby Béla, Lukács Gyula, Magyar Kázmér, Majthényi Rudolf, Mankovitzky József, Mannlicher Róbert, Mattyasovszky Lajos, Mattyasovszky Oszkár, Marsovszky Viktor, Mayer Pál, Malnássy Ferencz, Melliorisz Miklós, Meller Rudolf, Meszera Lajos, Metternich herceg bíai uradalma, Mérey Lajos, Mihályi Imre, Mihályi József, Milassevits József, Mojzer József, Molnár István, Nagy Károly, Nagy Miklós, Nagy Sándor, ifj. gróf Nemes János, dr. Nemeshegyi Béla, Neumann Armin, Neuschloss Fülöp, Nyáry József, Okolicsányi Gáspár, Orlödy Pál, Ostffy Miklós, Öváry Sándor, Pallaghy János, Pap Győző, Pál Károly, Pék Gyula, gróf Pongrácz Jenő, Pollitzer Bernáth, Pottornyay Miklós, Pfeiffer Kálmán, Pónay István, Pscherer József, Purgly Zsigmond, Pusztai-Kürti uradalom, dr. Rätz István, dr. Radvánszky György egyenkint 10 frt, Rapasányi István 5 frt, Reich Zsigmond, Remenyik Imre, Rigó Béla, Rohonczy Guidó, Rögler Mihály, Sághy Gyula, Samarjay János, Sarlay János, Sarlay Gyula, Sorák Károly, Somogyi Péter, Solymossy Lajos, Smialovszky Valér, Spitzer Jakab, ifj. Spörzon Pál, Suhajda István, Scheidl Agoston, dr. Schmidt József, Schirmund Kornél, Schosberger Lajos, Schosberger Rezső, Schweiger Lajos, Szabó Károly, Szabó Lajos, Szalender Gyula, Szakáll Mihály, Szalay Béla, Szalay István, Szánky Sándor, Szandner Ernő, Szántó Elek, Szántó Menyhért, gróf Széchényi Géza, Székér Lajos, Szélényi Miklós, ifj. Szentkirályi Farkas, Szentkirályi István, Szilassy Béla, Szilárdy Ödön, Szivós Endre, Szobodtka Adolf, Szücs Zsigmond, Skublics Gyula egyenkint 10 frt, Stern Miksa 5 frt, Stern Lajos, Strasser Izidor, dr. Strasser Imre, Strasser Zsigmond, Strausz Adolf, Steiner Frigyes egyenkint 10 frt, Tomka Sándor 5 frt, Tóth Bertalan, Tóth József, Trencsénmegyei gazdasági egyesület, Turkevei gazdasági egyesület, Turkevei kaszinó egyesület, Udvarhely m. g. e., Ujhelyi Mihály, Ungváry László, Ungar Béla, Ungar Iván, Vajda Ferdinánd, dr. Velits Antal, Velits Zoltán, báró Vécsey József, Vécsey Ferencz, Vertán Etele, Viczmány Ödön, Visseny Kornél, Voith Manó, Walla Géza, Weisz Adolf, Weidenfeld Lajos, Wertheimstein Alfréd, Wertheimstein Sámuel, Wilder Mór, Wittmann János, Wimmer Imre, Wimmer Károly, Zámory Béla, Zathureczky Márton, Zóhls József egyenkint 10 frt, 1896-ra: Auspitz Ignác 5 frt, dr. Jovanovits György, Lits Sándor, Mattyasovszky Lajos egyenkint 10 frt, Szivós Endre 5 frt.

Az igazgató-választmány ülése.

(1895. június 7.)

Jelen voltak: gróf *Dessueffy* Aurél elnökle alatt: *Bujanovich* Sándor alelnök, *Baranyay* István, *Bálintffy* Pál, *Bernát* István, id. *Cséry* Lajos, dr. *Csillag* Gyula, dr. *Darányi* Gyula, *György* Endre, dr. *Hagara* Viktor, gróf *Károlyi* Sándor, *Kodolányi* Antal, *Kostyán* Ferencz, *Kvassay* Jenő, *Libits* Adolf, *Matuska* Alajos, *Wittmann* János választmányi tagok, gróf *Zichy* István egyesületi tag. Az egyesület tisztviselő-kara részéről *Forster* Géza igazgató, *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár, *Szilassy* Zoltán szerkesztő-titkár, *Paikert* Alajos titkár és *Jeszenszky* Pál segédszerkesztő.

Gróf *Dessueffy* Aurél elnök megnyitja az ülést, üdvözli a megjelent választmányi tagokat.

Igazgató bemutatja a múlt választmányi ülés hitelesített jegyzőkönyvét, mely a „*Köztelek*” lapban is közzé volt téve. Tudomásul szolgál.

Jegyzőkönyv-hitelesítők.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére a választmány elnök ajánlatára *Bálintffy* Pál és dr. *Hagara* Viktor tagokat kéri fel.

Igazgató jelenti, hogy *Koppély* Géza és *Hegedüs* József választmányi tagok a mai ülésről való távolmaradásukat kimentették.

Elhalt tagok.

Igazgató jelenti, hogy a múlt választmányi ülés óta elhaltak gróf *Esterházy* Miklós Ernő felső-őri *Francies* József és *Lenárd* Máté évdijas tagok.

A választmány e tagok elhunytá feletti részvétét fejezi ki.

Taglétszám.

Igazgató jelenti, hogy a múlt választmányi ülés óta tagokul jelentkeztek:

I. *Alapító*. Gaál Dénes földbirtokos 400 korona (Báté, Somogym.) II. *Évdijas tagok*. Bay Géza nagybirtokos, Bahunek István, kasznár, Békessy László ur. igazgató, Csiky Sándor földbirtokos, Csontos Miklós bérlő, Deutsch Béla földbirtokos, Grosz Jenő bérlő, Vezekényi ifj. Horváth Mihály ur. bérlő, Horváth Béla urad. kasznár, Horváth Dénes földbirtokos, Justh Zoltán földbirtokos, Kossuth Ferencz orsz. gyűl. képviselő, Kocsis István birtokbérlő, Koller Kálmán földbirtokos, Liptay Béla földbirtokos, Kremzír Mór szeszgyáros és földbirtokos, Matolezy Károly birtokos, Majthényi Rudolf földbirtokos, Marsovszky Viktor, Masztics Elemér urad. intéző, Mándy Géza földbirtokos, Perczel Ferencz M. Mezőgazd. Szövetk. igazgatója, Rébay Dezső urad. intéző, Rögler Mihály urad. gazdatiszt, Sarlay János földbirtokos, Schusztner Ferencz tisztartó, Szantner Lajos földbirtokos, Szerviczky Odön földbirtokos, Tusák Sándor urad. bérlő, Ungár Béla birtokos.

A választmány az ujonnan jelentkezetteket örömmel üdvözli a tagok sorában.

A taglétszám 415 alapító, 2203 évdijas, összesen 2618 tag.

A zombai tenyészállatdíjazás és vásár.

Igazgató: A tolnamegyei gazdasági egyesület meghívta az egyesületet a május hó 26-án Zombán rendezett tehén- és üsződíjazásra. Nevezett egyesület a meghívásra az vezette, hogy az *O. M. G. E.* által a tavasszal rendezett tenyészállatvásáron olyan kollektívok állítottak ki bonyhádi tájfajtaként, melyek ezen fajta jellegének éppen nem feleltek meg. A zombai tenyészállatvásár az *O. M. G. E.* szakértő kiküldötteinek alkalmat nyújt a bonyhádi tájfajta marhát eredeti minőségében megismerélni. A tolnamegyei gazd. egyesület által rendezett tenyészállatvásáron az elnökség intézkedése folytán *Reusz* Henrik és *Rubinek* Gyula tagok vettek részt.

A választmány az elnökség intézkedését helyesléssel veszi tudomásul s a tolnamegyei gazdasági egyesület átiratát s a zombai díjazáson jelen volt kiküldöttek jelentését a tenyészállatvásár rendező-bizottságának adja ki.

Gyapjuaukeziók.

1. *Heller* M. és társa cég bejelenti, hogy az általa ez év folyamán Bpsten rendezett gyapjuaukeziók határidejét július 3., 4., 5. napjaira tűzte ki s a becselő-bizottságba a maga részéről *Neff* Frigyes helybeli kereskedőt és *Keutter* Péter kamnitzi gyárost nevezi meg.

Az igazgató-választmány a gyapjuaukezió becselő-bizottságába az egyesület képviselőjében *Lejtényi* György és *Libits* Adolf rendes, továbbá *Skita* Sándor pótagot küldi ki.

2. A *miskolci hitelintézet* értesíti az egyesületet, hogy a miskolci gyapjuaukezió ez évben június 5-én fog megtartatni s az egyesület képviselőjének kiküldését kéri.

Az elnökség a választmány utólagos jóváhagyása reményében egyesületünk képviselőjére a miskolci aukezió dr. *Rodiczky* Jenő tagot kérte fel.

Tudomásul szolgál.

Egyesületi átiratok.

1. A *temesvármegyei gazdasági egyesületnek* a VIII. kulturmérnöki hivatal kettéválasztása és a XII. kulturmérnöki hivatal szervezése ügyében a földm. miniszterhez felterjesztett memorandumát pártolás végett megküldi.

Az igazgató-választmány pártoló feliratot intéz ez ügyben a földmívelési miniszterhez.

2. A „*Bodókövára*”-i szőlőtelepítő egyesület anyagi segílyt kér az egyesülettől készpénzben, esetleg anyagban s az ottani talajoknak megfelelő *Riparia* Pentalis és *Vitis Solonis* vesszőket kér elültetésre.

A választmány a *Bodókövára* szőlőtelepítő egyesület segélyezése ügyében pártoló felterjesztést határoz intézni a földmívelésügyi miniszterhez.

A székesfővárosi tanács átirata.

Igazgató jelenti, hogy a fővárosi tanács az egyesület oly értelmű átiratára, hogy a tenyészállatvásárok elrendelése díjak szedése helyett a vásárlók elismerése fejében egy mérsékelt összeg fizetessék, válaszul adja, hogy e kérelmet elvi szempontból nem teljesítheti, mivel a vásárdíjakat nem a vásárt rendező testület, hanem maguk az egyes felhajtók tartoznak fizetni. Hajlandó azonban az egyesület által rendezni szokott tenyészállatvásárokat díjakkal támogatni, ha a szokásos díjak osztályozása és mérve iránt tájékoztatást nyer.

Matuska Alajos kijelenti, hogy a főváros hajlandó díjak kitűzésével a vásárokat támogatni, egyuttal célszerűnek vélné, ha az *O. M. G. E.* a szarvasmarha-kiállítás másik ágával, a hizóállatok vásárlásával is foglalkoznék. Kiváló fontossággal bírna ez ugy a fogyasztó, mint a termelőközönség érdekében is.

Forster Géza igazgató megjegyzi, hogy a jövő évi millennáris kiállítás alkalmával az időleges állatkiállítások kapcsolatában a hizómarha is fel van véve, ezzel tehát egyelőre foglalkozni nem szükséges, azonban az indítvány kiadandó volna a tenyészállatvásár rendező bizottságának tárgyalás végett, s mivel 1896-ban nem tart az *O. M. G. E.* tenyészállatvásárt, a bizottság 1897-ig részletes tervet dolgozhatna ki.

A választmány tudomásul veszi a fővárosi tanácsnak a tenyészállatvásári díjakra vonatkozó átiratát s a tenyészállatvásár rendező-bizottságának adja ki tárgyalás és véleményadás végett *Matuska* Alajosnak a hizó-állatvásárra vonatkozó indítványával együtt.

Magyar kir. államvasutak igazgatóságának átiratai.

Ügyvezető titkár előadja:

1. A *M. Á. V.* igazgatósága kérdést intéz az iránt, hogy olajtartalmu gyökerek kiszajtolása után fennmaradó, hizlálásra alkalmas olajpogácsák *Trieszt*-ből való szállítására szállítási kedvezmények adása mezőgazdaságunk érdekében kívánatos-e?

Az igazgató-választmány a szállítási kedvezmény megadását elvben helyesli, mert

mány a gyapju-
a az egyesület kép-
gy és *Lábics* Adolf
or póttagot küldi ki.
intézet értesíti az
lezi gyapjuaukezió
megtartatni s az
kiküldését kéri.

us tmány utólagos
egyesületünk kép-
kezió dr. *Rodic* ky

iratok.

gazdasági egyesület-
hivatal kettévá-
ernöki hivatal szer-
miniszterhez felter-
rtolás végett meg-

ány pártoló felira-
dmivelési minisz-

szőlőtelepítő egye-
egyesülettől kész-
s az ottani tala-
Pertalis és Vitis
etésre.

lőkőviraljai szőlő-
ése ügyében pár-
intézet a földmi-

ács átirata.

a fővárosi tanács
átitára, hogy a
ndelt díjak sze-
lismérése fejében
tessék. válaszul
szempontból nem
rdijakat nem a
nem maguk az
fizetni. Hajlandó
rendezni szokott
kal támogatni, ha
sa és mérve iránt

nti, hogy a fő-
ésével a vásáro-
szerűnek vélné,
asmarha-kiállítás
k vásárvál és
sággal bírna ez
termelőközönség

megjegyzí, hogy
tás alkalmával az
apcsolatában a
ezzel tehát egy-
zükséges, azon-
volna a tenyész-
ának tárgyalás
m tart az O. M.
bizottság 1897-ig
tna ki.

ásul veszi a fő-
latvásári díjakra
enyészállatvásár
ki tárgyalás és
a Alajosnak a
indítványával

igazgatóságának

atósága kérdést
almu gyökerek
hizlálásra al-
ból való száll-
rek adása mező-
atos-e?
y a szállítási
n helyesli, mert

a gazdák érdekében kívánatosnak tartja,
hogy minél olcsóbb póttakaromány álljon az
állatállomány rendelkezésére. Az olajpogá-
csák behozatalára a kedvezmény megadását
csak azon feltételhez kívánja kötni, ha azok
állategészségügyi szempontból kifogás alá
nem esnek.

2. A választmány felterjesztést intézett
a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben a
kénsavas káli küldeményeknek kedvezményes
s a trágyaszerekre fennálló díjtételek mellet-
t való szállítását kérte. A m. kir. államvasu-
tutak igazgatósága a felírtára válaszolva érte-
síti az egyesületet, hogy a kért díjszámítás,
tekintettel a kérdéses cikk jelenlegi osztá-
lyozására, ezáltal engedélyezhetőnek nem
található; a mi pedig e cikknek díjszabási
intézkedés, vagy kedvezmény útján a trágya-
szerek közé való felvételét illeti, ezen kér-
désre nézve az e részbeni tárgyalások befe-
jezése után fogja az igazgatóság a választ
megadni.

Az igazgató-választmány tudomásul
veszi a vasutigazgatóság által adott választ
s *Kodolányi* Antal indítványára elhatározza,
hogy egy újabb felterjesztést intéz a keres-
kedelemügyi miniszterhez, melyben egy ré-
gebben tett oly értelmű felterjesztésének el-
intézését sürgeti, mely szerint a műtrágyák-
nak kicsinyben, főleg kisgazdák részére való
szállításánál ugyanazon kedvezményes díj-
tételek számítását kérte, mint az a nagy-
ban waggonszámra való szállításhoz érvény-
ben van.

Mezőgazdasággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézetének kérelme.

Ügyvezető tükör felolvassa a *mezőgazda-
sággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíjintézeté-
nek* átiratát, melyben első évi mérlegét tudomá-
sul vétel végett küldi meg az egyesület-
nek s az intézet terjesztése és megszilárdu-
lására irányuló törekvésehez az egyesület
erkölessi támogatását kéri.

Bujanovich Sándor:

Ezen kérdés támogatására bátor leszek
az intézet megalakulásának történetét rövi-
den előadni és az igen t. választmány erkö-
lessi támogatását a nyugdíjintézet részére
kikérni. 1880-ban alakult meg a gazdatisztek
egyesülete azon főcélzattal, hogy első sor-
ban egy nyugdíjintézet létesítésére fog
minden törekvése irányulni, mely nyugdíj-
intézet csekély évi befizetések után nyugdíjat
adjon a munkaképtelenné vált gazdatisztnak
és rokkantság esetére ellátást nyújtson. A
minden oldalról jövő óhajnak engedve a
gazdatiszti egyület, miután saját tőkével nem
rendelkezett, egy biztosító intézet kebelében
alakított egy nyugdíjesoprotot. Az „Első
magyar általános biztosító társaság” közre-
működésével megállapította a díjtételeket,
ugy az aggság, mint az özvegyi nyugdíjra
nézve és a nyolcvanas évek elején létre-
jött a nyugdíjintézet nyugdíjesoprot formájában.
De dacára a biztosító-társulat áldozat-
készségének, hosszabb idő telt el, míg tagok
jelentkeztek. Alig jelentkezett 8-10 tag és
így részvétlenség hiánya miatt az intézet
feloszlott. Az óhajítás azonban egy nyugdíj-
intézet felállítására iránt továbbra is fen-
maradt. 1891-ben tartatott a gazdatiszti
kongresszus, mely elhatározta, hogy önállóan
és függetlenül egy az önségely elveire alapi-
tott gazdatiszti nyugdíjintézet létesíttessék.

A kongresszus ezen határozata végre-
hajtásával a gazdatiszti együletet bizta meg,
mely előkészítvén a tervet, kidolgoztatta a
díjtételeket s az intézetet megalakította.
Még mielőtt az alapszabályok jóváhagyattak
volna, mindjárt 250 tag jelentkezett és így
a fennállás biztosítottak látszott. Az alap-
szabályok jóváhagyása után a nyugdíjintézet
megalakult, de sajnos, nem érte el azt az
eredményt, a mit az alapítók tőle vártak,
mert az eredetileg jelentkezett 250 tagból

igen sok visszavonult s csak 150 tag maradt.
Pedig a nyugdíjintézet ma alapszabályszerű-
leg úgy van kontemplálva, hogy a lehető leg-
nagyobb biztosítókat nyújtja mindenkinek.
Ki van ugyanis mondva az alapszabályok-
ban, hogy a befizetett díjtételekből kezelési
költségekre semmi sem fordítatik, mert azt
a gazdatisztek egyesülete fizeti. Mindezek
dacára az első évi eredmény mégis azt
mutatja, hogy körülbelül csak 150 biztosított
tag van.

Megkísértettük és igyekeztünk az esz-
mének megnyerni a birtokosokat is. Tán
éppen a kisebb birtokosok vannak hivatva,
hogy a náluk szolgáló gazdatisztek jövőjé-
ről gondoskodjanak. Felhívásokat bocsátot-
tunk ki s az eredmény az lett, hogy két
uradalom biztosította gazdatiszti karát, u. m.:
Brankovics szeb patriarcha és gróf *Teleki*
Arvéd drassói uradalma.

Maguk a gazdatisztek az idők mosto-
hasága folytán abban a helyzetben vannak,
hogy uton-utfélen azzal a nézettel találko-
zunk, hogy szívesen belépne a nyugdíj-inté-
zetbe, de tagdíjat nem bír fizetni. Pedig ha
az intézet fenn fog állani a jövőben, igen
üdvös hatása lesz a gazdatisztkarra.

Ma még a bizalom nincs meg, ma még
az intézet üdvös eredményében sokan nem
biznak s tartzkodnak a belépéstől, pedig a
díjtételek, melyek elismert szaktekintélyek
által állítottak egybe, igen alacsonyok.

Szólok meg van győződve, hogy az in-
tézet prosperálni fog, a jelenben azonban
szüksége van még a földbirtokosok és az
O. M. G. E. jóakaró támogatására.

Méltóztassék tehát tudomásul venni az
intézet működését és meggyőződve lenni arról,
hogy az intézet megfelel a célnak, melyre
alkottatott s azt jóakaró támogatásban része-
síteni.

Indítványozza tehát, hogy mondja ki
az igazgató-választmány, hogy ezen intézetet
erkölessi támogatására érdemesnek tartja. re-
méli pedig azt, hogy a földbirtokos osztály
ez intézetet alkalmazottai részére a jövőben
nagyobb mérvben fogja igénybe venni.

Szólok azon nézetének ad kifejezést,
hogyha a 15.000 gazdatiszt közül csak ezer
lépne is be az intézetbe, részben önjerejéből,
részben szolgálatadója segítségével, oly nyug-
díjintézet alapja vettenék meg ez által, mely
a jövőben a mezőgazdaság igen jelentékeny
tényezőjévé válnék.

Dr. *Hagara* Viktor: teljes mértékben
hozzájárul előtte szóló indítványához, de még
valamivel pótolni akarja azt. Itt volna az
ideje annak, hogy ezen kis magból nagy
alkotást csináljunk.

El kell következnie azon időnek, hogy
agrármunkásaink biztosítsanak még azon
esetre is, hogyha egy-két évet egyik, a töb-
bit másik földbirtokosnál szolgálják. Méltó-
ztassék tehát kimondani, hogy az O. M. G. E.
nemcsak melegen üdvözli és erkölessileg
támogatja ezen nyugdíjintézetet, hanem a
maga részéről konszideráció tárgyává óhajtja
tenni, hogy nem-e lehetne kibővíteni az in-
tézet működését úgy, hogy általa sok agrár
inkonveniencia elejét lehessen venni a jövő-
ben s ennél fogva bizna meg a választmány
egy bizottságot, mely tanulmány tárgyává
tenné az ügyet.

Gróf *Desseffy* Aurél elnök: két indít-
vány tétetett itt; az egyik, hogy a nyugdíj-
intézetnek erkölessi támogatásban való része-
sítését a választmány mondja ki és ajánlja
a földbirtokosoknak, a másik *Hagara* tagtárs
indítványa, mely a mezőgazdasági munkás-
biztosítás kérdésével foglalkozó bizottság ki-
küldését hozza javaslatba. Azon nézetben
van, hogy e bizottság a tél folyamán ezen
kérdéssel foglalkozhatnék.

György Endre: különbséget kell tenni
a gazdatisztek és a gazdasági munkások
helyzete között, mert az előbbieket állandó

javalmazással bírnak, az utóbbiak pedig
nem. Ezen különbség a dolog mai stádiumá-
ban élesen szem előtt tartandó s a nyugdíj-
intézet legnagyobb előnyét abban látja, hogy
az együttműködésre, szabad elhatározásra
van bázisozva. Az tehát a helyes, egésze-
ges idea, hogy a gazdatisztek egylete
emancipálta magát a biztosító-társaságtól.

Az intézet létrejöttének örvend s az
erkölessi támogatást szükségesnek tartja az
O. M. G. E. részéről, de abba ma még
belevonni a gazdasági munkásokat, nem
tartaná célszerűnek, mert itt a gazdatiszti
osztály nyugdíjintézetéről van szó szövetke-
zeti alapon, a mely a gazdasági munkásokra
nem alkalmazható.

Bujanovich Sándor: felvilágosításul meg-
jegyzí, hogy az intézet alapszabályai igen
széles alapon nyugszanak. Beléphet mindaz,
ki mezőgazdasággal és erdőszettel közvetve
vagy közvetlenül foglalkozik, tehát nemcsak
gazdatiszt, hanem erdőőr, béresgazda stb. s
az intézet elfogad 200 koronáig terjedő biz-
tosítást is. Igaza van előtte szólónak, hogy
a munkáskérdést külön kell választani.

Hálás köszönetet mond a választmány-
nak azért, hogy ezt a zsenge intézetet, a
mely a kezdet nehézségeivel küzd, magyar
gazdához illő szeretettel felkarolja.

Gróf *Károlyi* Sándor: figyelmébe aján-
landónak tartja az intézetet az összes gazda-
sági egyletek és törvényhatóságoknak is.

Kodolányi Antal szerint a gazdatisztek
segélyegylete megtette a maga lépését; szük-
séges volna, hogy az O. M. G. E. a „Köz-
telek” lapban ismertesse a nyugdíjintézet
egész szervezetét, az abból származható elő-
nyöket s e cikk külön lenyomatban meg-
küldendő volna a megyei törvényhatóságok-
nak, gazdasági egyleteknek, nagyobb birtoko-
soknak. Azt hiszi, hogy ha az O. M. G. E.
aegise alatt megy az intézet ügye a nyilván-
osság elé, sokkal hamarabb ezelt érhet.

Hagara Viktor dr. tán nem jól fejezte ki
magát, azért értette félre szavait *György* Endre.

Utópia volna a mezőgazdasági nap-
számosokra gondolni a nyugdíjintézet ki-
terjesztésénél, hanem a gazdasági eselődékre,
kiknek állandó szerződésük és évi szegőd-
ményük van. Javaslatát e szerint a bizott-
ságra vonatkozólag kész visszavonni; azt
azonban megtehetné az egyesület, hogy
tanulmányozhatná az intézet alapszabályait,
hogy miként volna e szegődményes alkalm-
zottak belevonása is lehetséges az intézet
keretébe s erre nézve a proponált bizottság
alkalmas volna, javaslatot készíteni a jövő
agitációra vonatkozólag is.

Gróf *Desseffy* Aurél elnök: összegez-
vén e tárgyban elmondottakat határozatként
enuneciálja, hogy az O. M. G. E. igazgató-
választmánya a mezőgazdasággal és erdőszet-
tel foglalkozók nyugdíjintézetének létrejöttét
örömmel üdvözli s az intézet kezdeményezői-
nek köszönetét fejezi ki. Az intézetet a kért
erkölessi támogatásban kézséggel részesíti s
az intézetet a gazdasági egyletek, földbirtok-
osok és gazdatisztek figyelmébe ajánlja.

A szegődményes gazdasági alkalmazot-
takra vonatkozó, szövetkezeti alapon álló
nyugdíjintézet létesítésére vonatkozó javas-
latok tétele végett egy bizottságot küld ki,
melynek tagjai: *Bujanovich* Sándor, dr. *Csillag*
Gyula és *Hagara* Viktor dr.

Selyemtenyésztési meghatalmazott átirata.

A földmivelésügyi miniszternek a se-
lyemtenyésztés emelésére kiküldött meg-
hatalmazottja az egyesület azon felterjeszté-
sére, mely szerint kívánatos volna a se-
lyemtenyésztési szakismeretet a néptanítók
körében terjeszteni választul adja, hogy min-
denkor kész a selyemtenyésztés ügyére vo-
natkozólag úgy szóbeli, mint írásbeli fel-
világosításokat nyújtani.

Tudomásul szolgál.

Nyári munkarend.

Igazgató a nyári munkarendről a következő jelentést terjeszti a választmány elé.

A tisztviselők felváltva fognak szabadságolásban részesülni, s ezenkívül *Rubinek* ügyvezetőtitkár katonai kötelezettségének fog eleget tenni.

A rendszeres működés keretében elintézendő lesz a

1. budapesti árpakiállítás és vásár rendezése;
2. a bécsi árpakiállítás;
3. a berlini árpakiállítás és esetleg a
4. londoni árpakiállítás;
5. az őszi gyümölcsvásár előmunkálatai végrehajtandók és a vásár megnyitandó;
6. az egyesület évkönyve megszerkesztendő és a gazdasági előadásokkal egyetemben kinyomtatandó;
7. őszi luxusb vásár előkészítése.

Rendkívüli munkák:

1. III. Országos Gazdakongresszus előadmányainak és tárgyalásainak nyomda alá rendezése.

2. A gazdasági egyesületek ezredéves kollektív kiállításának előmunkálatai.

3. A gyümölcstermelési adatok gyűjtése.

A választmány az igazgató jelentését helyeslőleg tudomásul veszi.

A III. országos gazdakongresszus végrehajtó-bizottságának előterjesztése.

Igazgató jelenti, hogy a III. országos gazdakongresszus sikerrel folyt le s az ott hozott határozatok a gazdaközönség várakozását kielégítették. A kongresszusban résztvevők száma 1200 volt. A bevételek teljesen fedezték a kiadásokat; a kongresszusi munkálatok terjedelmes anyagot ölelnek fel s igen becses anyagot képeznek, ez indította a kongresszus végrehajtó-bizottságát azon kérelem előterjesztésére, hogy a kongresszus tárgyalási anyagának kinyomtatását az O. M. G. E. magára vállalni szíveskedjék és ennek költségeit fedezze oly módon, hogy az egyesület tagjainak leszállított árban, míg egyéb érdeklődőknek meghatározott előfizetési áron becsassa a munkálatot rendelkezésre. A munka kinyomtatása körülbelül 5000 frtba kerülne.

Az igazgató-választmány a kongresszus munkálatainak kinyomtatását elhatározza és a szükséges 5000 frt költséget utalványozza, utasítván a pénzügyi bizottságot, hogy annak fedezetéről az ősszel javaslatot terjeszzen elő.

A vásárcsarnok kihasználása.

Igazgató jelenti, hogy a III. orsz. gazdakongresszus a vásárcsarnok-intézménnyel is foglalkozván, a következő határozatot hozta:

„Mondja ki a kongresszus, hogy:

felkéri az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, miszerint a székesfehérvárosban felállítandó vásárcsarnok-intézménnyel kapcsolatban a fogyasztó és termelő közötti közvetlen kapcsolat létesítése céljából élelmi cikkek értékesítő szövetkezet létesítését óhajtandónak tartván, ez irányban a szükséges lépéseket — az érdeklődés nagyobb felkeltése végett ezen mozgalomba bele vonván a vidéki gazdasági egyesületeket is — még a folyó év folyamán sürgősen eszközölni szíveskedjék“.

Matuska Alajos jelzi a szövetkezet létrejöttének sürgős voltát, mert a vásárcsarnok már a jövő év május havában a használatnak át fog adni.

Az igazgató-választmány a szövetkezet létesítésének eszméjét helyesli s annak életbeléptetésére szolgáló előmunkálatokat az őszi munkarendbe felvenni elhatározza.

A pénztárnoki állás betöltése.

Kováts Antal pénztárnok a Festetits-féle déghi uradalmak főtisztjévé neveztetvén ki, állásáról való lemondását bejelentette az elnökségnél.

A választmány felhatalmazza az elnökséget, hogy új pénztárnok kinevezéséről gondoskodjék. *Kováts* Antal pénztárnok részére az ideiglenes felmentvényt folyó évi július 1-től kezdődőleg megadja.

Megyék átiratai a mezőgazdasági bizottságok ügyében.

Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottsága az egyesület által a mezőgazdasági bizottságok ügyében szétküldött köriratára válaszul adja, hogy a mezőgazdasági bizottságot a pestmegyei tervezet szerint alakítja meg, mint a mely mellett a gazdasági egyesület függetlensége teljesen biztosítottnak látszik.

Zólyom vármegye értesít, hogy területén nem lévén gazdasági egyesület, az átiratot figyelembe nem vehette.

Baranya vármegye egy szabályrendelet kidolgozását kéri az O. M. G. E.-től, a melynek alapján a mezőgazdasági bizottságokat a megyék megalakíthatnák.

A választmány tudomásul veszi az átiratokat s a mezőgazdasági bizottságokra vonatkozó szabályrendelet tervezetének kidolgozását az őszi munkálatok napirendjébe veszi fel.

1895. évi sörárpa-kiállítások és vásárok.

Ügyvezető titkár előterjeszti, hogy a növénytermelési szakosztály legutóbbi ülésében az idei sörárpa-kiállítások ügyével foglalkozván, javaslatba hozta, hogy a budapesti vásár augusztus hó folyamán tartassék, míg a kiállítás szeptember 20-tól, 30-ig tartassék meg.

A szakosztály felterjesztés intézését javasolja a földmivelésügyi miniszterhez, hogy a külföldi kiállításokra szánt árpaminták rendezése és a katalogus előzetes összeállításával kiküldöttét megbízni kegyeskedjék, továbbá, hogy az O. M. G. E. pénztárában készletben levő s kiállítások alkalmával ki nem osztott 4 arany, 8 ezüst és 17 bronzérmét a budapesti sörárpa-kiállítás díjazására való felhasználását megengedje.

A budapesti sörárpa-kiállítás jury-jét a szakosztály következőleg alakította meg: Elnök: *Ivánka* Oszkár. Alelnök: *Karsai* Albert. Tagok: *Szilárd* János, *Barcza* Károly, *Bálintffy* Pál, br. *Buttler* Ervin, *Cserháti* Sándor, dr. *Czakó* Kálmán, *Deininger* Imre, *Fáy* Árpád, *Hirsch* Lajos, *Kerpely* Kálmán, *Koppély* Géza, *Lewy* Károly, *Lejthényi* György, *Brüll* Mór, *Mayer* Emil, *Mesko* Pál, *Rainprecht* Antal, *Rodiczky* Jenő, *Serfőző* Géza, *Szalay* János, *Thaisz* Lajos.

A vásár rendezésével a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete volna megbízandó s ugyancsak a szövetkezet fog gondoskodni az eladások közvetítésével a bécsi, berlini és londoni sörárpa-kiállításokon is, kiküldött képviselői útján.

A sörárpa-vásár és kiállítás költségeire a földmivelési miniszter 500 frtot utalványozott, a felmerülő többköltségek felerészbeni fedezését a szövetkezet vállalta magára.

A növénytermelési szakosztály javaslatba hozza, hogy intézzen az egyesület köriratot a vidéki gazdasági egyletekhez az iránt, hogy a gazdaközönséget a budapesti sörárpa-kiállításra és vásáron való részvételre buzdítsák és vidéki e nemű kiállítások rendezésével a budapesti kiállítás értékét ne csökkentsék, hanem lehetőleg kollektíve vegyenek ezen részt.

Ügyvezető-titkár jelenti még, hogy a bécsi gazdasági egyesület meghívta egyesületünket a folyó évi szeptember 5–11-ig általa rendezendő sörárpa-kiállításra való részvételre.

A választmány a növénytermelési szakosztály javaslataihoz hozzájárul.

Miniszteri leiratok.

1. A földmivelési miniszter a „*Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle*“ 1894. évi kiadásainak fedezésére 450 frtot utalványoz.

2. A földmivelési miniszter *Lóosy* Adolfnak a „gazdasági gépek és eszközök az északamerikai Egyesült-Államokban“ cz. munkáját 25 példányban küldi meg használat végett az egyesületnek.

A földmivelési miniszter ez intézkedéseit köszönettel veszi a választmány tudomásul, míg az állatvásárok és a sertésvész ügyében az egyesülethez intézett leiratok tárgyalását az őszi ülés napirendjére tüzi ki.

A kereskedelmi miniszter leirata a luxusb vásárok ügyében tudomásul szolgál.

Az irodalmi szakosztály javaslatai.

Paikert Alajos titkár ismerteti a könyviteli pályázat előzményeit, mely két ízben iratott ki, de a díjat a beérkezett pályamunkák egyikének se javasolja kiadni a szakosztály, hanem a munkát megbízás után kívánja megírtni, e végből egy bizottság kiküldését hozza javaslatba, melynek tagjai *Balás* Árpád, *Forster* Géza, *Galgóczy* Károly, *Kodolányi* Antal, *Perlaky* Elek és dr. *Szabó* Ferencz.

1. A szakosztály könyvek beszerzésére a jövő évi költségvetésbe 300 frt helyett 500 frtot kér felvételni.

2. Felterjesztést javasol intézni a földmivelési miniszterhez, melyben a miniszterium könyvtárából a bennünket érdeklő duplumok átengedtesse.

3. Felhívás intézését kéri az egyesület hivatalos lapjában a könyvtár érdekében és hasonló a nemzeti múzeumhoz könyvek adományozása végett.

A választmány az irodalmi szakosztály javaslataihoz hozzájárul.

A lóvásár rendező-bizottság javaslatai.

1. A bizottság javasolja, hogy a luxusb vásárokból esetleg megmaradó pénzösszeg, mint a lóteny. szakosztály külön alapja kezeltesse.

2. Felterjesztést javasol intézni a földmivelési miniszterhez az őszi árverés kettősztása tárgyában.

3. U. ahhoz egy állami állatorvos kiküldéseért a luxusb vásárookra.

A választmány a lóvásár rendező-bizottság javaslataihoz a felterjesztések intézése tárgyában hozzájárul, de a lóvásárok rendezéséből maradt fölös összegnek külön alapként való kezelését szükségesnek nem tartja.

III. országos gazdakongresszus végrehajtó-bizottságának ülése.

(1895. június 7.)

Jelen voltak gróf *Dessueffy* Aurél elnökle alatt *Bujanovich* Sándor, *Emödy* József, *Farkas* Ábrahám, *Forster* Géza, dr. *Gaál* Jenő, dr. *Hagara* Viktor és gróf *Károlyi* Sándor, gróf *Zichy* István végrehajtó-bizottsági tagok, ifj. *Paikert* Alajos, *Rubinek* Gyula és *Szilassy* Zoltán jegyzők.

Gróf *Dessueffy* Aurél elnök: üdvözlő a megjelent végrehajtó-bizottsági tagokat, az ülést megnyitván, bejelenti, hogy *Hegedüs*

József és Alapi Salamon Tódor bizottsági tagok elmaradásukat kimentették.

Forster Géza betérjeszti a kongresszus számadásait, melyek szerint az összes kiadás volt 7143 frt 56 kr. s a bevétel 7278 frt 50 kr.; többlet mutatkozik 134 frt 94 kr.

A végrehajtó - bizottság elhatározza, hogy a számadások felülvizsgálás végett a számvizsgáló-bizottságnak kiadassanak, mely munkájáról a bizottság őszi ülésén tenne jelentést.

Forster Géza betérjeszti a kongresszus tárgyalásainak kinyomatási költségeire vonatkozó előirányzatot, mely szerint a kinyomtatás 5000 frtba kerülne. Javasolja, hogy kérsék fel az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató-választmányára e költségek fedezésére, miután az egyesületnek kell, hogy feladatát képezze az, hogy a kongresszuson elhangzott eszmék általánosításának.

A bizottság elhatározza, hogy a körülbelül 100 ivre terjedő kongresszusi nyomtatványok kiadására az O. M. G. E. et felkéri. Elhatározza továbbá, hogy a kiadvány 6 füzetben jelenjék meg, melyek a tagoknak díjtalanul küldessenek meg, míg nem kongresszusi tagok 10 frtért fizethetnek elő az egész munkálatra, az O. M. G. E. tagjai pedig 5 frtot fizethessenek az egészre elő. Egyes füzetek külön is megszereshetők lesznek.

A törvényhozás, kormány, törvényhatóságok és gazdasági egyesületekhez intézendő átiratok idejére nézve szeptember havát jelöli ki a bizottság, míg az alakra nézve azt határozta, hogy a kongresszus zárulásának határozatait egyszerű átirat kíséretében küldi meg az illetékes tényezőknek: a törvényhozás két házának és a kormánynak figyelembe vétel, a törvényhatóságoknak tudomásul vétel végett, a gazdasági egyesületnek pedig oly kérelemmel, hogy a kongresszusi határozatok mielőbbi végrehajtása ügyében a kormányhoz maguk is pártoló felterjesztést intézzenek.

Beható és érdekes vitára szolgáltatott alkalmat a bizottságban a napirend negyedik tárgya, a nemzetközi gazdakongresszus ügyében a nyár folyamán teendő kezdeményező lépések feletti határozathozatal.

A felette érdekes vitát Emödy József bizottsági tag vezette be, fölvetvén azon kérdést, hogy nem-e volna célszerű, ha a gazdasági árdepresszió kérdésének megvitatása végett e nemzetközi kongresszusra a velünk érdekelletben álló Oroszország és Amerika is meghivatnának.

Dr. Gaál Jenő: nem tartaná ezt helyesnek azért sem, mert ez esetben ellentétes álláspontra helyezkednék a bizottság a kongresszus által neki adott utasítással szemben.

Dr. Hagara Viktor: szerint a gazdasági árdepresszió kérdésének veleje az, hogy egyes oly vidékeken nagy mértékben dominál a gabonatermelés, a hol csekély a fogyasztó közönség; a földolog tehát a tultermelés megakadályozása volna; a kongresszus csak az eszméket készíti elő, a gyakorlati czélok felé törekvés a gazdaközönség teendője. Hogyha nyugot-európai államokkal jövünk össze egy kongresszusra, oda kell irányítani a figyelmet, hogy egy vámszövetséget képezzünk; mert ha Angliát is be tudjuk vonni a közép-európai vámegegyezésbe, ez oly vívmány volna, mely Amerikát érzékenyen érintené. Ajánlja a bizottságnak, hogy a kongresszus tervezetének megállapításánál az utasításban foglaltakhoz ragaszkodjék.

Gróf Károlyi Sándor: bár helyesnek tartaná, hogy az árdepresszió tekintetében velünk érdekelletben levő államok is képviselve lennének a kongresszuson, mégis tekintettel az idő rövidségére, nem kívánja, hogy a neki adott utasítástól eltérjen a bizottság.

Farkas Ábrahám hozzászólása után a bizottság elhatározza, hogy az utasításhoz ragaszkodva, a jövő évben tartandó nemzetközi kongresszusra a velünk érdekközösségben álló államok: Németország, Franciaország, Olasz, Törökország, Románia, Szerbia, Svájc, Hollandia, Belgium képviselői hívassanak meg. Együttal felkéri a bizottság az elnökséget, hogy a nemzetközi kongresszus tartásának módzataira nézve a kormányzattal tárgyalásokat folytasson.

A gazdasági egyesületek szövetségének újalakítása munkálatainak előkészítésére a bizottság Bujanovich Sándor, Farkas Ábrahám és dr. Hagara Viktor tagokat kérte fel.

Több tárgy nem lévén, elnök berekesztette az ülést.

Szerb és román sertésbehozatal.

A földmivvelésügyi miniszter június hó 3-án kelt rendeletével, támaszkodva Szerbiával kötött állategészségügyi egyezményünk 7. pontjára, a szerb sertések behozatalát további intézkedésig betiltotta. A behozatali tilalom elrendelését szükségessé tette azon körülmény, hogy egy Szerbiából direkte érkezett sertésszállítmány egyedei között a sertésvészt hivatalosan konstatálták.

Május 10-ike óta, midőn az első intézkedéseket megtették a kőbányai ragály elfojtására, a szerb és román sertésbehozatal egész mostanáig teljesen szabad volt azon czímen, hogy ezek nincsenek e ragálynak alávetve. Ezt a véleményt adta hivatalosan a kőbányai állategészségügyi hivatal a szerb és román sertésekről, holott legujabban kiderült az, hogy a ragály éppen a szerb sertésekkel hozatott be Kőbányára, a midőn még április hó elején Kanidaky János szállástulajdonos egy nagyobb sertésszállítmányt hozott fel Turuszeverinből, melynek nagy része még az uton pusztult el; Kőbányán azonban akkor nem ismerték fel a bajt, nem tették meg ellene a szükséges óvintézkedéseket és befertőztették vele az egész piacot.

Vajjon ki okozható az ebből származott bajokért? a feleletet nem nehéz e kérdésre megadni. És az a jelen esetben annál súlyosabb terhet ró az illetőkre, mert a kőbányai sertésvész kitörésekor a hivatalos körök fennen hangoztatták, hogy a baj csak a szerb sertéseket nem támadja meg. Hogy ezáltal a szerb sertések behozatala továbbra is biztossá tartsék.

De hát van-e szükségünk a szerb és román sertések behozatalára? Nézetünk szerint nincs s eleitől fogva hangoztattuk, hogy ez határozottan káros és hátrányos sertés-kereskedelmünkre. Persze a mérvadó körök ennek ellenkezőjét állították, oly bizonyítékokkal argumentálván, a melyek az első pillanatra tetszetősek s elfogadhatóknak látszanak, a dolog lényegére hatolva azonban tarthatatlanok.

Mert látszólag nagyon elfogadhatónak tetszik azon állítás, hogy a szerb és román sertésbehozatal közgazdasági szempontból felette előnyös. Előnyös azért, mert mi Szerbia és Romániából sovány sertéseket hozunk be s azokat azután Kőbányán a mi kukoricánkon felhizlalva, nagy nyereséggel visszük ki a külföldre, ily módon nagy áron értékesítve a magyar kukoricát és biztosítva

a kőbányai piac kereskedelmi forgalmát. Hát hiszen, ha tényleg kizárólag magyar tengerin történnék a hizlalás, akkor ez az érvelés nagyon elfogadható lenne. Ámde mire valók a mi román és orosz vámszerződéseink? Ezekben bőven gondoskodva van arról, hogy Romániából és Oroszországból vámmentesen jöhessen be a kukoriceza, kizorítva piacainkról saját terményeinket, úgy, hogy beáll azon sajnálni való állapot, hogy a sovány szerb és román sertéseket Romániából vámmentesen behozott kukoriczával hizlaljuk kőverre.

Különbben is akkor, a midőn a közös vámterület fogyasztását a saját termelésünk fedezi, nem látjuk be, mire való a szerb- és román sertések behozatala. Az alábbi sertésforgalmi adatok szerint kivitelünk nem sokkal több behozatalunknál.

A közös vámterület forgalma u. i. volt:

Év	Behozatal	Kivitel	T ö b b	
			Behozatal	Kivitel
1891	167,365	143,799	23,566	—
1892	185,881	349,194	—	163,313
1893	213,411	430,633	—	217,222
1894	279,273	485,064	—	205,790
1895 első negyed	59,121	94,009	—	34,888
az 1894-iki első negyed összehasonlításául				
az 1895-hez	31,827	118,017	—	86,190

Nem látjuk be, hogy a mutatkozó különbséget a magunk tenyésztésének védelme és elősegítésével miért ne hasznosíthatnók saját termelésünk javára?

Hogy ezek szerint közgazdaságilag miben áll a szerb és román sertés behozatalának haszna, az nagyon kérdéses. Van igenis haszna egy szűkebb érdekeltségnek a szerb és román sertésbehozatalból, de nincsen haszna belőle az országnak, sőt határozottan kárára van. Káros pedig azért, mert Szerbia és Románia állategészségügye a legrendezetlenebb s ki vagyunk téve minden pillanatban oly óriási veszedelemnek, a minő az országot most érte és a melyből származó károk kiszámíthatlanok.

És Magyarország ma nem egyéb, mint Szerbia és Románia sertéskiviteli expozitúrája. Állategészségügyi konvencziók értelmében Szerbiának lehetővé van téve, hogy Magyarország égisze alatt, daczára rendezetlen állategészségügyének, sertéseit a külföldön értékesíthesse, míg mi beérhetjük azzal, hogy országunkba különféle ragályos betegségek csirái behurezoltassanak.

Ha egyéb okok nem szólának a szerb és román állatbehozatal beszüntetése mellett, a ragályozás veszélye elegendő okot kellene hogy képezzen erre. Óriási áldozatokkal elértük azt, hogy állategészségügyünk egyike a civilizált országok legrendezettebbjeinek, a mit a külföld is elismer. Nem szabad ezen jó hírünket a külföld előtt lerontani s ugyszólván egyedül jövedelmező állattenyésztésünket veszélynek kitenni, egyrészt az által, hogy állományunkat fertőzésnek kitegyük, másrészt, hogy okot adjunk a szomszéd államoknak arra, hogy állatkivitelünk elé akadályokat gördítsenek.

Régen hangoztatjuk a szerb állatbehozatal megszüntetését, a mit most még erőlyesebben kell ismételnünk, mert a most dühöngő vész nemcsak kőbányai sertés-piacunk hirnevét tette tönkre és juttatott koldusbotra tegnap még jómódu embere-

ket, hanem az egész országban elterjedvén, stagnációra kárhóztatja egész sertéskereskedelmünket és a legnagyobb veszteségeknek teszi ki tenyésztőinket.

Ily körülmények között egész joggal követelhetjük a legerélyesebben, hogy kormányunk haladéktalanul tegye meg a lépéseket a szerb és román sertésbehozatal megszüntetésére.

Nagyon jól tudjuk, hogy Szerbiával kötött egyezségünk máról-holnapra fel nem bontható, de viszont tudjuk azt is, hogy van módja a szerb sertések behozatala lényeges csökkentésének, sőt lehetlenné tételének.

Állategészségügyi konvenczióknak értelmében Szerbia u. i. csak Kőbánya vagy Bécs-ujhelyen keresztül viheti ki sertéseit. A behozatal tehát a minimumra csökkenthető, ha kőbányai sertés kiviteli piacunkat decentralizáljuk, a hol csak magyar sertés képezhető a forgalom tárgyát. Igen sok megszívlelendő ok hozható fel a behozatal csökkentésén kívül a decentralizáció mellett. A legfőbb mindenesetre az, hogy a ragályozás veszélyét elkerüljük, de számot tevő nemkülönben az is, hogy ez által a vidéki városok igényei is jobban kielégíttetnek, sertéstenyésztésünket fellendíthetjük s nem tesszük lehetlenné sertés kivitelünket, mint a mai tarthatatlan állapotok mellett.

Miután tehát a szerb sertésbehozatal fentartását semmiféle előny sem indokolja, viszont annak káros következményeit csak a jelenben is oly súlyosan tapasztaljuk, a szerb sertések behozatalának csökkentésére, a magyar vidéki sertéspiacok fellendítésére és a hazai sertéstenyésztés emelésére alkalmas intézkedéseket az illetékes köröknél sürgetni nem szünhetünk meg.

Jeszenszky Pál.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Czélszerű kepezés.

☞ Az aratás már küszöbön van, alkalomszerűnek találom gazdatársaim figyelmét egy jelentéktelennek látszó — de alapjában véve mégis messze kiható körülményre felhívni, melynek hasznát nem csupán a gazda, hanem egyuttal az arató is élvezzi, különösen ott, hol az arató a gabonabehordásnál is tartozik segédkezni.

Általános szokás, hogy a kepezést a tábla szélén valahol megkezdve, egy egyenes vonalban folytatólagosan rakják a tábla tulsó széléig, honnét azután egy bizonyos távolban ezt újra kezdve folytatják, míg az egész tábla fel nincs kepezve. Csupán ezen a szokáson kellene egy csekélységgel változtatni, hogy a gazda a további munkálatok végzésében nagy erő- és időmegtakarítást nyerhesen. A kepezést ugyanis nem páratlan, hanem páros sorokban kellene rakni olyképpen, hogy egymástól két öl távolságban haladjon parallel egy-egy kepesor 4—4 keresztmetszékkel. Vagyis úgy, mint az alábbi ábrán látható.

+++++   ++++++   ++++++ } 2 öl
+++++   ++++++   ++++++ }

Világosan kitűnik a rajzból is, hogy ez az aratónak semmi nagyobb fáradságot nem okozhat, sem pedig valami nagyobb ügyesség elsajátítását nem kívánja. Előnyei pedig igen nagyok.

A gazda, ki éppen nyáron, a gabonabehordás idejében legjobban meg van szorulva a munkáskéz és az ígás erő hiánya miatt, kinek a dolga soha nem oly sürgős és ideje soha nem oly drága, mint éppen ekkor: a behordást könnyíti meg ez által, mert időt, munkást és fogatot takarít meg eljárásával. Igaz ugyan, hogy ez az eljárás a váltott fogatok használatát is igénybe veszi s habár ez az első pillanatra komplikáltnak is látszik, az alkalmazása mégis nagyon egyszerű és rentabilis.

Vegyünk fel például egy gazdaságot, mely 12 négyes ökörfogattal rendelkezik. A takarodás idejében, ha négyesfogattal hordatjuk a gabonát, így csak 12 szekeret tudunk mozgásba hozni azon kedvező körülmény mellett, ha az ökrök takarmányát lovak vagy bivalyok által hordatjuk. Ellenkező esetben még ennyit sem. A váltott szekerek alkalmazása mellett azonban, ezen nehézségen játszva tullehetjük magunkat, mert ígásfogatunk erejét a jobb kihasználás mellett megkétszerezhetjük.

A gabonabehordás idejében egy szekér elé két ökörnél többet fogni, amugy sem gazdaságos eljárás. Az említett kepezés mellett egy-egy kepesor közé egy-egy szekér állhat, mely azon helyen egyszerre megrakódhatik. Nem kell ugyanis minden két-három kepe felrakása után a szekeret odább vontatni. Ennek mindjárt első előnyét abban találjuk, hogy a kepe helyeinek felgereblézése jobban ellenőrizhető — mire különben alig ügyelhetünk eléggé s gyakran ennek elhanyagolása lényeges veszteséggel jár — így azonban, ha a csomón levő 8—8 kepet, a rakodást segítő munkás már feladta, a gereblézés által nyert kusztát minden további nélkül egy csomóra huzhatja össze. Ennek szintén a szekérre való felrakását nem ajánlom, hanem jobb, ha egy szekér ezen kusza-kévéket külön hordja be és külön asztagba kazalozzák, mert a szabadon lévő szalmának cséplése sokkal nehezebb és az így nyert kusza magja silányabb minőségű is.

Az említett tizenkét négyes fogattal, ha váltott szekerekkel hordunk, 16—18 szekeret hozhatunk mozgásba és pedig úgy, hogy ezen munkára csak a 12 pár jobb vagyis a rudas ökröket alkalmazzuk. A többi fenn maradt erővel pedig hozzáfoghatunk mindjárt a tarló szántásához, mi minden körülmények között is üdvös, de az különösen most, mikor a hesszeni légy, fritlégy, csikoslábu buzalégy stb. ellen is kell a gazdának küzdeni. A hordás munkáit végző 12 pár ökör pedig felosztandó 6—6 párra, melyekre összesen 18 szekér esik. A könnyebb áttekintés végett a szekereket 3 csoportra osztom, mindegyik csoportra 6—6 szekeret számítva.

A mezőn az I. csoportban lévő 6 szekér, ha meg van már rakva, bevitetik a szérsűs kertbe, hol azokról az ökröket azonnal lefogják és a második csoport üres hat szekérre ráfogják és mennek velük a mezőre. Mire ezek kiérnek, addig a kint levő III. csoport szekeret is megrakták és indulnak velük befelé. Beérve, a teli szekerekről ismét lefognak és az ez idő alatt már üressé vált I. csoport 6 szekeret viszik ki a mezőre s így tovább. Vagyis elérjük azt, hogy 12 pár ökörral 18 szekeret hozhatunk mozgásba. A mezőn a keresztet 18 kévével rakva, esik egy szekérre 144 kéve, melyek közép nagyságuk lévén, egy pár ökör által könnyen elvihetők. Többet rakni egy szekérre nem lehet gazdaságosabban, mert 16 keresztet, ha meg is bírja 4 ökör, a szekérre rakott gabona magassága miatt feldülés veszélye nélkül nem lehet elvitetni. Az utban feldült szekér átrakatásának költségei, a magkihullás, időelpocsékolás stb. pedig azt hiszem eléggé ismeretesek minden gazda előtt. Hogy ilyen erős munkában, hol az ökör csak

akkor ér rá magát kissé kifújni, mikor kint a mezőn rakják a szekeret, természetes, hogy jobb takarmányozást is igényel.

Bent a szérűskertben kell azután két ökröt csupán azért tartani, hogy a megrakott szekereket, — melyekről az ökrök lefogattak és az üres szekeret a mezőre vonták, — a kazalhoz huzzák, honnét már azt gyalog erővel is könnyen odább lehet taszítani, ha a kévéket lerakták róla.

A gazda megtakarít ez által 6 ökörhajtó bérest is, mert mint látjuk 12 béres 18 szekeret kormányoz. Ennek ellenében két emberrel többre lesz szüksége bent a kazalrakásnál, kik a kazal két oldalán álló szekerekről a kévéket a kazalra adagolják.

Ezek után világosan kitűnik, hogy azon egy egyszerű másítás mezőinken a kepezést illetőleg, mennyi haszonnal jár a gazdára nézve. Munkáserőt és fogatot takarít meg, lehetővé van neki téve, hogy tarlóit időben alászántsza, melyet a legtöbb helyen a fogatok rossz kihasználása miatt mulasztanak el, s végül, mi talán a legfontosabb, időt takarít meg. A tarlóról előbb behordott gabona kevesebb ideig van kitéve az idő viszontagságainak. A gyakori záporok, melyek a gazdának valóságos rémei, nem érik annyi ideig kint a gabonát. Azok szét és összerakásával, szárogatásával kevesebb baja van. Valószínűbb a csírás gabona elkerülése, melynek átkos voltáról, azt hiszem alig mulik év, hogy ne lenne alkalmunk bő, de szomorú tapasztalatokat szerezni.

Hol ezen újítás keresztülvitele, az aratási szerződésekből külön pontozatokra szorulna, ott annak elmulasztása egyenesen a gazda kárára történik. Különben minden józan arató maga is belátja, hogy az ily kepezés csak neki is hasznára van. S ott hol az arató a behordásnál is segédkezik, ezt egyszer megpróbálva, a további években maga iparkodik így cselekedni, mert ő is előbb végez. Előbb lesz az ő gabonája is behordva, mert az mindenütt csak az uradalmi gabona behordása után távolítható el a mezőről. Szarvas Imre.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Néhány szó a magyar szarvasmarháról.

Δ El fog jönni az az idő, midőn utódaink a magyar fajta szarvasmarha létezéséről csupán hagyományból, állattenyésztési szakfőnyvekből és megőrzött gazdasági lapokból fognak tudomást szerezhetni. Hogy miért? — arra a feleletet megadni, azt hiszem, nem oly nehéz; mert a *Bos primigenius*-nak hazánkban hova-tovább való fogyását, ellentétben a nyugati fajta marhának szaporodásával, minden állattenyésztő észlelheti és tudja is.

A nemzet vagyonában természetesen nem is képez nagy differenciát az, hogy Magyarországnak ennyi és ennyi millió értéket képviselő szarvasmarha-állomány között mennyi a *primigenius*, illetve magyar fajtájú és mennyi a nyugati fajta marha; de 10 évenként szabatosan, azaz fajták szerint is összeállított állatstatisztika arról győzne meg, hogy a magyar fajta marhaállomány rohamos apadásban van, míg a nyugati fajta szarvasmarha tenyésztése határozottan emelkedik. Ezen jelenség pedig szoros összefüggésben van a nemzet kulturális haladásával, fejlődésével.

Az emberiség ugyanis a természet egyik főtörvényének: a létfontartási ösztönnek ma is, mint ezer és ezer évvel ezelőtt, hódolni kénytelen, és mert szelleme, tehetsége a természeti viszonyok megítélésében és fájának előnyére való kihasználásukban évről-

kifújni, mikor kint
et, természetes, hogy
gényel.
n kell azután két
ai, hogy a megrakott
az ökrök lefogattak
zöre vonták, — a
már azt gyalog
lehet taszítani, ha

ez által 6 ökröt
látjuk 12 béres
Ennek ellenében
szüksége bent a
al két oldalán álló
kazalra adagolják.
kitűnik, hogy azon
zöinken a képézt
nal jár a gazdára
gatot takarít meg,
hogy tarlóit időben
több helyen a fo-
miatt mulasztanak
legfontosabb, időt
előbb behordott
an kitéve az idő
cori záporok, melyek
mei, nem érik annyi
ok szét és össze-
kevesebb baja van.
na elkerülése, mely-
szem alig mulik év,
bő, de szomorú

keresztülvitele, az
ülön pontozatokra
asztása egyenesen
Különbösen minden
tja, hogy az ily
znára van. S ott
il is segédkezik, ezt
további években
kedni, mert ő is
az ő gabonája is
itt csak az uradalmi
távolítható el a
Szarvas Imre.

ÉSZTÉS.

ori Károly.

gyar szarvas-
öl.

dő, midőn utódaink
rha létezéséről esu-
ttenyésztési szak-
gazdasági lapokból
ni. Hogy miért?
ni, azt hiszem, nem
genius-nak hazánk-
yását, ellentétben
k szaporodásával,
elheti és tudja is.
an természetesen
feneziát az, hogy
ennyi millió érté-
a-állománya között
ve magyar fajtájú
marha; de 10
fajták szerint is
a arról győzne
a marhaállomány
nig a nyugati fajta
határozottan emel-
g szoros össze-
lturális haladásá-

a természet egyik
artási ösztönnek
el ezelőtt. hódolni
me, tehetsége a
élésében és fajá-
álásukban évről-

évre gyarapodik, illetőleg fejlődik, ennek
következtében a károsan ható tényezőkkel
szemben, magát mind jobban és jobban tud-
ván védeni: mindez fajának fokozatos
szaporodását és egyúttal intenzívebb táplálko-
zását tételezi fel.

Mindkét utóbbi tényező szükségképpen
az emberi tápszerek egyik leglényegesebb
alkotó részének, a husnak nagyobb mérvű
fogyasztását fogja eredményezni.

A nagyobb mérvű fogyasztás megint az
állatok szaporítását és fokozatosan jobb
minőségben való előállítását teszi szüksé-
gessé. A tenyésztő már ma is mind jobb
minőséget iparkodik előállítani, mert a mind-
inkább belterjessé váló gazdálkodás meg-
drágítja a takarmány előállítását, minélfogva
ennek husban való értékesítése csak úgy
lehet hasznos, ha azt gyorsan fejlődő
nagytestű és a legrövidebb idő alatt első
minőségű piac-áruvá fejlődő állatban érté-
kesíti.

Már pedig az igazat megvallva, mind-
ezen tulajdonságokkal a magyar szarvas-
marha nem bír. Ma is ősfajta az, mint ezer
év előtt volt, a kulturtenyésztésnek — a
mostani alakuló mezőgazdasági viszonyok
megkövetelte kellékeknek kevés nyomával.
De ezen átalakulásra a magyar szarvas-
marhának eddigelé különben sem volt szük-
sége; becsült volt az — mint még ma is —
eredeti tulajdonságánál fogva s többet tőle
a tenyésztő nem is követelt. E tulajdonság
megtartására szükséges tényezők azonban
napról-napra szűkebb korlátok közé szorul-
nak. A 15—20 év előtti térs nagy legelő-
ket — egynéhány nagyobb uradalmat és a
Királyhágón tuli erdős legelőket kivéve — ma
már csak hírből ismerjük. E legelők nélkül
pedig a magyar marha egyoldalú jó tulaj-
donságai csorbát szenvednek: csontszerke-
zete kisebb lesz, izomzata gyöngyű, minélfogva
a munkaképessége, mint a más faj-
tákat egyedül tulszárnyaló tulajdonsága, ha-
nyatlani fog.

Ez állatnak t. i. úgy küllemtani, mint
produktív tulajdonsága tulnyomóan a sza-
badban való tartózkodáshoz és az időjárás
feltételezte, majd füben gazdag, majd takar-
mányban szegény, térséges legelőkön való
felneveléshez van kötve. E tényezők a magyar
marhában nagyságot, szilajságot, kiadó
mozgást, nagy izomerőt, ennélfogva nagy
munkaképességet, de ezzel szemben lassu
fejlődést, kevésbé bő tejelést és nem nagy
hízási hajlamot eredményeznek.

Mind e tulajdonságok a magyar mar-
hánál nagyon vérszilárdak, különösen a pro-
duktívek; mert míg istállóban való felneve-
lésnél nagyságukból, tömegükből és szép
küllemükből nagyon veszítenek, addig lassu
fejlődésük, tejelőképességük és hízékonyságuk
észrevehetőleg generációkon át sem változik.

Az istállózott magyar fajta marhának
ivadékai — bármily jól takarmányoztassa-
nak is a vemhes tehének — mint ujszülöt-
tek nem nyomnak többet 36—40 kilogramm-
nál, míg a nyugatiak átlag 45—50 kilogramm
súlyuk. A magyar tehén évi tejátlagá rit-
kán több 5 liternél, míg a nyugatinál e
mennyiség rossz tejelési eredményzámba
megyen. A magyar ökröt 5-ik éve előtt hízóba
fogni senkinek sem jutna eszébe és e kor-
ban 6 hónapi hizlalás után sem hizik többre
650—700 kg. élősúlynál, míg hasonló visz-
onyok között felnevelt nyugati marha 4 éves
korában 5 hónapi hizlalás után könnyen
eléri a 750—850 kg. átlagos súlyt. Az meg
minden állattenyésztő és egyszersmind hiz-
laló előtt ismeretes, hogy a midőn a magyar
hízott marha élősúlyát 34—36 krral fizetik,
akkor a tarka hízottért szívesen megadnak
40—42 krt.

Mindebből kitetszik, hogy istállóban
való felnevelése, a mi előbb-utóbb minden,
még nagyobb gazdaságokban is bekövet-

kezik, a magyar marha szemben a nyugati
marhával hátrányban van és hasznosításra
— természetesen szem előtt tartva, hogy a
nagy legelők többé nem állanak rendelkezé-
sünkre — az utóbbinak tenyésztése alkal-
masabb.

Ez állításommal szemben akadhat
tenyésztő, ki azt állítja, hogy a magyar
marha is tud alkalmazkodni az új visz-
onyokhoz és a nyugati marhával egyenlő
haszonállattá válhatik. Téves hitre vallana
ennek állítása. Mindkét fajta állat századok
óta örökíti át tulajdonságát utódaira, minélfogva
e tulajdonságok annyira állandóak,
vérszilárdak, hogy megint évek hosszú sora
volna szükséges arra, hogy a magyar mar-
hának a nyugatihoz hasonló produktív sa-
játsága eléréssel és még ekkor is kérdéses,
hogy idő múltával is sikerülne-e az előbb
nevezett fajta állatot az utóbbihoz hasonlóvá
változtatni?

Véleményem szerint sohasem. A nyugati
marha okszerű tenyész kiválasztás és páro-
sítás útján évről-évre tökéletesbül és fejlő-
désében szorosan követi az emberiség kul-
turális fejlődését. Azután a nyugati marhá-
nak a már említettek felül még azon jó
tulajdonsága is van, hogy bármily hazai
viszonyokhoz igen gyorsan tud alkalmaz-
kodni: jól tűri a sanyaruságot is és szűk
takarmányozás mellett, ha fejlődésében vissza
is marad, de az utód kielégítő takarmányo-
zásban részesülve, az e fajtát jellegző nagy-
ságot megint eléri.

Előnyéül a magyar szarvasmarhának a
nyugati fajtákkal szemben, a betegségek
iránt való nagy ellenálló képességét szokták
előtérbe helyezni. Legtöbbször ez állítás a
hagyomány rovására történik. Lehet külön-
ben, hogy ez állításban némi egyoldalú
alaposág is rejlik. Járványoknak a szarvas-
marha-állományban való megszűnése idejé-
be, a mellékkörülmények tekintetbe vétele-
kor ugyanis legtöbbször a számok beszél-
nek. E számok azt látszanak igazolni, azaz
tényleg igazolják is, hogy a nyugati szár-
mazású állatokból a veszteség nagyobb, mint
a magyar fajtájú állatokból. Vizsgálva azon-
ban a mellékkörülményeket, azt fogjuk ta-
lálni, hogy míg a nyugati marhaállomány-
nak 95%-a vagy mint fejős- vagy mint
hízóállatok, az istállózásból kifolyó, legtöbbször
többé-kevésbé rossz levegőre voltak
utalva, addig a magyar marha 70—80%-a
vagy mint gulyabeli, vagy mint igásállat a
természetadta tiszta levegőt élvezte. Epp
ezen körülmény tette azután az állatok szer-
vezetét bármely fertőző betegséggel szemben
ellenállóbbá, edzettebbé. Ha megengedhetnők
magunknak azt a kísérletezést, hogy vala-
mely járvány alkalmával a két fajta állat-
nak életrendi viszonyait megcserélhetnők,
ugy a magyar marhánál a veszteség a
nyugati marhánál tapasztalt veszteségnél is
nagyobb volna, azon egyszerű okból, mert
az előbbi szarvasmarhának a betegség káros
befolyása mellett, az életrendi viszonyok
gyors átalakulásából származó anomaliákkal
is kellene küzdenie. Azért is részemről leg-
jobb meggyőződésből azt hiszem, hogy egyes
marhafajták között esetleg uralkodni szokott
betegségek veszteségeit sohasem a fajták
minősége, hanem ezek életrendi viszonyai
befolyásolják.

Az elmondottakkal távolról sincs szándé-
kom a magyar szarvasmarhát diszkreditálni,
csupán számát akarom szaporítani azoknak,
kik át vannak hatva tudatától, hogy a mos-
tani és még inkább a jövő gazdasági rend-
szer mellett a nyugati marha tenyésztésének,
ennek kitűnő tulajdonságai folytán, hazánk-
ban nagy jövője van, sok tenyésztőnek tud-
tán kívül pedig már eddigelé is nagy tért
hódított és semmi esetre sem kárára a nem-
zeti vagyonnak. A mi pedig a magyar
marha nagy munkaképességét illeti, melyet

egyes tenyésztők véleménye szerint a nyugati
marha pótolni nem tud: — eife nézve az a
megjegyzésem, hogy a két fajta keresztezésé-
ből eredő utódai még mindig nagyon kitűnő
munkabíró állatok, az istállóban való fel-
nevelést pedig határozottan nagyon jól tűrik,
a tiszta fajtájú magyar marhánál gyorsabban
fejlődnek, nagyobb testűekké lesznek, gyorsab-
ban hiznak és e minőségben hamarabb és
jobb vevőre is találhatnak.

Tekintve azonban, hogy Magyarorszá-
gon egyesek birtokában nagy birtoktestek
vannak, melyeknek megművelésére a szarvas-
marha iga — mert legolesőbb munkaerő —
számbamenő tényezőként szerepel és mert
az ilyen munkaerő kifejtésében a magyar
szarvasmarha hatalmasan tulszárnyalja a
nyugati marhát, tehát ott, a hol annak ki-
fejlődésére a szükséges létfeltételeket, mint
a szabadban való tartózkodást, elegendő,
nem tultápdus takarmányozást, utóbbit ki-
válóan a legelőn a magyar marhának meg-
adhatjuk és addig, a meddig nagy munka-
erejénél fogva olesőbb és közvetve haszno-
sabb munkaerő által ez állatot pótolni nem
tudjuk, szükségkép okszerű tenyész eljárás
útján fejlesztenünk kell e fajtát.

Tátray János.

Eltekintve az általános igazságoktól,
ezikkiró felfogásával nem értek egyet s a
magyar marha elmulására vonatkozó jöven-
dőlését egyenrangunak tartom a világ végé-
nek megjósolásával.

Gyakorló gazdáink és állattenyésztőink
e tekintetben netán megnyilatkozó vélemé-
nyei elébe vágni nem akarok, azért saját
további megjegyzéseimet és észrevételeimet
e cikkre vonatkozólag, későbbre halasztom.

Rovatvezető.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutyra Ferencz.

A sertésvész irtása Angliában 1893. december végéig.

Irtta: Ottlik Iván.

(A „Report of the Director of the Veterinary Depart-
ment for 1893.” alapján).

× Angliában — habár 1862. óta is-
mételtén észlelték a sertésvész föllépését —
mégis igazában csak a legutóbbi évek folya-
mán vonta magára nagyobb mértékben a
közfilyelmet ez a pusztító járvány. Neveze-
tesen 1878-ig egyáltalán semmi, még csak
kísérlet sem történt a kór terjedésének
megakadályozására. Csupán a mondott év-
ben alkottatott egy törvény — az első, mely
e kérdéssel foglalkozott — s ez a helyi ható-
ságokat felhatalmazta a sertésvészben beteg
vagy e betegségről gyanus állatok leöleté-
sére és a fertőzött helyek hat napig tartó
zár alá vételére.

Néhány évvel később: 1882-ben, már
általánosabb érvényű forgalmi korlátozások
életbeléptetését látták szükségesnek és azért
a mondott évben hozott törvény a helyi
hatóságokat is felhatalmazta arra, hogy a
területükre irányuló sertésbevitelt tilalmaz-
hassák. További két év múltán, 1884-ben
a fertőzött helyre vonatkozó zárlat (forgalmi
és kiviteli tilalom) az illető fertőzött hely
felmért földnyi környezetére kiterjesztetett.

1885-ben a heti piacokon és állat-
vásárokon a szigorubb ellenőrzés hatékony
módon való gyakorlása céljából a sertések-
nek ily helyeken való áruba bocsáthatását
hatósági engedélytől tették függővé. Ezt a
helyes rendelkezést azonban, a nagyon is
érzékenyen sujtott kereskedelmi érdekek
miatt, mint tulmassze menő forgalmi aka-
dályt nemsokára ismét visszavonták.

Az 1893. november 1-ig érvényben volt ama törvényes felhatalmazás, mely szerint a helyi hatóságok belátásuk szerint elrendelhetők avagy mellőzhetők a beteg és a gyanus állatok leölését, sikerre nem vezetett.

Maga az angol földmívelési miniszter konstatálja, hogy a sertésvészre vonatkozólag a mondott időig beérkezett jelentések nem nyújtanak hiteles és megbízható tájékoztatást a nevezett járvány tényleges állása felől Angliában; annál kevésbé, mert a kórnak kétségtelen módon való diagnosztizálása nem egyszer tetemes nehézségekbe ütközik s e mellett az elítélások is gyakran előfordultak s azért nagyon valószínű, sőt majdnem biztosnak mondható, hogy a baj ott tényleg jóval nagyobb mértékben volt elterjedve, mint a hogy azt a hivatalos adatok alapján készült kimutatások feltüntetik.

Az olyan paraziális helyi intézkedések sikerét, mint a minöket az 1886-iki törvényben nyert felhatalmazás alapján az egyes helyi hatóságok saját hatáskörükben fogatosították, nagyban akadályozta az is, hogy egyrészt egyes lelkiismeretlen egyének, kiknek nagyobb kárak lett volna telepeik zár alá vételéből, a beteg állatokat leölve: gyanus állataikat titokban sokszor messze vidékre elszállították s azokat ott nem gyanakodó vevőknek eladva, a járványt távoli grófságokba (megyékbe) széthurcolták. Viszont pedig azokba a megyékbe, melyeknek hatóságai ama törvényes felhatalmazás alapján a kártalanítás mellett való irtást alkalmazták, más, olyan vidékről, hol ez eljárást a hatóságok nem alkalmazták, a gyanus állatokat tömegesen importálták a birtokosok, kiket a járvány fenyegetett, hogy ott a kártalanítás mellett való irtás előnyben részesüljenek.

Ezek a tapasztalatok birták rá az angol kormányt és törvényhozást arra, hogy elfogadjon az 1893-ban ez ügyben való tanácskozásra és javaslatételre kiküldött bizottság javaslatát, mely bizottság ugyanis feltétlenül szükségesnek nyilvánította, hogy a sertésvész sikeres kiirtása céljából, a birtokos kártalanítása mellett, a beteg- és fertőzésgyanus állatok leölése az egész hármaskirályságban egyöntetűen s mindenütt keresztülvitessék s e célból az intézkedések vezetése — a szarvasmarha ragadós tüdőlobjának irtásához hasonlóan — az egész országban a központi kormányra bízassék. (E bizottság munkálatait és javaslatait részletesen ismertettem a „Köztelek“ 1893. évi 46. számában).

Elfogadván tehát a kormány a nevezett szakbizottságnak eme javaslatát, annak előbbi érvényre juttatása céljából haladéktalanul megfelelő törvényjavaslatot nyújtott be a parlament elé, mely utóbbi az előterjesztett javaslatot szintén elfogadván: a megalkotott s a mondott évi 56. és 57. számok alatt becikkelyezett törvények még ugyanazon évi november 1-én hatályba léptek.

Ez a törvény felhatalmazza a kormányt (a földmívelésügyi minisztert) arra, hogy a sertésvész fertőzéséről gyanus állatoknak a birtokosok kártalanítása mellett való leölését mindazon esetekben, midőn ez a baj kiirtása céljából szükségesnek látszik, elrendelhesse.

A kártalanítás mérve tekintetében az angol törvény akkép intézkedik, hogy a beteg állat birtokosát az állat becértékének fele — az egészséges állat birtokosát pedig a teljes becérték illesse meg kártalanítás gyanánt. Tehát lényegében ugyanazt a rendszert fogadták el, mint a melyet a ragadós tüdőlob kiirtására teljes sikerrel alkalmaztak.

A kivétel körül alkalmazott eljárás főbb vonásokban a következő:

A mint jelentés érkezik, hogy a kór föllépését valahol észlelték, a járási állatorvos haladék nélkül helyszíni vizsgálatot tart; és ha e vizsgálat a bejelentett gyanut

megerősíti, egy beteg állatot azonnal leöllet és a beteg testrészeket Londonba küldi, hogy azt az ottani szakférfiak megvizsgálják.

Ha ez a felülvizsgálat megállapítja, hogy tényleg sertésvész esete forog fenn, a miniszter azonnal kiküldi illetékes közegét, ki azután haladék nélkül intézkedik a fertőzés gyanujában lévő összes sertések leöléséről.

A legfelsőbb szakforum, a londoni központi szakintézet, teljesen hiteles diagnózisának minden egyes esetben való kieszközlése azért volt szükséges, mert ellenkező esetben — a szakértők közt nem ritkán észlelhető eltérő vélemények folytán — gyakran megessett volna, hogy egészen más, sőt néha tán nem is ragályozó természetű kórok miatt, a sertésvész elleni védekezés czime alatt, az államkincstár terhére és költségére, jelentősen kiadásokkal járó irtások fogatosítottak volna.

Igaz ugyan, hogy néha aránylag tetemes idő telt el egyrészt a gyanu észlelése és bejelentése s másrészt a felülvizsgálat eredménye alapján a kórlelet végérvényes megállapítása közt; de ez — a betegség terjedése szempontjából — nem bizonyult veszélyesnek egy oly esetben sem, midőn a gyanus állatok elkülönítése és az ezzel kapcsolatos zárlati intézkedések azonnal és kellő eréllyel fogatosítottak.

Nem lesz tán érdektelen e helyütt néhány számszerű adatot közölni a betegség 1893. évi állásáról Angliában.

A mondott év első tíz hónapjában, midőn az új törvény még nem lévén érvényben a kór leküzdésére irányuló intézkedések kezelése — miként említők — a helyi hatóságok kezébe volt letéve: az egyesült hármaskirályság területéről 2,377 esetben jelentett a sertésvész föllépte, mely esetekben 11,967 db volt a talált beteg sertések száma. Ezekből 5405 db leölletett, 5020 db elhullott és 1542 db felgyógyult.

Már az elhullott és a felgyógyult darabok nagy száma is eléggé bizonyítja, hogy a helyi hatóságok távolról sem jártak el kellő eréllyel a betegség elfojtása körüli teendőikben. Pedig mielőtt ama nagyszámu elhullott és felgyógyult állatok megdöglöttek, illetve felgyógyultak volna: mindegyiknek bőséges ideje és alkalma volt másokat befertőzni. A fenti számu beteg sertéseken kívül a fertőzött ólaktól még 3952 db egészséges, de a történt érintkezés folytán fertőzésről gyanus sertésnek leölésére is fogatosítottak.

Megjegyezzük itt, hogy az 1893. év nov. 1-ig érvényben volt 1886. évi törvény — miként említők — a helyi hatóságok belátására bizván a sertésvészben beteg és gyanus állatok leölését, vagy a leölés mellőzését: ezek igen gyakran még a tényleg beteg állatok leölését is mellőzték. Ugy, hogy midőn a súlyos csapástól sujtott birtokos a csürhájában fellépett betegséget bejelentette, a remélt irtás és kártalanítás helyett igen gyakran nem ért el egyebet, mint azt, hogy telepe szigorú zár alá vétetett és — mialatt beteg állatai sorra hullottak — nem volt módja a még egészségeseket eltávolítani és így — ha kárát mégis mérsékelni akarta — legfeljebb azt teheite, hogy egész fertőzött állományát maga leölette, igyekezőn a nyert termékeket lehető előnyösen értékesíteni.

Erthető tehát, hogy ily eljárás mellett a birtokos alig láthatta érdekében lévőnek, hogy az állatain észlelt megbetegülést a hatóságnak bejelenteni siessen; hanem ellenkezőleg inkább az állott érdekében, hogy a kór létezését lehetőleg eltitkolja.

Ily körülmények közt joggal lehet föltételezni azt, hogy a járvány föllépése igen sok esetben tényleg el is titkoltatott; sőt, hogy a kevésbé lelkiismeretes állatbirtokosok fertőzött állataikat sietve elküldték távoli

piacokra, hogy tulajdonuk rajtuk s ily módon a betegség csirait messze széthurcolták.

A fentidézett számszerű adatok az 1893. év első tíz hónapjára vonatkoznak. Ugyanazon év utolsó két hónapjában, 1893. novemberben és decemberben — melyek az új törvény életbeléptének első két hónapja valának — 536 betegségi esetet jelentettek be, mely esetekben 1147 beteg állat elhullott, hatósági rendeletre pedig 6045 db beteg és fertőzésről gyanus sertést kellett leölteni.

Ezen 536 eseten kívül, melyekben a sertésvész jelenléte tényleg konstatált: még 93 olyan gyanus sertést ölettek le az állatorvosok, melyeknél a sertésvész gyanuja a hulla boncolása és vizsgálata után alaptalannak bizonyult.

Már ezen első két hónap egyik tapasztalata gyanánt konstatálni lehetett azt, hogy habár a birtokosoknak szabad volt a gyanus állatoktól kiürített sertésölaikat a tisztítás és fertőtlenítés keresztülvitele után azonnal újból benépesíteni, a kór terjedése még sem észleltetett.

A gyanus esetek bejelentése után a helyszínen eljáró állatorvosok által leölletett sertések száma, melyeknek gyanus testrészei a diagnózis megállapítása végett Londonba a központi állatorvosokhoz küldettek: a kileneszázat meghaladta; ezek közül azonban csak mintegy 550 db, azaz körülbelül 60% bizonyult tényleg sertésvészben betegnek.

Az általános irtás ezen első két hónapjában szerzett tapasztalatok bizonyítják azt, hogy — az irtás sikere érdekében — a fertőzésről gyanus állatok leölésének szigorú forgalmi korlátozásokkal (zárlati intézkedésekkel), sőt szükség esetén abszolút kivételi tilalommal kapcsolatosan kell történnie. De e mellett az a megnyugtató tapasztalat is tetetett, hogy a betegség azokon a helyeken, a hol a teljes irtást végrehajtották, többé újra föl nem lépett vagyis az irtás tényleg sikerrel végrehajthatónak bizonyult. Ez feljogosít arra a reményre, hogy sikerülni fog nálunk is a sertésvészt ily módon, t. i. a kártalanítás mellett való teljes irtás és az utána végrehajtott alapos tisztítás és fertőtlenítés útján gyökeresen kiirtani s ez által ettől a veszélyes állati betegségtől az országot mielőbb megmenteni.

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Dr. Horváth Géza.

A buzakalászok fehéredése.

E napokban egy fővárosi napilapban a következő levelet olvastuk:

Kemencze, (Hontm.) június 5.

„Amugy sem valami jól álló buza- vetéseinket egy eddig nem észlelt baj pusztítja, oly mérvben, hogy több község határában kezdik birtokosaink a még nem is virágzó vetést lekaszálni. Ilyen községek Kemencze, Tésa, Baráti, Bernece, a melyekben eddig a betegség nagyobb mértékben fellépett.

Különösen a gyengébb vetéseken észlelhető és nagy foltokban lép fel. Az alig kibujt kalász hegye száradni kezd és leszárad $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ -éig. Ugy néz ki, mintha jég vagy fagy érte volna, pedig az elemi csapások az idén mai napig megkímélték vetéseinket. A vidék gazdái legnagyobb félelemmel állanak az új ismeretlen veszedelemmel szemben, a melynek illusztrálására csatolva küldök egy csomó kalászt.

Minthogy a „Köztelek“ szerkesztőségének szivességéből ilyen kalászatmagam is láthatam és ugyanezzel a jelenséggel az ország több helyén is találkoztam, a következőkben okát akarom adni a buzakalászok eme fehéredésének.

rajtuk s ily mó-
széthurezolták.
i adatok az 1893.
kozna. Ugyan-
baan, 1893. no-
— melyek az
ső két hónapja
esetet jelentettek
eg állat elhullott,
45 drb beteg és
ellet leöletni.
il, melyekben a
konstatáltatott:
ést ölettek le az
értésvész gyanuja
álata után alap-
ap egyik tapaszt-
hetett azt, hogy
ad volt a gyanus
kat a tisztítás és
után azonnal uj-
jedése még sem

elentése után a
ok által leöletett
gyanus testrészei
végett Londonba
küldtetek: a ki-
ek közül azonban
körülbelül 60%
ben betegnek.
n első két hónap-
bizonyítják azt,
ekében — a fer-
ölésének szigoru
zárlati intézkedé-
abszolút kiviteli
ell történnie. De e
tapasztalat is té-
okon a helyeken,
ahajtották, többé
az irtás tényleg si-
gult. Ez feljogosít
erülni fog nálunk
t. i. a kártaláni-
ás és az utána
s és fertőtlenítés
ez által ettől a
az országot mi-

LLATTAN.

ráth Géza.

fehéréde.

rosi napilapban a

(Hontm.) junius 5.

mi jól álló buza-
nem észlelt baj
ogy több község
saink a még rem-
ni. Ilyen községek
Bernece, a me-
nagyobb mérték-

ngébb vetéseken
okban lép fel. Az
száradni kezd és
nöz ki, mintha
a, pedig az elemi
pig megkímélték
zdái legnagyobb
ismeretlen vesze-
elynek illusztrálá-
y csomó kalászt.
szerkesztőségének
atmagam is láthat-
nséggel az ország
a következőkben
lászok eme fehé-

E tavasszal bizonyára sok gazdának feltűnt, hogy a buzakalászkodnak legnagyobb része valamivel később bujik ki a hüvelyből, mint rendszeren. E késlekedésen kívül azonban meg lehetett figyelni azt is, hogy a kalász hüvelyéből kiálló sás vége sárga, vagy már teljesen elhalt; ha pedig a kalász annyira fejlett, hogy már-már kihányó félben volt és teteje már kilátszani kezdett a takaróhüvelyből, akkor, míg a hüvely szabad hegye csak kétszer-háromszor volt elesavarodva, addig a kalász vége nemesak elesavarodott, hanem eltorzult, halványsárga és a bajusza összevissza kuszált volt, olyan, mintha valaki készakarva összeesavarta volna. Később pedig, mikor a kalászkodnak legtöbbször már kibujt, a beteg kalászkod nagyon elütöttek a többtől, eleinte sárgás-fehér, később az árvalányhajhoz hasonló színük miatt.

Mi okozta a vetésnek ezt az eltorzulását, illetőleg a kalászhegyeknek elszáradását?

Sokan, a kiknél a esikoslábu buzalégy már tavaly kárt okozott s a kik tudják, hogy annak tavaszi generációja a szárnak kalász alatti részén él és azzal a kalásznak hasban maradását okozza, a buzakalásznak eme kései kibontakozását eleinte e légyfajnak tulajdonították. De hát nem az volt a kártevő; mert az ilyen ez idén hasban maradt kalász szárán semmiféle rágás nem volt látható. Hanem ha a hüvelyt kivált esős időben kibontották, benne olykor százszámra menő apró, fekete, igen élénk mozgásu rovarot találtak. Noha ez a kis rovar a buzán igen közönséges, mindenütt és mindig megvan s egyik alakját minden gazda ismeri, a mostani fekete színezetű alakban kevés gazda ismert rá és még kevesebb volt, a ki visszaemlékezett volna arra, hogy az a rovar az előtt is minden évben megvolt. Ez a *Hoplothrips Statices* Haal (= *Thrips frumentarius* Beling) nevű feketeszárnyu rovar és rovarainak talán a legközönségesebbike, a mennyiben az nemesak a kalászosokon, hanem minden virágon igen nagy számban található.

Magyarországon e rovarról *Thrips frumentarius* (helyesebben *frumentaria*) néven csak egyedül *Szaniszló* Albert dr. emlékezett meg könyveiben, a ki azt mondja, hogy „tapasztalása szerint észrevehető kárt soha sem tesz“! *Szaniszló* adatai szerint 1876-ban igen nagy mértékben el volt terjedve s azóta ő minden évben találja.

Ezek után az a kérdés merül fel, hogy vajjon kártékony-e ez a rovar?

Mi e rovar kártékonyak tartjuk, noha nem tartozik az elsőrendű kártevők sorába.

Okoz kétféleképpen kárt. Először az által, hogy a buza kalászat takaró hüvelyéből a klorofillt kis mértékben kiszívja, miáltal ugy a hüvely, mint a beléje zárt kalász lassabban fejlődik és az utóbbi csak később bujhat ki. A kártétel második alakja abban nyilvánul, hogy a kalász felső részét, mondjuk annak 1/4-ét, sőt 1/2-át szintén megtámadja és szivogatásával előli, úgy hogy a kalásznak ez a része, ha az a hüvelyből ki is szabadul, elszárad, és az árvalányhajra emlékeztető színű bajusza igen kirí a többi egészséges kalász közül. Az első kártétel majdnem általános, de igen csekély, mondhatnám elenyésző mértékű; jelentősége annyiban van, hogy a kalász kibuvását 1—2 nappal késlelteti, a kártétel utóbbi módja ritkább; egy-egy négyszögölen néha egy fehér kalászt, vagy egyet sem találunk, míg máskor foltonkint hármát-négyet, de mindig csak szórványosan.

Mint mondtam, e rovarnak ez idő szerint csak a fekete alakja gyakori, a mely 1—1.5 millim. hosszú, szabad szemmel, vagy kisebb kézi nagyító üveggel az ember alig lát valamit e rovaron, de ha nagyító üveggel vizsgálja, csakhamar feltűnik annak saját-

szerü lába és szárnya. Az előbbin ugyanis nincs köröm, hanem a lábak egy kis hólyagesében végződnek, miért is ezeket a rovarokat hólyagos lábuaknak (*Physopoda*) nevezik; szárnya pedig, mely szabad szemmel alig vehető észre, mert igen keskeny, nagyító üveg alatt hosszú, kés alaknak látszik, melynek széleit több rendbeli és feltűnően hosszú pillaszőr veszi körül. A szárnynak ez a keskenysége szerezte e rovarnak a *serteszárnyu* (*Thysanoptera*) nevét.

A kalászban ezenkívül most megtalálható e rovar petéje is, és pedig a füzérek tövének belső oldalán. Helyenkint csak egy, néha azonban több, pl. 5—8 pete is található, a mely a zöldesfehér kalász alapszínén szennyes fehér pornak látszik. Alakjuk keskeny és hosszukás.

Junius végén és általában aratás idején e petékből kikelnek az álcák, a melyeket feltűnő színök miatt a gazdák már jobban ismernek, mint az előbbi két alakot. Az álcza teste ugyanis mindig szép veres színű és csak feje, nyaka és lába barnás, vagy füstösbarna: ez a buzának közönségesen ismert „veresbogara“, a melyet „érés“, vagy „érelő bogár“-nak, sőt „vörös féreg“-nek is mondanak. Ilyen alakban a gazda bizonyára minden aratáskor találkozhatik e Thrips-fajjal, sőt sokan az aratás idejét is jósolják a megjelenéséből, mondván, hogy a buzát akkor kell aratni, a mikor már e bogár mutatkozik a kalászban.

Hogy a gazda csak aratás idején veszi észre e rovar, annak — azt hiszem — megvan a maga természetes magyarázata. Tudjuk, hogy a Thrips meg van már akkor is a buzán és más gabonanövényen, mikor sárosodik, sőt meg van még késő ősszel a tarlón is. De hát akkor elenyésző parányiságánál fogva senkinek sem tűnik fel, hiszen a gazdának van egyéb dolga, mintsem hogy azt külön keresse; ellenben a szemérés idején, midőn a gazda a kalászt közelről is megvizsgálja, van-e benne, vagy érett-e a szem s ha van, milyen, akkor ott találja már e rovarnak kirívó piros színű álcáját. A nélkül, hogy kutatná az igazi okot, vagy talán abból a régi megszokásból, hogy kicsiny állat veszélyes nem lehet, neki tulajdonítja a buza érlelését. És részben igaza is van; mert abban az időben, mikor a szem a kalászban érni kezd, a buza szára és levele már megszármásodott és az állatka alig talál benne valamit, a mi táplálhatná, tehát oda húzódik, a hol neki is jut az élelemből. Belefurakodik a kalászbba a szemek közé, a hol még van nedv, habár érés idején, vagy annak vége felé már itt is igen fogyatékosan, de ide mégis több jut a harmatból, melyet a kalász polyvás része is jobban felfog és reggelenként, mikor a nap szárító heve kezdődik, hosszabb ideig meg is tart.

Ha tehát a rovar a növény nedvéből él, természetes, hogy az életnedv elvonásával elősegíti a növény kiszáradását, a mi pl. a buza vagy efféle gabonaneműnél a fejlődési szak végén részben egyértelmű a tulajdonképpeni érés. Hiszen az érett szem — legalább látszólag — szintén kiszáradt: csak hogy sajnós, hogy a kalászban élősködő ez a rovar néha már az érés előtt is elvonja a magtól a tápláló nedvet s akkor az ilyen szem már jóval az érés ideje előtt is összeaszik. Ez pedig többé már nem érlelés. Vagy — hogy még tovább menjek — néha még be sem várja a kalász elvirágzását és a szem fejlődésének elejét, hanem már a virágzás előtt vagy annak tartama alatt, mint pl. ez idén, behúzódik a levél burkából alig kiszabadult, tehát kihányt kalászbba és már akkor is ronthatja a fejlődő zsenge virágot. Ily formán teljesen érthető, hogy a kalász miért üres, miért nincs benne mag, noha azon semmi rágás, semmi sérülés nem látható.

Aratás után egy része az álcának a gabonával együtt az asztagba kerül; cséplés után annak alja tele van a veres féreggel, másrésze a tarlóba húzódik s abban alakul át fekete színű és szárnyas rovarrá, vagyis olyanná, mint a minőt már májusban a kalász hüvelyében találni lehet. Ez a nemzedék tovább szaporodik és a telet egy része álcá-állapotban, más része mint kifejldött rovar a tarlóban, vagy valamely gazon, gyepes helyen húzza ki, tavasszal pedig vagy a vetésekbe, vagy bármely virágra száll, feltéve, hogy annak nincs valami kellemetlen illata.

E Thrips-faj, mely Angliában egy tengerparti fűvön gyakori és melyről nevét is nyerte, nem mondható minden körülmények között kártékonyak, annyi azonban bizonyos, hogy helyiyel-közzel kártékony lehet.

Egy másik rokonáról, a rozs-thripsről (*Limothrips cerealium*) föl van jegyezve, hogy 1805-ben Angolországban, valamint Piemontban és a Pó folyó egész völgye hosszában tönkretette majdnem az összes gabonavetést; azóta nem mutatkozott nagyobb számban. Pedig azoknak fajai mai nap is igen nagy számmal vannak elterjedve, noha a gazdaközönség igen keveset törődve velök, alig veszi őket észre. Megvallom, hogy bennem még az a gondolat is támadt, hogy ezt a fonnebbi angol és piemonti jelentékeny kárt talán mégsem ez a rovar okozta. Hátha más oka volt, a melyet azonban a tudományos világ akkori ismeretei és eszközei segítségével nem bírt felkutatni, hanem, mert a kalászkod ezt a parányi, legfőljebb 1—1.5 milliméteres állatkat találta, ezt tette meg hamarosan — bünbáknak. A magam részéről határozottan hiszem, hogy *Limothrips cerealium* alig okozta e kárt. Haliday szerint,* ki Vassali-Eandi olaszországi feljegyzését közli, e rovar kártevése abból állott, hogy a buza szárát a bütök felett el-rágta és a kalász elesenevésszedett. („Mr. Vassali-Eandi detected them gnawing the stems above the knots and causing abortion of the ear“.) Amde ne feledkezzünk meg arról, hogy a Thripseknek szájszerveik korántsem olyan alkotásuak, hogy róluk ilyen kártevés rágás utján feltehető volna. Hiszen tudjuk már a fonnebbiekről, hogy azok pl. a kalász-hüvelyből csak kevés klorofillt szednek ki, és a zsenge kalászból is csak annak nedvét szivogatják, de sohasem rágiák azt, egyszerűen azért, mert nincs mivel rágniok, nem lévén rágó, hanem inkább szuró és szívó szájszervök. Ha tehát az angol, vagy olasz gabona a bütök felett volt megsérülve, akkor az alig volt elrágva, hanem inkább csak elsatnyulva és nagy a gyanum, hogy a kártevő vagy a hesszeni légy, vagy egyéb vetést rontó légyfaj volt, mert ezeknek álcái és bábjai találhatóak ilyen bütökös helyen és nem a Thripsek.

De akárhogy áll a dolog, azóta, hogy erről a két esetről említés tétetik az irodalomban, alig van mezőgazdasági rovartan, mely ezt a hírhedt *Limothrips cerealiumot* ne úgy mutatná be, mint a gabonaneműek veszedelmes ellenségét. Magyarországon én ezt az utóbbi fajt még nem találtam, pedig négy év óta nagy figyelemmel kísérem; hogy azonban nálunk is megvan, az bizonyos, mert a Rovartani Allomás van egy példány belőle, mely Losonezról való, s a melyet e rovat vezetője, dr. Horváth Géza még 1883-ban kipreparált és az állomás gyűjteményébe helyezett. Angolországban azonban — úgy látszik, igen közönséges, mert az onnan kapott buza- és zabkalászkodban száz még száz különféle fejlődésű Thrips volt található.

* The Entomolog. Magazin, Vol. III. p. 445 (1836.)

Feltétlenül állítható azonban, hogy a *Hoplothrips Statives*, a melyet hazánkban, különösen a buzában való gyakori előfordulása miatt *buzathripsnek* nevezhetünk, Magyarországon a buzában csakugyan tesz kárt, noha korántsem olyan nagyot, hogy azt a hesszeni légygyel vagy egyéb nagy kártevő rovarral egyenrangúnak mondhatnók. Ha csakugyan nagy a kár a buzánkban, akkor ez aligha egyes-egyedül a Thripstől származik. E cikkem elején idézett levélben olvassuk a következőt is: „különösen a gyengébb vetéseken észlelhető és nagy foltokban lép fel”.

Nincs okom, hogy a fönnebbi levél írójának jóhiszeműségét kétségbe vonjam, mindazonáltal azt hiszem, hogy jó lett volna, ha levélíró e gyengébb vetésnek gyökerét és földjét is megnézte volna: hátha ott is pusztít valami. Ilyen Thripsbántotta táblát pl. éppen e napokban láttam magam is. A tábla mintegy 60 holdas volt; a kár okozását eleinte a hesszeni légynek tulajdonítottam, de mikor a buza szárait közelebbről megvizsgáltam, kitűnt, hogy abban hesszeni légy nincs. De minthogy abban sok olyan kalász volt, melynek felső része, tehát hegye már fehér volt, a pusztulás okát kizárólag a Thripsnek tulajdonítottam. Mikor azonban egyes buzatóveket földestől és gyökerestől kitéptem, akkor derült ki, hogy a buza pusztulását a gyökerén élő temérdek gyökeretű okozta, míg a Thripstől csak az elvéteve fehéredő kalász-darabok származtak. Abban igazat adok a levélírójának, hogy e fehéredő kalászok csak foltokként fordulnak elő, de ezt nem úgy kell érteni, hogy ezek a foltok aztán telisded-teli vannak ilyen kalászokkal; gyér számmal vannak azok még itt is.

A védekezést illetőleg, ha meggondoljuk, hogy ez a rovar mennyire általános van elterjedve, már előre is ki kell jelentenünk, hogy ellene alig lehet valamit kezdeni. Mert ha az a tarlóban benne is van, a hol azt pl. a tarló felégetésével, vagy lebuktatásával nagyjából meglehetne semmisíteni, azzal még sem érnénk el sokat, mert hiszen a kiirtott néhány millió Thrips helyett, ott él a szántóföldet körülvevő mesgyében, réteken, gyepen, s a vadon termő és milliárd számra menő füvekben és különféle virágokban kiszámíthatatlan mennyiségű más Thrips, mely a tavasszal kizöldülő vetést épp úgy megtámadhatja, mint azt most tapasztaljuk.

Annyi bizonyos, hogy a Thrips kártétele nem állandó és nagyon valószínűnek tartom, hogy annak olyan nagymértékű felszaporodása talán éppen az esős idősakkal esik össze. Mint mondtam, e Thripset a kaláshüvelyben, kivált az esős időben találjuk nagy számmal. Ha az eső állandó, akkor természetes, hogy a Thrips is megmarad, mert az eső ellen jobb, védettebb helyet alig találna valahol, mint azt, a melyet e kalászburok nyújt. Már most ha ez a sok apró rovar itt hosszabb ideig, pl. egy hétig él, és a hüvelyben lévő kalázkából élőkődik, természetes, hogy az csak a kalász rovására történik, a melynek eredményét aztán a félig elszáradt fakó kalász mutatja. Ellenben ha az idő kedvező meleg, akkor a Thrips ide-oda száll, itt is, ott is szívja a növény nedvét, de sehol sem sokat és így kártétele sehol sem ől nagy arányokat.

A felsorolt okokból kiviláglik, hogy e rovar ellen semmit sem tehetünk, mert az időjárás jól-rosszul megtudjuk ugyan jósolni, de azt kedvünkre valóvá változtatni nem bírjuk.

Jablonowski József.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.

A földmivvelésügyi miniszter az állandó gazdasági tudósítóktól hozzá beérkezett jelentések alapján Magyarország mezőgazdasági állapotáról f. év június hó 1-én, a következő hivatalos jelentést teszi közzé:

Május hó közepétől az időjárás kedvezőbb volt, noha elemi csapásokban ezuttal sem volt hiány.

Jégeső pusztított: Sopron, Moson, Pozsony, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Bihar, Maros-Torda, Máramaros, Szabolcs, Szilágy, Zala, Vas és Bács-Bodrogh vármegyékben, dér és havazás volt, de csak kisebb mérvű kárt okozott a Felvidéken, a Tisza mentén, az erdélyi vármegyékben, végül a Duna jobb partján is.

A kikalászolt s részben virágozott rozs megsínylette a hideg időjárást, általában országsszerte hangoztatták a gazdák, hogy a hűvös éjszakák miatt a vegetáció még a csapadékdus időjárás dacára sem képes haladni. Végre azokon a vidékeken, a hol egész április havában, de még május hó közepéig sem volt eső, az elmúlt május hó második felében bőven kijutott a termékenyítő esőből.

Az esőnek nagy hatása volt a takarmányfüvekre és szőlőkre is; a mesterséges takarmányneműek igen jól helyre álltak, a réteken pedig a fű csaknem üdévé vált. A legelők is felujultak és így a takarmányhiány is teljesen megszűnt.

Férgek mint minden évben, úgy az idén is meglehetősen kárt okoznak a gabona, főképp azonban a kapás növényekben. A kolumbácsi legyek rég nem tapasztalt nagy rajokban lepték el Krassó-Szörény, Arad, Hunyad, Szeben, Alsó-Fehér és Temes vármegyét. Az általuk okozott kár, kiváltképp a szarvasmarhákban igen jelentékeny.

Föltéve, hogy a bevetett terület nem nagyobb, mint a múlt évi terület volt, az idén *buzával* be van vetve körülbelül 5.568.000 kat. hold. Ha már most ebből elemi csapásra 268.000 kat. holdat levonunk, a tél folyamán és a tavasz elején ugyanis sok vetés kiveszett, kiváltképp a keleti vármegyékben marad mintegy 5.3 millió k. hold.

A buzatermés kilátások az összes terület-hez viszonyítva, kat. holdankint 6-7 métermázsára ragnak és így holdankint a múlt évihez körülbelül hasonló terméshozamra van reményünk. Minthogy azonban a folyó évben sokkal több elemi csapás volt, előre láthatólag az *összes termés eredménye is kisebb lesz, mint volt a múlt évben.*

Termésstatisztikánk, az elemi csapások levonása nélkül mutatja is már a különbözetet; míg ugyanis a múlt évben összesen 39.62 millió métermázsra buza termett, ez évre nézve a terméskilátások 37-38 millió métermázsra között ingadoznak. A legjobban álló vetések vannak s 7 métermázsán felüli termést ígérnek: Nyitra, Baranya, Fejér, Győr, Komárom, Somogy, Sopron, Tolna, Veszprém, Bács-Bodrogh, Csongrád, Csanád, Krassó-Szörény, Temes, Torontál, Csik és Szeben vármegyékben; leggyengébben áll a vetés, azaz 6 métermázsán aluli termést ígér: Árva, Liptó, Turóc, Zólyom, Bereg, Sáros, Máramaros, Szatmár, Ugocea, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs és Szolnok-Doboka vármegyékben.

A rozsszal és kétszeressel bevetett terület bizonyára nem volt kisebb, mint a múlt évi, de a hideg és zord tél, valamint a kedvezőtlen tavaszi időjárás miatt is igen sok vetés kipusztult és így az alább kimutatott területtől is sokkalta kisebb lehet az a terület, a mely termést fog nyújtani. Véleményünk szerint be volt vetve a múlt év

őszén mintegy 2.16 millió kat. hold rozsszal és kétszeressel, ebből azonban elemi csapásra le kell számítanunk minimális becsléssel mintegy 20-25 százalékot. Lenne tehát a rozs területe 1.62-1.73 millió kat. hold körül. Figyelembe véve már most, hogy a *várható terméshozam kat. holdankint 5-6 métermázsra*, a múlt évihez képest tehát *mintegy 35-40 százalékkal kisebb termésünk leend őszi rozsból és kétszeresből.* Már az elemi csapások levonása nélkül is nagy a különbség, a mennyiben őszi és tavasziból csak mintegy 12 millió métermázsra van kilátás, szemben a múlt évi 15.50 millió métermázsával. Legjobb a kilátások, azaz kat. holdankint 7 métermázsán felüli termést remélhetni: Fejér, Komárom, Sopron és Tolna vármegyékben, egyedül tehát a Duna jobb partján. Igen gyengék, sőt rosszak a kilátások, mivel a rozskok tulnyomólag fejletlenek maradtak, részben pedig ritkák: Turóc, Zólyom, Borsod, Gömör és Kis-Hont, Sáros, Ung, Zemplén, Szatmár, Szilágy, Ugocea, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyékben. Ez utóbbi helyeken átlagban 3-5 métermázsra körül várják az eredményeket. A rozs részben már elvirágozott, helyenkint azonban még annyira fejletlen és apró, hogy csak most kezd virágozni.

Az árpával bevetett terület az idén sem kisebb, mint a múlt évben; a területet 1.83 millió kataszter holdra becsüljük s a *kataszter holdankint várható termést 6 métermázsára.* *Az idén tehát szintén gyengébben áll az árpa is, mint a múlt évben, a mikor a várható termés 6-7 métermázsra között ingadozott.* Az összes várható termés körülbelül 11 millió métermázsra, tavaly 13.11 millió métermázsra árpa termett. *Az őszi árpa kalászat* hányja, jobban áll, mint a tavaszi az ország tulnyomó részében, csak hogy ősziből mindössze igen keveset vetettek a folyó gazdasági évben is. Legjobban áll az őszi és tavaszi árpa, azaz 7 métermázsra s azon felüli termésre nyújt kilátást: Fejér, Moson, Bács-Bodrogh, Bihar, Torontál és Szeben vármegyében; 5 métermázsán alóli termést ígér: Turóc, Zemplén, Máramaros, Ugocea, Hunyad, Fogaras, Kis-Küküllő, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos vármegyékben. A vetésekben szorványosan férgek pusztítanak.

A zab területét 1.72 millió kat. holdra becsülhetjük; a zabban egyedül a viharos jégeső és zápor okozott kisebbmértékű kárt; *a várható termés 5-6 mmázsra* és így a kalászosok között aránylag olyan termésre nyújt kilátást, mint a rozs.

Csak hogy míg a rozstermés országos eredménye valószínűleg 35-40 százalékkal kisebb lesz, mint a múlt évi termés volt, a zabtermési kilátások már most is csak 5-6%-kal kisebbek, mint voltak a múlt évben megfelelő idősakban. Jó időjárás esetén a zab épp úgy, mint az árpa is sokat fejlődhetnek még. Ez idő szerint legjobban állanak a vetések s 7 métermázsra s azon felüli termésre van kilátás. Fejér, Győr, Moson, Torontál és Bihar vármegyékben; 5 métermázsán aluli termést ígér a zab: Árva, Hont, Liptó, Zólyom, Sáros, Zemplén, Máramaros, Szatmár, Ugocea, Fogaras, Hunyad, Kis-Küküllő, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyosban.

A repeze-kilátások különbözőek.

A köles és tatárka, valamint a kerti vetemények és hüvelyesek is az esőzésekre igen jól gyarapodnak.

A tengerit még az utóbbi időben is vetették; úgy a korai, mint a késői elég jól kelt s szépen nő.

A len és kender meglehetősen jól állanak.

A *Johánnypalánták* kiültetését is a hűvös idő akadályozta; nagyobbára azonban kiültették s a palánták jól megfogamzottak.

A *takarmány* és *czukorrépa*, mint minden évben, úgy az idén is igen sokat szenvedett az ormányosoktól és bolhaktól; a legtöbb helyen, illetve a legtöbb vármegyékben kétszeri utánvetéssel bírták csak helyrehozni a veszteséget. Eltekintve a sok vetőmagvesztéstől, a répafelek kielégítően állanak. Kapálják és egyeztetik.

A *burgonya* tulnyomó részben jól áll.

A *mesterséges kaszálók*, főképp a löhere és luczerna igen jól állanak; az első termés közepes és néhol azon felüli hozamot is adott; az idén sokkal több területet használnak a gazdák takarmányneműek termesztésére, mint használták a múlt évben.

A *természetes kaszálók* nem mindenütt fejlődtek jól, sőt egyes keleti vármegyékben határozottan gyengén termett fű; az idejében esővel megáldott vidékeken a termés tulnyomólag a várakozásnak megfelelő volt. Országos átlagban az anyaszéna hozama megüti a 8 métermázsát, néhol azonban 10—14 métermázsá is termett és így a termés 25—75 százalékkal kedvezőbb sikerült, mint a múlt évben. Sarjutermségre nézve a kilátások csekély kivétellel kedvezőek.

A *szőlő* többnyire igen szép. Dér, fagy vagy jég kevés kárt okozott még a szőlőkben.

A *gyümölcsfák* eleinte gyönyörűen állottak, de a hideg időjárás, főképp pedig a szeles, sőt viharos időjárás miatt a legtöbb fáról lehullott a virág s részben már a gyümölcs is. Az országszerte várható termés tehát alig lesz kis közepes.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

304. kérdés. Kérem a beküldött szőlőleveleken látható kóros állapot okát velem közölni, valamint azt is, hogy ezen állapot lehet-e befolyással a termésre. Megjegyzem, hogy a peronoszpora viticola ellen f. hó 20-án 2%-os gáliczoldattal védekeztem.

Fokszabadi.

K. L.

305. kérdés. Vettem egy hároméves tenyészbikát azzal a kikötéssel, hogy az jó fedező legyen. A bika tényleg jó hágónak bizonyult, csak hogy az általa felfolytatott tehének kivétel nélkül már három ízben ismét folytatásak, a miért is azt vagyok hajlandó hinni, hogy a bika magtalan. Vajjon lehet-e ezen bajon segíteni és mi lehet annak az oka: az eladó ebben az esetben tartozik-e a bikát visszavenni. Megjegyzem, hogy a bika jó erőben van és a tehennel együtt, — melyek szinte közepes erőben vannak — szabadon jó mezőben jár.

P.-Szt.-Tornya.

N. N.

306. kérdés. Majorom több kilométernyire fekszik a legközelebbi községtől, mely okból sok esetben a szükségelt gyógyszer elkészve érkezik; e bajon akként vélnék segíteni, hogy egy házi gyógyszertárt ohajtanék berendezni. Megengedi-e a közegészségügyi törvény házi gyógyszertárt felállítani oly helyen, amely 6 kilométernyire fekszik a legközelebbi gyógytárral bíró községtől? illetőleg hol lehet csak és mily feltételek mellett házi gyógyszertárt berendezni?

Erekehalom.

R. A.

307. kérdés. A meghatározás czéljából beküldött légyféleség különösen egy tábla zabvetésemet lepte meg. A zabvetés előveteménye rozs volt. Maga a légy 10—15 napig élt. Káros hatását annyiban észleltem, hogy a zabvetés erősen megsárgult és vékonyodott, egyszóval fejlődésében visszamaradt. Szíveskedjenek e légyféleséget meghatározni.

Nógrád-Vadkert.

G. L.

308. kérdés. Igen jól mivelt, jó erőben levő, őszszel szántott, 150 kat. hold erős fekete, kötött, agyagtalajos földünk van, melyet talajviz borít és előreláthatólag június hó közepe előtt megmunkálható nem lesz, lennel szeretnénk bevetni.

Meddig lehet lent legkésőbbben vetni siker reményével és mennyi mag szükségeltetik kat. holdankint? Miként lehet legezélszerűbben értékesíteni? Lehet-e még a késői vetés után magtermésre számítani vagy pedig csak száljára? Lehet-e elősegítésére sikerrel műtrágyát szórni, milyent, miképp és mennyit?

Felső-Szeli.

Sch. N.

309. kérdés. Kérem a beküldött bogarakat meghatározni s közölni az ellene való védekezés mikéntjét.

Pa-Pettend.

L. M.

310. kérdés. Egy hét óta észlelem, hogy árpavetésem sárgulni kezd, megvizsgálva a vetést, rájöttem, hogy a gyökeret a beküldött féregféle pusztítja, melyet kérek meghatározni s közölni az ellene való védekezési módot.

Garamszentkereszt.

K. N.

311. kérdés. Egy dobozban küldök megtámadt luczernatöveket és szárazakat, melyeken a kárttevők találhatók; ha nem Coccinella okozná a kárt, kérném őket meghatározni s az esetleges óv- és irtási módot közölni.

Az összes tövek 70% megvan támadva.

Egy idei vetésü új tábla luczernám van; van e arra kilátás, hogy arról jövőre magot nyerhessek, mivel e megtámadott táblától csak egy keskeny ut választja el.

Homok.

S. K.

Feleletek.

A szőlő nemezbetegsége.

Felelet a 304. számú kérdésre. A beküldött leveleken a *Phytoptus Vitis* nevű atkától eredő nemezbetegség (erinosz, vagy *erineum*) látható. Nálunk igen közönséges, de nem veszélyes; a szőlősgazdák csak a peronoszporás idők óta veszik észre, de azért megvan az már nálunk igen régen. Ezek a piszkos fehéres, sárgás és tömött nemezhez hasonló foltok csak a levél alsó lapján láthatók, hasonlóan a szőlőragyához (peronoszpora), de ennél a nemezes foltnál a levél felső lapjának megfelelő része felpuposodik, zöld marad, vagy néha megpirosodik és sohasem szárad el, míg a peronoszporás folt e helyen megsárgul és elszárad. Aztán a peronoszporát az ember könnyű szerrel törölheti le a fertőzött levélről, míg a nemez-folttal az már nem sikerül olyan hamar.

A *Phytoptus*, noha helylyel-közzel a tőkének majdnem minden levelén megvan, észrevehető kárt nem tesz és ezért nem is szokás ellene védekezni. *Tablonowski J.*

Sikertelenül hágó bika.

Felelet a 305. számú kérdésre. Nincs kizárva, hogy a bika, dacára annak, hogy megfelelően hág, magtalan; nincs ez kizárva, de valószínűtlen. E felől úgy lehet meggyőződni, hogy ondóját göreső alatt megvizsgáljuk. A termékenyítésre alkalmas ondó sok és erősen fejlődött, mozgó ondószálakat tartalmaz, az u. n. magtalan állat ondója ellenben kevés, apró ilyen szálaeszkakat foglal magában, melyek között kevés a mozgó.

Valószínűbbnek tartom, hogy a tehének hibásak, vagy aztán egyéb hágatósi körülmények kedvezőtlenek a fogamzás sikerére.

Igy pl. gyakori akadály a fogamzásnak, hogy a méhhüvely és méh hurutos, vagy különben erősebb savi hatású a válladéka, melyben az ondószálak megsemmisülvén, fogamzás be nem állhat. Erősen higitott, jól átszürt hamulugnak befeeskendésével ezen többnyire segíteni lehet.

Másik oka a nem fogamzásnak, hogy a méh szája zárva van. Ezt állatorvos, a keztyüujj-tágítóhoz hasonló eszközzel ki tudja nyitni.

Harmadik ok, hogy a bika a tehénekhez képest tulmagas, vagy tulalacsony. Fzen a tehén magasabban vagy alacsonyabban állításával lehet segíteni, mely esetben tehát kézből kell hágatóni.

Negyedik ok, hogy a tehén éppen a magömlés pillanatában nyugtalanodik s e miatt az ondó nem juthat méhébe s illetőleg annak szájadékába. Ez esetben is, kézből kell hágatóni s hágatózás közben a tehén elfarolását emberi erővel kell megakadályozni.

Ötödik ok, hogy nem szünik be a folytatás, mert a tehén u. n. nősülési dühösségében (nymphomania) szenved. Ezen is, az ok kiderítése után az állatorvos segíthet.

Hatodszor: a nem fogamzó tehének arról is gyanusak lehetnek, hogy gümőkórban (tuberkulózis) szenvednek. Ezen már csak a mézsáros segít.

Végre meg kell jegyezni, hogy megfogamzott tehének is tovább folyathatnak, vagyis tehát nincs kizárva lehetősége annak, hogy tehenei egyike-másika már vemhes.

Melyik forog fenn ez okok közül, azt nem tudhatom, de azt hiszem, e felvilágosítás után kérdésttevő ki fogja deríthetni.

Különböen pedig, mint kérdésttevő maga is állítja, a bika jó fedező. Az eladó, ha csak ezért vállalt felelősséget s nem egyszersmind azért is, hogy a tehének, melyek a bika által felhágtatnak, okvetlenül meg is fogamzanak, úgy azt hiszem, nincs oly bíró, aki a visszavétel mellett dönt. Így legfeljebb akkor ítélné, ha a bika hágóképtelenség bizonyult volna. Eppen az komplikálja az esetet, hogy nemcsak a bika, hanem a tehének is okai lehetnek és pedig gyakrabban a nem termékenyülésnek. *Monostori Károly.*

Felelet a 306. számú kérdésre. A közegészségügyi törvény 126. §-a értelmében házi vagy kézi gyógyszertárt csakis okleveles gyógyszerészeknek vagy orvosoknak lehet engedélyezni. Magánember is tarthat házában gyógyszereket, de azok eladásával nem szabad foglalkoznia. Ez alól a szabály alól ninesen kivétel. *Sz. F.*

okos Dénes nagy-
úségel hatolyai
és szentiványi
k. — Kuncz Elek
kir. főigazgató-
árhoz Nitsmann
intézeti s. intéző.

Albert m. kir.
országgy. kép-
évében jobblétre

övetsége. A
III. országos
al az egybe-
keretén belül
szövetségé-
szervezésére
küldöttek ki
célja egy
emény meg-
e juttatása és
én tartott a
janovich Sán-
gállapította a
pont egyelőre
ztmány által
zjai az összes
ezeknek lesz
ének terjesz-
tagjai három
k. pártoló- és
ja évenként
míg a kül-
csak nyilat-
a szövetség
Legközelebb
szabályzata
öszén lesz.
nél nagyobb
bontott zászló
t kölcsönözve
etes felvilágo-
ekelő minden
zdaszövetség

a kisajátítása.
ismerésre méltó
a gazdasági
országgy. és fia
tűdőlob irtása
fertőzött és
átvételét ille-
nyilik úgy az
es gazdáknak
ellenében ezen
eg ajánlataikat
n, egyes nagy-
gszüntető eljá-
július hó 1-től
felső-attraki
yei Gazdasági
ányának tagja
átvenni, olyan
egész kártala-
tulajdonosokra,
e sokkal elő-
azon óriási ve-
tűdőlob fellé-
ományunkat s
fenyegeti, az
hirt megnyug-

Olaszország
termő vidékei-
n behozatalra
nyes kezelését
-én és ugyan-
kiadott rende-

leteiben körvonalazta. E rendeletek azonban annyira fogyatékosak voltak, hogy az olasz borbehozattal a legnagyobb visszaéléseket követték el az olasz borkereskedők s igen nagy mennyiségű görög s más származású bort hoztak be vámkedvezményvel, mit a vámhivatalok lanyha ellenőrzése tett lehetővé, nem csekély kárára a magyar bortermelőknél. Már régen szellőztetjük azon visszaéléseket, melyek a borbehozatal körül felmerültek s nagy meglepedésünkre szolgál, hogy az olasz kormány a prefekturákhoz intézett rendeletében hivatalosan kiemeli, hogy az eddigi visszasságok elkerülése céljából, melyek az olasz borkereskedelmet károsíthatnák, szükségesnek tartja, hogy az osztrák-magyar monarchia területére viendő borokra vonatkozó származási bizonyítványok megfelelő kiállítása nagyobb mérvben biztosítva legyen mint eddig, tehát hivatalosan elismeri, hogy az eddigi borbehozattal visszaélések történtek, melyeket a jövőben megszüntetni kell. Kormányunk az olasz kormányval egyetértőleg szigorú rendeletet bocsátott ki e napokban, melyben az új vámkezelési eljárás van megállapítva. Az új szabályzat első sorban a származás kétségtelen behozatására, valamint az azonosságának a tengeri szállítás alatt való behozatására vonatkozik. Az olasz kormány szigorú intézkedéseket léptetett életbe a végett, hogy az olasz hatóságok csak oly borokról állithassanak ki bizonyítványt, melyeket a mérsékelt vámtétel kereskedelmi szerződésünk értelmében tényleg megillet. A szabad raktárakon levő borokról nem szabad ezentúl származási bizonyítványt kiállítani, valamint olyan olasz borokról sem, melyek külföldi borokkal vegyesen voltak beraktározva. Hogy a borok azonossága a szállítás alatt is biztosítható, a küldeményeket a származási bizonyítvány kiadása alkalmával hivatalosan lepecsételik, mit a szállítás alatt nem szabad eltávolítani; ha ez netalán megtörténne, az ily szállítmány a kedvezményes 3-20 frtos vámtételt nem élvezheti. A pecsétek sértetlenségét a trieszti és fiumei vámhivatalok vizsgálják meg. Az olyan hajókban, melyek egészben borszállításra használtak, a berakodás, illetve áttöltés a vámközégek folytonos ellenőrzése alatt történhetik csak. A tartályokat a származási bizonyítványok kiállítása alkalmával hatóságilag elzárják, hogy a szállítás alatt a bort kicserélni vagy hamisítani ne lehessen. Az új eljárási szabályzatnak ez a rövid kivonata. Borkereskedelmünk s szőlőtermelésünk érdekében örvendentesnek találjuk, hogy a kormány végre szigorú intézkedéseket léptetett életbe a már nagy mértékben üzött visszaélések megszüntetése végett, kívánatosnak tartjuk azonban, hogy e szigorú rendelet pontos végrehajtását is a legszigorubbán ellenőriztesse, különben írott malaszt marad a rendelet, melynek gyakorlati hasznát élvezni szőlőgazdáink nem fogják.

József főherceg nyilatkozata a keszthelyi gazdasági tanintézetéről. József főherceg a Keszthelyen állomásozó VIII-ik honvéd huszárezred megsemmisítése alkalmával e hó 4-én meglátogatta a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézetet is, mely alkalommal elismerő szavakkal emlékezett meg az intézet vezetőségéről, nemkülönben a hallgatók elméleti és gyakorlati kiképzéséről. A f. hó 4-én nála tisztelgett városi küldöttség előtt is a legdicsebb szavakkal emlékezett meg a gazdasági tanintézetéről.

Köztelek zsebnaptár és évkönyv. Lapunk múlt számában e czim alatt megjelent közleményünkben megemlítettük, hogy a czimtári rész lehető teljes összeállítására céljából az uradalmakhoz, bérlőkhöz és az összes gazd. egyesületekhez még a múlt hó folyamán küldettek szét a felhívások az iránt, hogy a gazdatiszti kar, illetve a gazd. egyesületek tagjainak czimjegyzékét a szerkesztőségnek küldjék be. Ez alkalommal felkérjük azon uradalmakat és bérlőket, kikhez elnézésből ilyen *felszólítás nem küldetett*, hogy a tisztikar czimjegyzékét a „Köztelek zsebnaptár és évkönyv” szerkesztőségéhez (Budapest, Köztelek) legkésőbb június hó 20-ig beküldeni sziveskedjenek; későbbben beérkező adatok nem lesznek figyelembe vehetők.

Fűkaszázó és szénagyűjtő-gépek próbája. A Nyitrai Gazdasági Egyesület június hó 14-én d. e. 9 óráig tartó u. 1 óráig egy új szerkezetű fűkaszázó-gépet és három új szerkezetű szénaforgatót fog Nyitrán a város és Tormos közti püspökségi réten a gazdaközönségnek munkában bemutatni. A melyik gépgyáros ez alkalommal még valamely gazdasági gépet be akarná mutatni, jelentkezzen mielőbb az egyesület titkári hivatalánál. A Nyitrai Gazdasági Egyesület más vármegyék gazdaközönségét is szívesen látja ezen gépprobához. Ugyanezen napon d. u. 2 órakor tartja az egyesület ez évi rendes közgyűlését is.

A kőbányai sertésvész. A sertésvész Kőbányán egyforma hevességgel dühög, úgy látszik azonban, hogy nemcsak Kőbányán terjed a baj, hanem az egész országban; ezt bizonyítja a földmivelésügyi miniszter két újabb rendelete, melyekkel a sertéskivittelt *Esztergommegyéből* egyáltalán, *Verscez* városából pedig a temes vármegyei és Temesváron kívül eső helyekre megtiltja. A földmivelésügyi miniszter a kőbányai sertésvész elnyomása végett teendő intézkedések megállapítása céljából e hó 11-ére szakértőkből, a miniszterium és a főváros kiküldöttéből álló értekezletet hívott össze. Bécsben már érezhető a sertésvész kihatása a húsarakra, a mennyiben a borjú és sertéshúst a mészárosok ként 10—20 krral felszöktették.

Jubiláris rózsakiállítás. Az Országos Magyar Kertészi Egylet 10 évi fennállásának emlékére június hó 8-án jubiláris rózsakiállítást rendezett az állatkerti vendéglő emeleti nagy termében. A kiállításon a kormány képviselőjében Miklós Ödön államtitkár jelent meg, melyet délelőtt az egylet elnöke Emich Gusztáv nyitott meg. A kiállításon mintegy 50 rózsatermesztő vett részt, kisebb-nagyobb kollektívával. Egyes kiválóbb rózsatermesztők és kereskedelmi kertészek az utolsó pillanatban visszaléptek, így pl. József főherceg margitszigeti rózsakertészete is, a mi a kiállításnak határozott kárára volt. A kiállításon főleg a következő rózsafajok voltak képviselve: *Marechal Niel*, *Eugene Fürst* (sötétvörös), *La France* (fehér), az óriási *Paul Negron* és a *Souvenir de Victor Hugo* (sötét és halványvörös). A rózsakiállítás bírálóbizottsága még a délelőtt folyamán befejezte

működését, melynek eredménye a következő: díjat nyertek *rózsákért*: Gillemot Vilmos rózsakertész 200 fajtájú levágott rózsáért József kir. herceg díját (10 arany) és egyesületi aranyérmét; téaróza gyűjteményért Emich Gusztáv elnök-díját (100 korona); rózsaujdonságért Révay Gyula alelnök-díját (5 arany) és a kiválóbb és legszebb Hybrid de tearózsákért Thürsch Nándor-díját (40 korona). Morvay Sándor 100 fajtájú levágott rózsáért állami ezüstérmét és id. Peecz Armin-díját (50 korona); Szerenes János ugyanazért állami ezüstérmét, Aigner Emilia 50 fajtájú levágott rózsáért állami ezüstérmét, Bornemisza Ilka, Tankó Sámuel Péczelről, Piffel Ede és Kanzler Irma egyesületi érmét, Pilez Lenke, Bobics Paulina Szent-Endréről, Ignatovic Emilia Szent-Endréről, Raikovich Tibor és Szuehanek Gyula főkertész elismerő oklevelet nyertek. *Köztisztviselői munkáért*: Bürger Augustia egyesületi aranyérmét és Ocker-díjat (60 korona), özv. Cullmann Rezsóné egyesületi ezüstérmét és Vasary Kolos hercegprimás díját (20 frank), Morvay Szigethi Paula egyesületi ezüstérmét és Szelnár Vilmos Császka György érsek díját (60 korona).

A szeszmonopolium ellen. A szeszkereskedők és szeszszabadraktulajdonosok országos értekezletének küldöttsége e hó 8-án tisztelgett a pénzügyminiszternél, hosszasan megokolt kérvényben kérelmezve a szeszegyedáruság terveinek végleges eljuttatását. A miniszter szívesen fogadta a küldöttséget, s megígérte, hogy beható tanulmány tárgyává fogja tenni a küldöttség kérvényét, biztosítván őket arról, hogy a kormány azon lesz, hogy a közvetítő kereskedés érdekei minden körülmény között megóvassanak. A szeszmonopolium tervének elejtésére a miniszter ígéretet nem tett.

Kertészeti kiállítás. A felsőmagyarországi kertészeti egyesület f. év szeptember hó 21., 22. és 23-ikán a kassai m. kir. gazdasági tanintézet helyiségeiben virágvásárral és szakelőadásokkal egybekötött általános kertészeti kiállítást rendez. A kiállítás célja: hazánk s különösen Felsőmagyarország kertészeti összes ágait, viszonyait, állapotát, a millenniumi kiállítás előkészítése céljából méltóan bemutatni. A kiállítás kiterjed a kertgazdaság összes ágazataira, u. m. műkertészet, konyhakertészet, gyümölcsészet, szőlőszet, méhészet, és ezekhez szükséges eszközökre s az ezekre vonatkozó irodalomra. A bejelentések az egyesület által adandó bejelentési ivenken f. é. augusztus hó 31-ig az egyesület titkári hivatalához (Kassa, főutca 84.) intézendők 2 példányban, melyek egyike, mint a bejelentés elfogadását igazoló okmány, a kiállítónak visszaküldetik. A kiállítandó tárgyakért térdij nem fizetendő. Bejelentési ivenket, valamint részletes programot az érdeklődőknek kívánatra a kiállítási titkárság küld.

A miskolci gyapjuvásár. A miskolci gyapjuvásárról múlt számunkban megjelent közleményünk kiegészítéseképpen még a következőket közöljük: A vásárra felhozott mennyiség ez évben ugyan kevesebb volt, mint a múlt évben, de az árak általában felülmutáltak a tavalyiakat. Az időjárás nem kedvezett a gyapjuvásárnak s azért el is határozta, hogy a jövőben június hó második felében tartják meg a vásárt. A termékek kielégítő árakat értek el. Fizettek mosott gyapjuért 56—66 forintot, mosatlanért 25—40 forintot. A piacra került mennyiség nagyobbára elkelt. A termény és áruraktárakban egész nap nagy élénkség uralkodott. Számos idegen kereste fel a vásár alkalmából a várost és így a Hitelintézet által rendezett évi nagy gyapjuvásárok sokban hozzájárulnak Miskolc forgalmának emeléséhez. A tegnapi harmadik vásárral ez a fontos gazdasági intézmény állandósítva van.

Tanulmányi kirándulás. A kassai m. kir. gazdasági tanintézet 2-od 3-ad éves hallgatói f. hó 12-16-áig az igazgató és két tanár vezetése alatt tanulmányi kirándulást rendeznek a Szepességbe. Néhány felvidéki gazdaság megismerése után megtekintik a krompachi vasbányát és vasgyárat, innen felmennek a csorbai tóhoz, meglátogatják Tátrafüredet s Barlanglitré átmenve, megtekintik a szepes-bélai híres cseppkőbarlangot, és végül Késmárk ipartelepeit.

Podgyász és darabáru küldemények közelebbi megjelölése a feladó részéről. A nyári utazási és nagyobb áruforgalmi időszak beálltával a m. kir. államvasutak igazgatósága felhívást boesájt közzé úgy az utazó közönség, mint a vasuti szolgálat pontos és gyorsabb lebonyolítása érdekében. Arra figyelmezteti a közönséget, hogy a szállításra feladott podgyáson a rendeltető állomást, egyéb árudarabokon pedig ezenkívül még a ezimzett nevét, polgáriállását és lakását maga részéről tüntesse ki. A közönség a vasutnak ily iránybani támogatása mellett a podgyász, illetve darabáru helyes kiszolgáltatását nagyban megkönnyíti és gyorsítja; továbbá különös biztosítékot szerez magának arra nézve, hogy a nagyszámu küldeményeknek a vasuti közegek által aránylag igen rövid idő alatt végzendő felvételénél előforduló és teljesen ki nem kerülhető téves bárcázások és elhúrozások a lehető legrövidebb idő alatt kideríttessenek és helyreigazíttassanak.

Dán agráregyesület. E hó elején tartotta a dán agráregyesület Koppenhágában évi rendes közgyűlését. Az egyesület kötelekbe 79,273 tag tartozik. A közgyűlésen elhatároztak, hogy fölkéri a kormányt arra, hogy az élelmi cikkekre kivetett vámokat törölje el, ellenben a dohány, a bor, a selyem és egyéb luxustárgyak adóját emelje fel; továbbá, hogy a kormány nyújtson segédkezt a mezőgazdasági hitel kérdésének alkalmas megoldására; a földadó évenként leszállítandó, úgy, hogy tíz esztendő múlva megszűnjék, e helyett hozassék be igazságosan kivetett kereseti adó. Az egyesület elnöke utánzásra ajánlotta az egyesület tagjainak Jakobsen nagyparaszt eljárását, a ki a nyári hónapokban alkalmas időben 10 napi szabadságot ad munkásainak bérlevonás nélkül.

Előnyös vasutépítkezés Romániában. A helyi érdekű és iparvasutak ügyében a román kormány törvényjavaslatot dolgozott ki, melyet a román országgyűlés már el is fogadott. E szerint kerületek, községek és magánosok engedélyt kaphatnak oly helyi érdekű, vagy iparvasutakra, melyek nem csinálnak versenyt az államvasutaknak és nem ütköznek állami érdekebe. Az engedélyvel járó előnyök: a kisajátítási jog, az építési vonalba eső állami, kerületi és községi telkek ingyenes átengedése, az építési anyagok önköltségen való szállítása az államvasutakon, a távirdavonalak elengedése oly vonalakra, azaz nem találkoznak, a csatlakozás engedélyezése az államvasutakhoz, az építési anyagok vámmentes behozatala, teljes adómentesség úgy állami, mint községi adók tekintetében 15 éven át. A kormány csak a közbiztonság s a vonatok maximális sebessége tekintetében avatkozik az üzembe, kiköti a posta és az államfogyók igenes és a katonák felárért való szállítását. Harminez évi üzem után az állam a személy- és áruszállítás tiszta bevételeiből 30%-al részesedik avagy megválthatja a vasutat.

Röpülő vasut. New-York és San-Francisco között már hosszabb idő óta tervezgetik a legkülönbözőbb rendszerű vasutakat azon czélból, hogy e két világváros között a forgalmat a lehető legrövidebb idő alatt közvetítsék. Legujabban egy viaduktokon

vezető vasutvonalról van szó, melyen a kesik felső részükre alkalmazott lapátok és szárnyak segítségével és egy kis villamos motor felhasználásával 200-250 klm. óránkénti sebességgel röpülhetnek tova, úgy, hogy New-York és San-Francisco között az utat 24 óra alatt tehetnék meg. Ez ideig, mintegy 90 klm. a legnagyobb menetsebesség, melyet a gőzüzemű vasutak általában kifejthetnek.

Gazdák mindazt, a mire gazdaságukban magvak és mütrágyákból szükségük van, a legmegbízhatóbb, legjobb minőségben és a legjutányosabban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Minden rendelés még beérkezte napján alintéztetik.

Megjelent a mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. t. cz. alapján összeállított I. Káté mező- és hegyörök számára, II. Káté uradalmi csöszök számára. Ára egyenkint portómentes küldéssel 20 kr. Összeállította dr. Balkay Béla. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

Junius 7-iki jegyzések 100 kg.-kint.

Búza	uj	74-75 kiló	uj	7.40-7.45	3 hóri
Tiszavidéki	uj	76-77	uj	7.45-7.55	
		78-79		7.55-7.65	
		80-82			
Pestvidéki		74-75			
		76-77		7.35-7.46	
		78-79		7.40-7.50	
		80-82		7.50-7.60	3 hóra
Fehérmegyei		74-75			
		76-77		7.35-7.40	
		78-79		7.40-7.50	
		80-82		7.50-7.60	
Bácskai		74-75			
		76-77		7.45-7.50	
		78-79		7.50-7.60	
		80-82		7.60-7.70	
Bánsági		74-75			
		76-77		7.35-7.40	
		78-79		7.40-7.50	
		80-82		7.50-7.60	
Északmagyarorsz.		74-75			
	uj	76-77			
Rozs	I.		II.	6.10-6.25	
Árpa, takarmány				6.---6.20	
" égetni való				6.30-6.60	
" sörfőzdei					
Zab				6.65-6.90	
Tengeri ó				6.40-6.50	
Káposzta-repeze bánsági kivételével					
Röles				6.---6.60	

Budapesti gabonatözsde. 1895. junius hó 10-én (Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének jelentése a "Köztelek" részére.)

Az időjárás e héten igen változó volt, sok helyen szép meleg idő volt, az ország számos helyéről azonban sok esőt és jeget is jeleznek, a mi kiváltképpen a Bácskában nagy károkat okozott.

A külföldi tőzsdék magatartása a hét (Lajével általában igen szilárd volt, a mi impulzusát főleg Amerikából nyerte, a hol a készletek észlelhetően gyarapodtak, továbbá rossz terméskilátások következtében meglehetősen áremelkedés állott be, a mi azonban a tegnapi tőzsdén nagyobb orosz hajóhozatalok következtében ismét megváltoztatta irányzatát és a mai kábeljelentés egy féllel alacsonyabb jegyzéseket hoz. Daczára az amerikai tegnapi némi csökkenésének, a londoni piac szilárdulásában megmaradt. A külföldi tőzsdéknek a szilárdulása helybeli piacunkon is némileg meglátszott, a mennyiben a búza ára tetemesen nem is emelkedett, mindazonáltal az irányzat általában véve szilárdnak mondható. A külföldön a lisztnek jobb elhelyezése következtében helybeli malmok sem olyan tartózkodók a bevásárlásokban, úgy, hogy ezen a héten is nagyobb számban és jobb kedvel vásároltak tőzsdénken.

Rozsban az üzlet valamivel lanyhábnak mutatkozott, a mennyiben a rozsvetések úgy hazánkban, mint külföldön nagyjában megváltoztak és miután az exportkérdés is e cikkekben nem a legjobbak mondható, az árak némileg megesőkcentek.

Árpában és tengeriben az üzlet e héten igen lanyha volt, a mi nemcsak a takarmányművekre nézve kedvező időjárásnak tudható be, hanem főleg a kőbányai sertésvésznek és hogyha a jelenlegi viszonyok továbbra is megmaradnak, úgy öszre a tengeriben 1 frnyi áreszkenés lesz észlelhető.

Az ország minden részében jól álló zabvetések következtében a helybeli szükséglet fedezése folytán a zabban is az irányzat meglanyhult, a mi főleg készáruban volt észlelhető.

Határidőüzletben meglehetősen élénkség uralkodott a tőzsdén, a mi főleg a külföldi piacok szilárdulásának tudható be, mely igen sok kereskedőt engagement fedezésre készteti.

Határidők árfolyama Budapesten.

	junius 7.		junius 8.		junius 10.	
	legal.	legm.	legal.	legm.	legal.	legm.
Búza						
Öszre	7.47	7.49	7.39	7.41	7.43	7.44
Máj.-jun.	7.47	7.49	7.36	7.38	7.41	7.43
Tavasza						
Tengeri						
Jun.	6.45	6.46	6.36	6.41	6.38	6.40
Jul.-aug.	6.50	6.52	6.39	6.38	6.40	6.41
Zab						
Öszre	6.08	6.10	6.06	6.08	6.06	6.07
Tavasza						
Repeze						
Aug.-szept.	10.70	10.75			10.80	10.90
Rozs						
Öszre	6.40	6.42	6.37	6.39	6.36	6.37
Máj.-jun.						

Határidők árfolyama külföldön.

	junius		
	7.	8.	10.
Bécs (100 kgrként frtban.)			
Búza tavasza	7.35		
" öszre	7.69	7.68	7.68
Rozs tavasza			
" öszre	6.71	6.50	
Zab tavasza			6.54
Uj tengeri jul.-aug.	6.59		
Búza jun.	7.32	7.41	7.40
Rozs jun.	6.32	6.37	6.32
Zab jun.	6.81	6.78	6.78
" öszre	6.31	6.32	6.35
Tengeri jun.		6.70	6.70
Uj repeze	11.20	11.25	11.20
Berlin (1000 kgrkéntmárkában.)			
Búza jun.	156.25	157.50	158.---
" szept.	160.50	161.---	161.25
Rozs jun.	134.25	134.25	134.---
" szept.	139.75	139.50	139.25
Zab jun.	128.75	128.25	128.75
Tengeri okt.			
Zab szept.	126.75	126.75	127.---
Páris (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó hóra	19.90	19.90	19.90
" július	20.25	20.10	20.10
" jul.-aug.	20.25	20.25	20.25
" 4 hó utolsó	21.---	21.---	21.---
Liszt folyó hóra	45.40	45.75	45.90
" július	45.60	45.75	45.90
" jul.-aug.	45.75	45.80	45.90
" 4 hó utolsó	45.25	46.---	46.10
New-York (bushel-ként cents-ben.)			
Búza junius	82.1/2	83.---	82.1/2
" július	83.---	83.1/2	83.---
" decz.	85.---	86.---	85.3/8
Búza jan.	8/8		
Tengeri jul.	57.1/8	57.1/2	57.---

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő t. dósítása a "Köztelek" részére).

Szilárd bécsi jegyzések és élénk forgalom folytán a szeszüzletben e héten elején szilárd irányzat uralkodott és az árak 25 krral drágábban zárulnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről több tétel kontingens nyersszesz 16-16.13 frton kelt el és így az áremelkedés 50 kr. volt a múlt hét óta. Erdélyi állomásokhoz szállítva üzlet nem létesült.

A budapesti piacon élénk kereslet és gyér kínálat folytán szilárd volt az irányzat és élénk fedezési vételkedv folytán több nagyobb kérés történt. Elkelt finomított szesz 53.50 forintig, élesztő-szesz 54.25 frtíg, nyersszesz adózva 52.50 frtíg, adózatlan (exkontingens) 14.50 frtíg, denaturált szesz hordóstul 19.50 frtíg.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 15.75-16.--- frt.

A kivétel a hét elején szünetelt.

Vidéki szeszgyárak közül Temesvár, Baja, Győr

Kenyérmező 25, a többiek 38-50 kral drágábban árulnak.

Az árak további emelkedése bizton várható.
Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 53.25-53.75 frt, élesztő-szesz 54.25-54.75 frt, nyerszesz adózva 52.25-52.75 frt, nyerszesz adózatlan 14.25-14.50 frt. Denaturált szesz 19.—19.50 frt.

Az árak 10.000 literfokként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs. (Eredeti távirat). Szilárd iránzat. Forgalom gyér kínálat folytán korlátolt és e miatt árak emelkedőben. Jegyeztetik kontingens nyersszeszért 16.90-17.10 frt azonnali és 17.20-17.30 frt későbbi szállításra.

Prága. (Eredeti távirat). Adózott burgonyaszesz igen szilárd, 51-51.25 frton jegyeztetik.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1895. év június hó 11-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a haltéren. A fővámteri, Ferencz József-rakparti és haltéri piacra 9 helybeli halász és halkereskedő által 40 q, és vidéki — kocsin — q, összesen — q kevert hal hozatott. A vásár közép volt. Az árak nem változtak.

Viszont elárulították a hal q-át: nagy élő 70-90, nem élő 40-60, közép nagy élő 60-80, nem élő 36-50, apró élő 15-25, nem élő 8-15 frtig.

Baromfi. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 4850 db, hajón kb. 1000 db, 6 kocsin kb. 650 db, helybeli árusoktól kb. 2700 darab, összesen kb. 8200 db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronként: tyúk 120-150, csirke 65-150, (idei kiv. —), kappan félhízott —, kappan sovány —, récze hízott 200-220, (idei 130-180) récze sovány —, lud hiz. 700-700, lud javított —, (idei —), pulyka félhízott 270-280, sovány —, gyöngytyúk 130-140, galamb 35-45 krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 480 db, kocsin 420 db, gyalog-árusok 280 drb., helybeli árusok 620 drb., összesen 1800 drb. hoztak. A forgalom élénk. Az árak páronként következők: tyúk 130-150, csirke —, idei 80-150, hízott kappan —, sovány —, hízott récze 200-250, sovány récze 130-200, hízott lud (liba) 400-600, sovány lud 200-350, hízott pulyka —, sovány pulyka —, gyöngytyúk —, galamb pecsenyének — krig.

Tojás. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 77,000 drb., hajón kb. 7500 drb., 2 kocsin kb. 2000 drb., helybeli árusoktól 35000 drb., összesen kb. 121,500 drb. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440 db.) 2850-2950 kr., 40 krért — drb., meszes egy láda — krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 5200 drb., kocsin — drb, gyalogárusok 800 drb., helyb. árusok 6600 darab, összesen 12600 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyeztettek: friss tojás 1 drb 2-2 1/2, 100 darab 200-220, 40 krért 18-19 drb., 1 láda 1440 drb. 2820-2950, meszes tojás 1 db —, 100 drb —, 40 krért — drb, 1 láda 1440 drb — krig

Zöldség. Hozatott a Ferencz József-rakpartra vasp. 350 q, hajón 60 q, 4 kocsin 40 q, helyb. árusok kb. 300 q, össz. kb. 800 q vegyes zöldség. A vásár é. Nagy árak 100 cs. sárga répa 590-800, 100 cs. petrezselyem 400-600, 100 cs. petrezselyem (idei) 50-100, 100 db vörösrépa 70-120, 100 cs. sárgarépa idei 60-100, 100 drb idei kelkáposzta 80-200, 100 db fejes saláta 50-120, 100 cs. idei vörös hagyma 40-70, 100 db zeller 50-70, 100 darab ugorika salátának 800-1200, 1 drb idei tök 40-60, 1 kosár (— darab) karfiol —, 1 q fokhagyma 1000-2000, 1 q vöröshagyma 600-700, 1 q burgonya 460-460, 1 q külföldi burgonya —, 1 q sárgarépa 1500-2000, 1 q petrezselyem 1000-1400, 1 kg. zöldborsó 45-70, olasz —, 1 kg. zöldborsó 5-10, 1 kg. spárga —, 100 cs. idei fokhagyma 150-800, 100 drb idei fekete retek 60-200, 1 q olasz burgonya 1000-1200, 1 q idei magyar burgonya 800-900, 1 liter (idei) zöldborsó fejtett 12-20, 1 liter egres 5-10 krajczárig.

Felhozott az újvásártéri piacra a szokott községekben 12 szekéren kb. 80 q, gyalogárusok által 120 q, össz. mintegy 200 q vegyes zöldség. A forgalom élénk. Árak a következők: Burgonya 1 kg. 5-13 kr, 1 q 500-700, 1 lt. 6-6, 1 zsák 100-180, karaláb 1 kg. 6-8, 1 db 1-2, 100 db 90-150, fejeskáposzta 1 db —, savanyított káposzta 1 kg. 14-20, 1 q 1200-1800, kelkáposzta 1 kg. 8-12, 1 db 1-3, 100 db 80-200 kr., fejes saláta 1 db 1/2-2 kr., 100 db 40-120 kr.

Gyümölcs. Hozatott a Ferencz József-rakparti piacra vaspályán kb. 50 q, hajón kb. 150 q, 4 kocsin 20 q, helybeli árusok által kb. 30 q, összesen kb. 200 q vegyes gyümölcs. A vásár élénk volt. Nagyban árak: 1 q fajalma — krig, 1 q közönséges alma —, 1 q aszalt szilva —, 1 puttony (13-15 kg.) cseresnye 230-260, 1 kosár (8-10 kg.) cseresnye 150-160, 1 kg. cseresnye 18-28, 1 liter cseresnye —, 1 puttony (13-15 kg.) meggy 240-320, 1 kosár (8-10 kg.) meggy 160-200, 1 kg. meggy 30-32, 1 kg. olasz cseresnye 22-26,

1 kosár (1 1/2-2 kg.) földi eper 65-180, 1 liter szamóca 30-35, 1 q hordó füge 1300-1400, 1 q koszoru füge 1700-1700, 1 q Szent-János-kenyér 1300-1400, 1 q noszpolya —, 1 q aszalt körte —, 1 q aszalt alma —, 1 q meggy —, 100 darab narancs 250-300, 100 darab ezitrom 200-200 krajczárig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vaspályán kb. — q, kocsin kb. 4 q, gyalog és helybeli árusok 6 q, összesen 10 q vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: fajalma 1 kg. — kr., 1 db —, 100 db —, közönséges alma 1 kg. 15-18, 1 db 1-2, 100 db —, közönséges körte 1 kg. —, 100 db —, csemegeszőlő 1 kg. —, cseresnye 1 kg. 16-18, 1 liter 10-14 krajczár.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1895. június hó 11-én. A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott a szokott községekben 127 szekér réti széna, 5 szekér muhar, 17 szekér zsupszalma, 12 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 12 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabos bükköny, köles stb.), 600 zsák szecska. A forgalom közép. Árak q-ként következők: réti széna 360-400, muhar 350-380, alomszalma 120-140, zsupszalma 140-160, takarmányszalma —, tengeriszár —, egyéb takarmány: luczerna uj 240-280, sarju —, szalmaszecska 180-210, uj rétiszéna 240-300, ó-széna — krajczárig. Összes kocsiszám 179, súly 143,200 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. Június hó 11-én. (A székes fővárosi közbizottság és marhavásári igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: 1269 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, 84 drb növendék élő borju, — drb élő bárány; — drb belföldi, — db galicziai, — drb tiroli, — drb bécsi, — drb növendék borju, — drb öltött bárány.

Árak a következők. Élő borjuk: belföldi 10-32 frtig, kivételesen — frtig dbonkint, 28-44 frtig, kivételesen 45 frtig sulyra, növendék borju — frtig drbonkint, 28-32 frtig, kivételesen — frtig sulyra. Öltött borju: belföldi —, galicziai — frtig darab, növendék borju — frtig sulyra. Élő bárány — forintig páronként. Öltött bárány — frtig páronként, kivételesen — frtig.

Budapesti juhvásár. 1895 június hó 11-én. (A budapesti közbizottság és marhavásár-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtatott: 115 db belföldi hizlatt ürü, 340 db feljavított juh, 37 db kisorolt kos, — db kiverő juh, — db bárány, — db kecske, — db angol keresztelés.

Árak a következők: Belföldi hizlatt ürü — 12 frtig páronként, — frtig sulyra, feljavított juh 22.—24 1/2 frtig sulyra, kisorolt kosok 11-16 frtig drbonkint, —24 1/2 frtig sulyra, kiverő juhok — frtig páronként, — frtig sulyra, bárány — frt páronként, kecske — frt darabonként.

Bécsi vágómarhavásár. 1895. június 10. (A bécsi marha- és huspénztár jelentése a „Köztelek” részére.)

Összes felhajtas 6232 db. Ebből magyar 2864 db, galicziai 1672 db, bukovinai 84 db, németországi 1612 db, hízott 4610 db, legelő — db., fiatal 1622 db. Ökör 4466 db, bika 538 db, tehén 883 db, bivaly 345 db. A szokatlan nagymérvű felhajtas következtében az árak prima kvalitásánál 1-1 1/2 frttal, egyéb minőségeknél métermázsánként 2 frttal hanyatlottak.

Árak: magyar prima 60-61 frt, sekunda 55-59 frt, tertia 52-54 frt. Galicziai prima 60-61 frt, sekunda 55-59 frt, tertia 52-54 frt. Németországi prima 62-65 frt, sekunda 57-61 frt, tertia 54-56 frt. Legelőmarha: urasági ökör 23-29 é. s., rossz minőségű — frt é. s. Bika 23-34 frt é. s., tehén 22-32 frt é. s., bivaly 18-23 frt é. s. (Az összes eladások, kivéve az é. s.-sel (élősúly) jegyezteteket, vágósúlyban értendők.)

Egyes eladások:

Magyar hízó ökrök. Eladók:	Prima		Kiverés	
	100 kg. v. g. súlyért	% levonás	100 kg. v. g. súlyért	% levonás
Blau testvérek, Temesvár	61	37 1/2	58	39 1/2
Böhm V., Cs.-Rendek	61	40	58	42
Fleiner Sándor, Karmács	30 é. s.	—	28 é. s.	—
Hacker L., Sopron	60	38	58	41
Hacker M., Sopron	57	40	56	41 1/2
Józsefv. spirituszfinomítógyár, Temesvár	61	37	57	40
Kellner D., Pápa	54	42	33 é. s.	—
Löw Sámuel, B.-Szt.-György	60	40	56	42
Löwinger Salamon, Sárvár	58	40	55	44
Neumann testvérek, Arad	61	37	58	40
Schwartz M., Mátészalka	61	37 1/2	58	39 1/2

Frdélyi hízó ökrök. Eladók:
 Farkas és Illyés, M.-Vásárhely 60 39 57 41
Német hízó ökrök. Eladók:
 Blau testvérek, Temesvár 64 37 62 39 1/2
 Neumann testvérek, Arad 64 1/2 38 62 40

Bécsi sertésvásár. 1895. június 4-én. Be lett jelentve: 10012 drb. Felhajtas: 3075 drb fiatal sertés, — drb rideg sertés, 6667 drb kövér sertés. Összesen: 9742 drb.

Az emelkedő zsírarak mellett az üzlet élénken folyt le.

Árak kilónként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, prima 41 1/2-42 1/2 kr., közepes 39-40 1/2, könnyű 30-35 kr., fiatal sertés 33-41 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1895. június 6-án. Felhozott: 3062 borju, 1837 élő sertés, 786 kizsigerelt sertés, 200 kizsigerelt juh, 679 bárány.

A csekély felhajtas következtében az árak kilónként 2-4 krral emelkedtek.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 60-70 kr., prima — kr., primissima —, — kr., élő borju 48-50 kr., prima 52-56 kr., primissima 58-60 kr., fiatal sertés 33-41 kr., kizsigerelt sertés nehéz 46-50 kr., süldő 46-56 kr., kizsigerelt juh 24-38 kr., bárány páronként 4-12 frtig.

Bécsi juhvásár. 1895. június 6-án. Felhajtas: 1548 drb juh.

Az iránzat valamivel szilárdult. Árak: export juh páronként 18-24 1/2, raczka —, selejtes juh 10-14.

Párisi juhvásár. 1895. június hó 10-én. Felhajtas 16318 drb juh. Iránzat lanyha.

Szerkesztői üzenetek.

D. M. T.-Polgárd. A cikk nem mond semmi újat és az ügy tisztázásához nem járul hozzá. Sajnálattunkra nem közölhetjük.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Desseffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadásáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkárja. — Segédszerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanácscsal, árak és feltételek közlésével szivesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR
részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

Csalare ügyelni tessék!

OLYAM.
 néten igen
 vnműiekre
 ném főleg
 lenlegi vi-
 zre a ten-
 zabvetések
 Ése folytán
 főleg kész-
 g uralko-
 zok szilár-
 kereskedőt
 ten.
 junius 10.
 legal. legm.
 7.43 7.44
 7.41 7.43
 6.38 6.40
 6.40 6.41
 6.06 6.07
 10.80 10.90
 6.36 .37
 On.
 us
 8. 10.
 7.68 7.68
 6.50
 6.54
 7.41 7.40
 6.37 6.32
 6.78 6.78
 6.32 6.38
 6.70 6.70
 1.25 11.20
 1.50 158.—
 1.161.25
 2.25 134.—
 2.50 139.25
 2.25 128.75
 2.75 127.—
 2.90 10.90
 2.10 20.10
 2.25 20.25
 2.21.—
 2.75 45.90
 2.75 45.90
 2.80 45.90
 2.46.10
 2.82 1/2
 2.83.—
 2.85.38
 2.57.—
 stisztviselő
 forgalom
 rd irány-
 zárulnak.
 több tétel
 el és így
 Erdélyi
 és gyér
 élénk fede-
 s történt.
 esztő-szesz
 adózatlan
 hordóstul
 en 15.75 —
 Baja, Győr

HAZAI ASZFALTIPAR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Ezelőtt „Tatarosi.” TELEFON 442.
Bányái: **Tataroson** (Biharmegye), gyárai:
M.-Telegd, Budapest.

Központi iroda: Budapest, Váci-körút 21. sz.

Készít mindennemű aszfaltburkolatot u. m.: járdákat, kapubejárásokat stb. természetes aszfaltból: *köcsi-utakat, aszfaltmacadam* 38151/93. szám a. szabadalmazott rendszerére szerint.

Elvállal új építkezéseknél: alapfalak elszigetelését forró uton szabadalmazott aszfalt elszigetelő anyagból, tetőfedéseket szabadalmazott valódi aszfalt fedelmezekkel.

Szállít: kitűnő aszfaltanyagot; szab. elszigetelő anyagot, valódi aszfaltfedél és izoláló lemezeket stb.

Olajosztálya szállít: nyers-, gép-, kenő- és henger-olajokat, mindennemű kocsikenőcsőket. 4334

Telivér simmenthali 1 éves

tenyészbikák

(anyahasban Schweizből importálva)

ritka szép példányok igen jutányos árért eladók.

Bővebbet

Freystädtler Jenő lovag,

tót-vázsonyi urad. intézősége. 4448

Gazdáknak

a magyar épület- és műlakatosgyár r.-társ.

4079 BUDAPEST,

Külső váci-út 104. szám

nagyobb beruházások folytán azon helyzetben van, hogy **locomobilok javítását a legolcsóbb és legcélrabb feltételek mellett** elvégeztetheti. Együttal ajánl saját gyártmányu

mezei vasutakat és waggoneteket

a legolcsóbb árak és legkedvezőbb feltételek mellett.

FISCHER J.

zsák gyári raktárában

BUDAPEST

Nagy-korona-utca 18. sz.,

vizmentes ponyvák kölcsönben, valamint új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák **jutányosan** kaphatók. Repceponyvák darabonként 3 forinttól feljebb. 4158

4¹/₂-től 5⁰/₁₀-ig

törlesztéses kölcsönök kaphatók:

földbirtokokra, bérházakra, gyárakra, malmokra,

a valódi becsérték háromnegyedérszéig, **kész valuta,** gyors és kulans lebonyolítás.

Megkeresések 4410

SCHWARTZ GYULA,

„Magyar Jelzalog Forgalmi Intézet”

Klauzál-utca 8. sz.

Sertéshimlő Juhhimlő

ellen hatékonyságára nézve mindenkor előbb kipróbált oltóanyag kapható

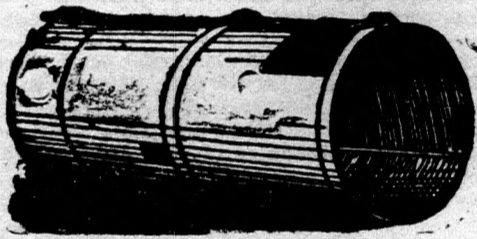
Dr. BÁCSKAY BÉLA,

nyilvános tehénhimlő-termelő intézetében ARADON.

Árak: 100 állatra elegendő 5 frt. 1000 állatra elegendő 40 frt. 4155

KÁDÁR GYULA

szab. gyors lóhere magfejtő gyára és gépjavító műhelye Nagyvárad.

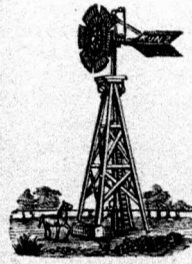

Ajánlja **szab. lóhere magfejtő készülékét,** mely minden eséplőgéphez alkalmazható. Ötszörös munkaeedménnyel és tartóssággal, felülmul bármely más eddigi találmányt, a melyért felelősséget vállalok. Ára 70 forint. Járgánygépekhez külön álló herfejtő szinte gyártatik. —

Megrendelésnél a dob hossza és körmérete szükséges. Továbbá kapható, illetve nálam megrendelhető **pótsorvetőgép** ára 10 frt, a melynek a használhatósága és ezélszerűsége több gazdaság által lett elismerve.

Ajánlom továbbá **Schuber gyalu gépet,** a melylyel bármely gépnek Schuber tükrét, valamint annak tolattyuját tükrő simára a legpontosabb egyenletességgel meg lehet gyalulni. Ára 200 forint.

Minden gyártmányért teljes felelősséget vállalok. 4445

Szél, gőz és petroleum

Moto-≡

≡ rokat

a viztovábbítására

szivattyukat, vízvezetéseket, minden fajtában épít

A. KUNZ

4150/a különleges gyára

M. Weisskirchen.

Prospektus ingyen.

Tiszta faj törzskönyvezett

Simmenthali tenyészbikák

Ifjabb Luczenbacher Pál ur importált és jól acclimatizált törzstenyészetéből bármikor kaphatók. Bővebb felvilágosítással szolgál az

Igazgatóság.

4411 Duna-Szob, Hontmegye.

Gulya-eladási hirdetmény.

Gazdaságomban két ujonnan épült szeszgyár üzeme a hizlalás érdekében megkivánja, hogy szarvasmarhaállományomból 45 darab 4-10 éves, több kiállításon első díjjal jutalmazott, nagyon szép, magyarfajta borjas tehenet, melyek már mai napon is nagyobb részben ismét vemhesek, önkéntes árverés útján eladjak. Az eladás — távolabbról vasuton jövő — vevők könnyebbségére Ungmegye Csap községének vásárterén

ez évi junius hó 23-án,

azaz vasárnap, délelőtt 10 órakor fogja kezdetét venni, s a többet ígérőnek készpénz fizetés, vagy három havi lejáratu, elfogadható váltó ellenében lesznek a megvett állatok vagy a helyszínén, vagy vevő kívánságára 48 órán belül a zsurki majorban átadani. Olyan vevők, a kik nyári legeltetésre nálam akarják vett állatukat hagyni, egy tehenért és borjáért legelődíj, gondozás és fedezetelési díj fejében 20 forintot fizetnek, de esetleges kárért felelősséget nem vállalok. — Folyó évi szeptember 30-án a legelőre ott hagyott marhák is átveendőek.

Kelt Eperjeskén, 1895. évi május 30-án.

4433

Pilisy István.

ÁLLATPOR.

Minden gazdának és gazdaságnak érdekében áll, hogy az állatok elhullása minél kisebb százalékot képezzen gazdaságában.

Egy emberöltön keresztül tett hosszas megfigyelések után sikerült egy kitűnő szert összeállítani, melylyel a **juhoknál, sertéseknél és szarvasmarháknál** gyakran előforduló kórokat, mint **szőrferget, lépfenét** és egyéb hasonló **körjelenségeket** sikeresen lehet elhárítani és gyógyítani.

Az „**Állatpor**”-ból havonta legalább egyszer kell az állatoknak beadni. Azontán a teelés kezdetén október és november hónapokban egynehányszor, mert ezáltal a kórok kifejlődésének eleje véték.

Az „**Állatpor**” lehetővé teszi a sikeres állattenyésztést még oly vidéken is, hol a vizegyős talaj és az időjárás viszonyok ezt eddig nem engedték meg.

Az „**Állatpor**” már tizenhat éve, hogy kelendőségnek örvend, nemcsak Magyarországon, hanem Ausztriában és Oroszországban is, s megemlítendő, hogy igen sok gazda, tizenhat éven át állandóan rendel az „**Állatpor**”-ból s a tapasztalt eredmény felől elismeréssel nyilatkoznak.

Használati utasítás minden csomagban található.

Az „**Állatpor**” kilója 1 frt 70 kr. 25 kiló rendelésnél 10% engedmény.

4446

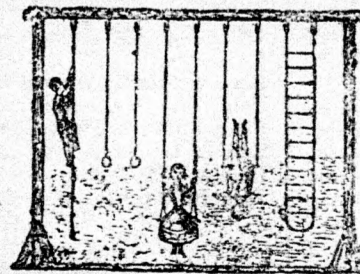
Rendelések a készítőhöz:

PLATHY ISTVÁN, okleveles gazdaszhoz

UNGVÁRRA küldendő.

Ezenkívül kapható minden nagyobb gyógytárban.

Kötélárúk,

saját gyártmányu torna-eszközök, függőágyak, lóháók, továbbá valódi angol

Lawn-Tennis,

halász- és madárháló, ponyvák, zsákok, itatós vedrek, kender-tömlők, géptisztító-kenderkóc, zsák- és dohány-zsinag lóó-fék, istráng, rudalós és rubaszárító kötelek.

A legelőnyösebb gyári árak mellett!

Cocus szőnyegek- és lábtörlők nagy választékban. 4456

Seffer Antal Budapest, IV. ker., Károlylaktanya, Károly-utca 12.

Képes árjegyzék bérmentve! Vidéki rendelvényeket pontosan foganatosítok.

25.245/95. sz.-hoz.

Birtok bérbeadási hirdetemény.

A magyar tanulmányi alap tulajdonát képező, Fehérme-
gyében fekvő, Székesfehérvár városától 28, a budapesti-pécsi
m. kir. államvasút sárbogárdi állomástól 6 kilométer távol-
ságra eső és közigazgatásilag Szt.-Agotha községhez csatolt
szent-ágothai belső és közép majorból egyesített 4803¹²⁶⁵/₁₆₀₀
kat. hold kiterjedésű birtok, melyből

belsőség és kert	52 ¹²⁴ / ₁₆₀₀	kat. hold
szántó föld	2352 ¹⁵⁰⁰ / ₁₆₀₀	" "
rét	1019 ²⁶ / ₁₆₀₀	" "
legelő	952 ³⁹⁹ / ₁₆₀₀	" "
vizenyős és nádas	227 ¹⁵⁷⁸ / ₁₆₀₀	" "
tavak, árkok, csatornák	141 ¹²⁴⁷ / ₁₆₀₀	" "
utak és csapások	57 ⁷⁰ / ₁₆₀₀	" "

a rajta lévő gazdasági épületekkel együtt az alólirt ministe-
rium VIII-ik ügyosztályában

1895. évi július hó 16-án

tartandó zárt ajánlati verseny útján 1896. évi október hó
1-től kezdve, 25 évre haszonbérbe fog adatni.

A bérleni szándékozók felhivatnak, hogy 50 kros bélyeg-
gel és 5000 frt bántpénzzel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat,
a fent kitett nap délelőtti 10 órájáig a ministerium segéd-
hivatalainak igazgatójánál nyujtsák be.

A részletes haszonbéri feltételek a ministerium segédhi-
vatali igazgatójánál, a közalapítványi gazd. felügyelőségnél
Szegzárdon és a belső ágothai majorban megtekinthetők.

Budapest, 1895. évi május hó 14-én.

4432

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől.

Ujonnan szabadalmazott

= G I G G =

egyfogatu koesi országutakra.
Legjobb legolcsóbb kétülésű egyfogatu koci
A legrosszabb uton is lehet használni.

Ára 130 forint.

Sok fényes elismerő
4249 levél.
Prospectus kimerítő
leírással ingyen és
bérmentve.

J. WEIGL, Prerau

Raktár: Wien, I., Nibelungengasse 4.

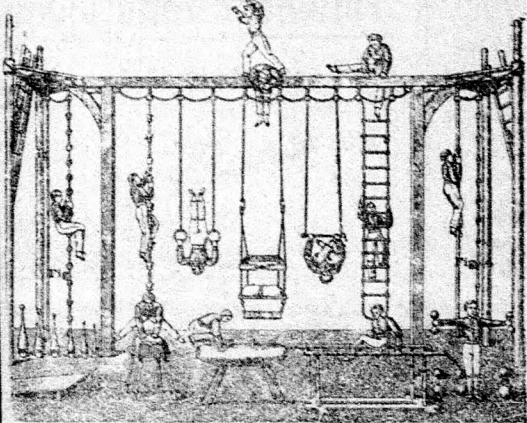

Magyar kenderből készült legjobb minőségű gazdasági kötelneműeket

ajánl a
BLEIER ÉS WEISZ kötélgyári **BUDAPEST.**
Raktár és **Károly-körut 9.,** a gróf Hadik-Barkóczy-
iroda: **Hajtsár-ut 7307. sz.** féle házban.

Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörők, ruha-
szárító kötelek,

lőhálók,

készítések stb., továbbá
gazdasági cikkek, u. m.:
kétráng, kitéfők, rudaló, ga-
bona-zsákok, vízirtató pony-
vák, itató és tüzi vedrek,
kender-tömlők, hevederek,
kender, kőcs stb., a leg-
jutányosabb erefeti gyári
árakon.

Vidéki megrende-
lések pontosan esz-
közöltetnek.

Képes árjegyzék ki-
vánatra bérmentve
küldetik.

Sternberg Armin és Testvére
ca. és kir. szabad. hangszer-
ipar
Budapest, VII., kerpest-ut 36
Saját gyártmányu mindenemű
hangszerek és azok kellékei és alkat-
részei. Mindennemű hangszerek és
zenélőművek javítása és hangolása
zaksszerű pontossággal teljesítetik.

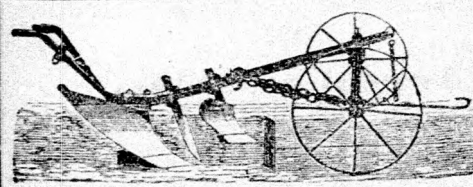
A „Columbus” czimbalomverőfej meg-
szünteteti az eddigi pa-
mutozást és czernizást, erős és csengő hangot
nyerünk általa. Minden verőre bárki ráhuzhatja
és mindenkor le is huzhatja. Sohasem pusztul el. Ára a verőpálcákkal
együtt az utóbbiak minősége szerint frt 1.50, 2.—, 2.50, 3.— és 3.50.
Külön a „Columbus”-verőfej párja frt 1.—.

Legujabb! Legujabb!
INTONA
Elpusztíthatatlan acélhangokkal, vál-
toztatható érezjateklapokkal és kor-
látlan műsorral.
Ezen új találmányu hangszerrel min-
den előzetes tanulmány és zeneismeret
nélküli száz meg száz tetszés szerinti
zenedarabot lehet játszani.
Ára 12 forint, a kótalapok darabja 30 kr.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel telje-
sítetnek. **Képes árjegyzék** a) harmonikáról; b) mechanikai zenélő
művekről és zenélő díszbárgyokról; c) minden egyéb hangszerekről,
hangszer kellékekről és hurokról külön kiadásokban **ingyen és bér-
mentve** küldetik. — Javítások pontosan eszközöltetnek.

TELEFON.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Egytetemes acél-ekéket acél-gerendelylyel
és egyéb gazdasági eszközöket a legjobb kivitelben, olcsón ajánl

BÄCHER RUDOLF

cs. és kir. szabad. kiz. ekegyára, BUDAPESTEN, Váci-körut 78. szám alatt.

Megpróbálás, vagy más gyártmányval való összehason-
lítás végett készséggel küldök ekéimből.

knak

atosgyár r.-társ.

ST.

54. szám

azon helyzetben
avitását a legol-
csóbb feltételek mellett elvált-
ját gyártmányu

aggonetteket

bb feltételek mellett.

2-től 5°-ig

besztéses kölesönök
kaphatók:

dbirtokokra, bér-
zakra, gyárakra,
malmokra,

valódi becsérték há-
romnegyedrészig,
ész valuta, gyors
kulans lebonyolítás.

Megkeresések 440

HWARTZ GYULA,

Magyar Jelzalog For-
galmi Intézet

cauzál-utca 8. sz.

nyvezett

yészbikák

Pál ur im-
ált törzstenyé-
atók. Bővebb
az

tóság.

Hontmege.

mény.

a hízalás érdeké-
tarab 4—10 éves,
magyarfajta borjas
ismét vemhesek,
vasuton jövő —
rterén

3-án,

a többet ígérőnek
ó váltó ellenében
vevő kívánságára
a kik nyári legel-
énér: és borjáért
fizetnek, de eset-
eptember 30-án a

István.

eszközök, függő-
valódi angol

ennis,

penyvák, zsákok,
omlók, géptisztító-
ohány-zsinag 10-
használatú kötelek.

ri árak mellett!

btörölők nagy vá-
an. 4456

ker., Károly-
oly-utca 12.

osan foganatosítok.

EGYETEMES SORBAVETŐGÉP HEGYES ÉS SIKFÖLDEKRE.

Legujabb és legtökéletesebb!

VETŐVÁLYU RENDSZER,

mely a magot nem szorítja mint minden más egyetemesteknek nevezett gép, hanem emeli, tehát nem darál. A jelenkor legtökéletesebb vetőgépe.

Megpróbálásra vagy más géppel való versenyzés végett készséggel küldök vetőgépeimből!

Én voltam az első, ki a vetőgépeket szilárd tehát nem állítható vagy mozgó mag-szekrényvel, gyártottam, minden más gépnél ezen rendszer gépeintől elveit hiányos utáztat. Gyáram az egyedüli (specialis) különleges és a legnagyobb vetőgépgyár az Osztr.-Magyar birodalomban.

**Évi gyártás
2500 darab
vetőgép.**

Minden gazda ha csak rövid szemle tárgyává is teszi gépeimet annak számtalan és utolnemért előnyei azonnal szembe fognak tűnni.

Sem fogaskerék, sem a vetőszerveket felcserélése nem szükséges, a magminőség megváltoztatásánál: ez egy meglepő egyszerű és átlátható módon történik. A gép leírásával valamint ár ajánlattal készséggel szolgálók.

Feltűnést keltő újdonság!

Hiányos utáztatokra ügyeljünk.

BUDAPEST, **MELICHAR FERENCZ** BUDAPEST,
Váci-körút 78. **CS. és KIR. SZAB. VETŐGÉPGYÁROS.** Váci-körút 78.

Arlap és a gép leírásával kívánatra bérmentve szolgálók.

A „PÁTRIA“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság

kiadásában megjelentek a következő munkák.

Megjelent

a mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-ik törvényezikk alapján összeállított:

I. KÁTÉ

községi mező- és hegyőrök számára.

Ára portómentes küldéssel 20 krajczár.

II. KÁTÉ

az uradalmi esőszők számára.

Ára portómentes küldéssel 20 krajczár.

Összeállította:

Dr. BALKAY BELA.

Mindkettő csinos zsebkönyvalaku keménytablába van kötve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

„Egy év a méhesben“

rövid gyakorlati utasítás modern méhes kezelésére.

Irta: **Tuymér János.**

Ára 1 korona, portómentesen 55 kr.

!!Legszebb ajándék gyermekek számára!!

„Pünkösdi Rózsák“

verskötet Pósa Lajostól.

Ára kötve 2 frt 50 kr.

Lapunk előfizetői azonban 2 forint kedvezményes áron kapják.

Portómentesen megküldve 2 forint 36 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron.

Nem szabad szeretnie.

Irta **Bodrogi Lajos.** Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

Az Erdész ur fia.

Elbeszélés **Theurriet Andréól.** Ára portómentes küldéssel 1 frt helyett 40 kr.

BELLA.

Érdekes regény. Irta: **Anna Vertua Gentile.** Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

Mi a szerelem?

Arab regény, irta: **F. Marion Cawford,** ford. Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

Egy csodaember kalandjai.

Irta: **Conan Doyle,** ford. Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 forint helyett 40 kr.

A malom története.

Irta: **Sudermann.** Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

Angyal és ördög.

Irta: **Mathers Helén.** Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

Megrendelések lapunk kiadóhivatalába, Budapest, Üllői-út 25. szám intézendők.

Betöltés

Segéd-tisz-
lius hó 1-1
készpénz,
évi fizetés
mazást ny
lás betölt
gazdaság
végzett, g
képzett és
tésben kell
bíró egyéne
Bizonyítvá
kal felszer
sok folyó
15-ig. Gró
ur 6 méltó
központi ir
Topolovecz
lett Horvát
dendők. A
vát nyelve
írásban bir
előnyben re

Azonnali b
tetik nőtte
a bel- és k
és hizlalás
jártas. Meg
évi gyakorl
egyezés sz
módtányok
ványmásola
börgazdaság
Egerszeg in

Egy nagy
ba a számta
üresedett,
keresztény,
met és ro
bíró egyén.
állásban mű
módtányok
nyok másola
visza nem
kiadóhivatal
jelige alatt

Ker

kerestetik az
vidékre, ki
zöldség-, d
mölcs a teny
ezenkívül p
és pinczeke
létesen járt
képezdét ve
nyel bír), a
vet szó és i
nős (nem na
megbízható,
rény igényi
fogalható
középe, ese
elején. Irás
kezüleg irt
gálati bizony
solatával fe
latok intéze
lerffy János
hoz, posta T
Nagykun-Sz

Segéd-tiszt
azonnali b
15 forint fiz
ellátással. A
hoffer Sándor
megye ezim

Állást

Ispáni vag
állást keres
katonamente
lag képzett
ki 8 év óta
das igokba
Czim a kia

Hirdetési ár 15 szög 80 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim költségénél minden betűnél 80 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETESEK.

Csak megőrződik és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel vértnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Segédtsízt, folyó évi július hó 1-től, 600 forint készpénz, lakás és tüzifa évi fizetés mellett alkalmazást nyerhet. Ezen állás betöltésére csak is gazdasági tanintézetet végzett, gyakorlatilag is képzett és a könyvvezetésben kellő jártassággal bíró egyének vétetnek fel. Bizonyítvány másolatokkal felszerelt folyamódások folyó évi június hó 15-ig, Gróf Zay Miklós ur ő méltósága uradalmi központi irodája czimén. Topolovecz, Sziszek mellett Horvátországba küldendők. A német és horvát nyelveket szóban és írásban bíró folyamódók előnyben részesülnek. 4439

Azonnali belépésre kerestetik nőtlen gazdatiszt, ki a bel-és külgazdaságban és hivatalban teljesen jártas. Megkivántatik több évi gyakorlat, fizetés meg egyezés szerint. Folyamódványok és bizonyítványok másolatok **döbrétei bérgazdaság**, posta Zalaegerszeg intézendők. 4458

Egy nagyobb uradalomban a számtartói állás megüresedett, kerestetik egy kerestény, magyar, német és román nyelvet bíró egyén, ki már hason állásban működött. Folyamódványok, bizonyítványok másolataival, melyek vissza nem küldetnek, a kiadóhivatalba „Uradalom” jelige alatt küldendők. 4472

Kertész

kerestetik az Alföldre, Tiszavidékre, ki a szőnyeg-, zöldség-, dísz- és gyümölcs a tenyésztéshez ért, ezenkívül pedig a szőlő- és pinczekezelésben tökéletesen jártas (vinczellérképezdét végzett előnyvel bíró), a magyar nyelvet szó és írásban bírja, nős (nem nagy családdal), megbízható, józan és szerény igényű. Az állás elfoglalható szeptember közepé, esetleg október elején. Írásbeli — saját kezűleg írt — a szolgálati bizonyítványok másolatával felszerelt ajánlatok intézendők ifj. **Keszlerffy János** földbírtokoshoz, posta **Tisza-Ugh** (Jász-Nagykun-Szolnokmegye). 4471

Segédtsízt kerestetik azonnali belépésre, havi 15 forint fizetés s teljes ellátással. Ajánlatok **Milhofer Sándor** Ecséd, Hevesmegye czimre küldendők. 4469

Állást keresők.

Ispáni vagy segédtsízi állást keres fiatal, nőtlen, katonamentes, gyakorlatilag képzett fiatal ember, ki 8 év óta nagyobb gazdaságokban működik. Czim a kiadóhivatalban. 4463

Ispáni állást keres nagyobb gazdaságban, jelenleg egy 3000 holdas birtokon mint segédtsízt alkalmazott 26 év-s, nőtlen, gyakorlati gazdász, kinek 9 évi gyakorlata van, a dohány- és cukorrépa-termelés, valamint a ló-, szarvasmarha- és sertés-tenyésztés terén kívül a hivatalban is kellő jártassága van. Az állást július 1., esetleg azonnal is elfoglalhatja. Szíves megkeresések „**Alföldi gazda**” czimén a kiadóhivatalba kéretnek. 4392

Gazdatiszt 10 évi gyakorlattal, 31 éves, római kath., nőtlen, állást keres, jelenleg is 4 év óta 2600 holdas birtokot önállólag kezel, beszél németül, szerbül és románul. Ajánlatok „**10 éves gazda**” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 4424

Kulcsár nagyobb gazdaságban állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4447

Kitűnő bizonyítványokkal rendelkező, felsőbb gazdasági tanintézetet végzett okleveles gazda, ki nagyobb uradalmakban teljes megelégedésre működött s úgy az irodai teendőket, mint a gyakorlatban tökéletesen jártas. Magyar anyanyelvén kívül jól ír és beszél németül és románul, oly állást keres a hol jövőjét biztosíthatja. Ajánlatok „**Majd maglátjuk**” czimén a kiadóhivatalba küldendők.

Nagy iparvállalatnál lévő gépész és elektrotechnikus, római katolikus vallású, 32 éves, állást keres; mint uradalmi főgépész és művezető több éven alkalmazva volt, több jó bizonyítvánnyal rendelkezik, nagyobb felelősséggel járó cseplést is vállal. Az eddigi főnökeinél tudakozódni lehet, kiknek czimét kívánatra tudatni fogom, ugyszinté okmányaimat is beküldöm. **Blazsek István**, Ungvár. 4450

Gazdasági számtiszt 31 éves, ki nagyobb alföldi gazdaságokban már 15 éve működik, a kettős könyvvitelt önállóan végte, hasonmóságban állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4443

29 éves római katolikus katonai kötelezettségének eleget tett, debreczeni földművelőiskolát jó eredménnyel végzett, intelligens fiatal ember, ki a magyar nyelven kívül beszél románul, s több éve egy alföldi nagyobb uradalomban mint segédtsízt felmondatlan állásban van alkalmazva, hol úgy a mezőgazdaság mint az állattenyésztés körül elég tapasztalatokat szerzett, mint kezelőt is óhajti egy oly uradalomba jutni, hol becsületes és szorgalmaságával jövőjét biztosíthatja, szíves megkereséseket kérek „**4468**” alatt e lapok kiadóhivatalához intézni. 4467

Fiatal 30 éves gyakorlott gazda, ki 7 évig atyja 4000 holdas birtékén egész önállóan és sikeresen gazdálkodott, csupán családi okokból állást vállalt. — A gazdaságban kitartóan szorgalmas, a könyvvezetést kitűnően érti. Szíves ajánlatok „**Gyakorlott gazdász**” czim alatt e lap kiadóhivatalához kéretnek. 4416

Szakképzett gazda, ki a súlyos gazdasági viszonyok miatt saját 600 hold birtokától megválni kénytelen, képzettségének és intelligenciájának megfelelő állást keres. Tizenkét éves multja, mely alatt mint önálló földbirtokos magát úgy gazdasági, mint társadalmi téren előnyösen ismertette, elég garanciát nyújt arra nézve, hogy bármilyen magasabb képességet és nagyobb fokú bizalmat igénylő állást betölthessen. Czim a kiadóhivatalban. 4438

Gépész-kovácsi állást keres nagyobb uradalomban, református, 36 éves, nős, kis családdal bíró ügyes ember, ki kitűnő bizonyítványokkal bír. Állást 1896. évi január havától foglalhatja el. Érti az összes gépnemek kezelését. Czimre megtudható a kiadóhivatalban. 4416 a

Gazdasági gyakornoknak vagy segédtsíznak ajánlkozok egy 19 éves izraelita vallású fiatal ember, ki a csákvári magy. kir. földművelőiskolát végezte; beszél magyarul, németül, oláhul és szerbül. Az állást bármikor elfoglalhatja. Ajánlatok „**S. S.**” czimén a kiadóhivatalba kéretnek. 4455

Izr. 30 éves, nőtlen, katonaviselt, 10 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt vagyok, értek egy a bel-és kül gazdaság minden ágához, valamint az egyszerű és kettős könyvvitelhez, július 15-ikére vagy azon túl bármikorra megfelelő állást keresek. Szíves megkeresések „**Tiszavidéki**” czim alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. 4466

Ispán, nőtlen (izr.), gazd. akadémiát végzett, több évi gyakorlattal, jártas cukorrépa, dohánytermelés, tejgazdaság, marha-hivatalban, szerény feltételek mellett állást vállaltatná. Ajánlatok „**Buzgó**” czimén a kiadóhivatalba kéretnek. 4470

Segédtsízi állást keres egy a magyar és német nyelvet bíró fiatal nőtlen gazdász, ki a gazdasági akadémiát jó sikerrel végezte. Hasonló minőségben az illető egy nagyobb uradalomban alkalmazásban volt és jelenleg hadgyakorlatra mint tartalékos tiszt bevonult. Ertesítés „**O. F. 28.**” jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek. 4467

Intelligens, nőtlen okleveles gazdatiszt, ki huzamosabb időn át az ország nagyobb uradalmában és gazdasági egyesületeiben úgy a gyakorlat, mint a szakirodalom terén működött, s a legkézszebb igényeknek is meg tud felelni, önálló intézői vagy ispáni állást keres nagyobb gazdaságban vagy uradalomban. Felsőbb gazdasági tanintézetet és gépkezelői tanfolyamot végzett s az irodai teendőket tökéletesen jártas. Magyar anyanyelvén kívül jól ír és beszél németül és románul. Állást azonnal elfoglalhatja. Ajánlatok „**Remény**” czimén a kiadóhivatalba intézendők. 4298

A mezőgazdaság minden ágában jártas, intelligens 28 éves római kath. fiatal ember, nyolc évi praxissal gazdatiszt, illetve segédtsízi állást keres, azonnali belépésre szerény feltételek mellett — Czim **Kövér Antal**, Kúvín, u. p. **Györök** Aradmegye. 4421

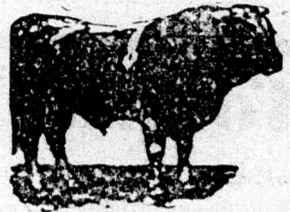
Irnoki vagy ehhez hasonló állásra ajánlkozok egy földműves iskolát végzett, 2 évi gyakorlattal bíró 27 éves ref vallású nőtlen ember, állást bármikor elfoglalhatja. Czim a kiadóhivatalban. 4435

Allatok.

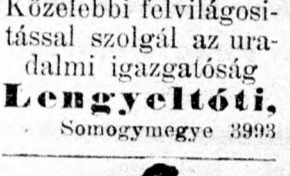
Eladó angol kosok. Harkányi Frigyes szerencsi uradalmában a tenyésztés nyáj felosztása folytán 12 darab Angliából importált 1 1/2—2 éves **Hampshire Oxfordshire** és **Shropshire down** telivér továbbá 12 darab félvér tenyésztésű kos jutányosan eladó. Ugyanott eladatik 300 db. 1/2—3/4 vér tenyészanya. Bővebb felvilágosítást ad a gazdasági központi iroda **Budapest, Andrassy-ut 4. sz.** 4340

Eladó tenyészsertés. Kohner Zsigmond és Károly urak Pusztá-Fokortú gazdaságában eladó 144 db három éves tenyészkoeca, 23 db három éves tenyészkan, 36 db egy és fél éves tenyészkan, 24 db éves tenyészkan. Bővebb felvilágosítást ad **Peri Károly** uradalmi tisztartó **Pusztá-Szent-Ivány**, u. p. **Szolnok**. 4430

Eladó 3 db berni hágbika, 2 telivér, 1 félvér, **Hertelendy Ferencz** gazdaságában **Lesencze-Tornaj**. 4429

Eladó tenyészbikák telivér **Simmenthali** 1 1/2—2 1/2 éves korig. Közelebbi felvilágosítással szolgál az uradalmi igazgatóság **Lengyel-tóti**, Somogy megye 3993

Eladó lovak. Gróf Zichy Béla lengyel-tóti uradalmában 14 darab 4 éves **Pinzgauer**, teljesen betanított, szelíd jámbor **kocsi ló**

van eladásra felállítva. Közelebbi felvilágosítással szolgál az uradalmi igazgatóság, **Lengyel-tóti** Somogy megye. 3995

Vegyesek.

Tejgazdaságok figyelmébe. Azon tejtermelők, kikt jükket biztosan, kanczió ellen őszre elhelyezni kívánják, szíveskedjenek mielőbb hozzám fordulni.

SPITZER JAKAB Rombach-utca 10. 4449

1000 hold körüli birtékét keres egy elméletileg és gyakorlatilag képzett gazda. Czim a kiadóhivatalban. 4451

Paraszt szocializmus.

Irta **Rubinek Gyula**, az O. M. G. E. ügyvezető-titkára. Tanulmányi jelentés az alföldi agrárszocialis mozgalmak okai s orvosszereiről, A mozgalom szülők okai szerint a munka a következő fejezetekre oszlik: **Előszó**, **Bevezetés**, **I. Munkahiány**, **II. A vagyon és birtokszerezés nehezítése**, **III. Közterhek aránytalansága**, **IV. Közigazgatás lanyhasága és hiányai**, **V. Uzsora, robot és perczentuaáció**, **VI. Gondoskodás hiánya**, **VII. Munkaskörök**, **VIII. A szocialista sajtó**, **IX. Befejezés**. A munka ezenkívül 7 táblázatot tartalmaz, melyek az Alföld népmozgalmi, vagyon és jövedelmi, birtokmegosztási, munkáskereseti, gazdálkodási és adózási viszonyait tüntetik fel. A mű ára 1 frk. Megrendelhető e lapok kiadóhivatalánál. 11677

Korunk és közgazdasági tévedései.

Irta: **Braun Ignác**. Ára egyesületi tagok és a köztelek előfizetőinek 50 kr.

A nemzetgazdaságot részben Carey rendszere szerint tárgyalja a föld mint egyedüli produktív termelési erő alapvetésével, ugynevezett finakrata rendszerben halad. — Megrendelhető a kiadóhivatalban.

Törlesztéses kölcsön földbirtokokra.

Külsőn a valódi becsérték 1/4 részéig 20 — 50 év kiüti időre készpénzben. Birtokok felmondhat bármikor, pénzintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal tökéletes törlesztés. Lebonnyolítás 14 nap alatt. **Semmi előleges költség.** Minden felvilágosítás díjlan. Beküldendő csakis: telekkönyvi kivonat, kataszteri. 1389 Czim:

Ingtalan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet, **Budapest, Váci-körút 39.**

Legnagyobb Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, mely hatóságok és legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajándéca van.

BIEHN JÁNOS

aszfalt, elszigetelőlemezek, fedéllemezek, facement és vegyeszeti kátránytermények gyára

Iroda: **BUDAPEST, KISPEST.** Gyár: **BUDAPEST, KISPEST.**

1878 óta fenálló vállalat

nedves falak gyökeres szárazzá tételére,

aszfaltozások,

valamint facement és fedéllemez befödések készítésére. 3853/II

Számos kitüntetés. — Több évi jótállás. — Jutányos árak.

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekéssel** talajművelésre vállalkozik 2731

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó
Budapest, V. ker., Váci-körút 76. szám.

Superfosphatokat

csontlisztből, guanoból, spodiumból stb.

Superphosphatgypszet és **phosphorsavoldatot**

mint az istállótrágya és ganajló legjobb conserváló szerét: chilisalétromot, kénsavas ammoniakot, kalijókat, **Thomassalak-lisztet**, **stassfurti kaititot** tiszta arsen és chlormentés alj. phosphorsavas mészt takarmányozási célokra, ajánl tiszta és biztosítva a mindenütt versenyképes **Schwefelsäure und Kunstdüngerfabriken Lundenburg-Themenau u. Lissek Roztok** 4159

A. SCHRAM, PRÁG

Központi iroda: **Prag, Heinrichgasse 27.**

Megbízható és hitelképes képviselők minden megyében kerest tnek.

LESZIH MIKSA szabadalmazott VICTORIA

TERMÉNY ROSTÁJA

mely 1894. évben a

PRÁGAI VERSENYROSTÁLÁSNÁL

15 versenyző gépgyáros között

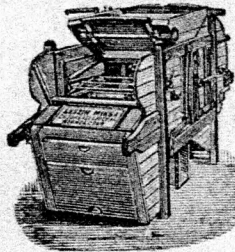
a legelső és legmagasabb

DISZOKLEVÉLLEL lett kitüntetve,

mely rostál, választ és osztályoz

mindenféle terményt és fűmagvakat.

700 darab van használatban. 4415

Árjegyzék és bizonylatokkal bérmentve szolgál

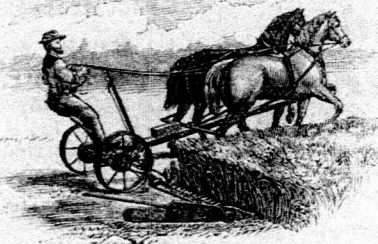
LESZIH MIKSA gazdasági gépgyára **Miskolczon.**

Tőzeg, fertőtlenítésre.

Felülmulhatatlan szalmapótló és trágyaszaporító anyag. Szaggatott, préselt, őrölt és szitált állapotban bármely mennyiségben megrendelhető az uradalmi igazgatóságnál 3877

Lengyeltőiban, Somogy megye.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

ALBION fűkaszázó gépek,

ALBION marokrakó aratógépek,

HARISSON Mc. GREGOR & Co.
angol gépgyárából.

A Harisson-féle aratógép kéveköto nélkül legutóbb 1894-ben a turkevei gépversenyen az első díjjal, arany éremmel lett kitüntetve. Kaphatók 4255

GRAEPEL HUGO gépgyárosnál,

Budapest, V., Külső Váci-ut 46. szám.

ELADÓ

160 darab szépen fejlődött, 2 évet töltött fehér szőrű, erdélyi faj

ökör-borju

Tamásy József

nagy-czégi bér gazdaságában, posta **Budatelke**, vasut és távirda állomás **Nagy-Czég-Budatelke**, (Erdély a Maros-Ludas-Besztercei vasut vonalon). 4465

Gépolajat,

u. m.: valódi, tiszta oliva-olajat, elsőrendű, savtalanított **repcze-olajat**, orosz ásvány-olajat stb.

Olasz saponáriát

tisztán vastag gyökerekből őrölve. **Takaró- és szekerponyvákat.**

Fertőtlenítő szereket,

u. m.: **karbolsav**, **karbolpor**, **creolin**, **zöldgálicz** stb.

carbolenumot, **keserűsót**, **csudasót**, **kesikenót**, **részgáliczot**, **petroleumot**.

ZSÁKOKAT kátrányfestékeket, fedéllakkot, **mütrágyát.**

szállit

Szalonnát

(a jelenlegi áron előjegyzésbe véve és kívánatra részletekben szállitva.)

Luczernát! Lóherét! Fűmagvakat minden czélra és minden egyéb gazdasági vetőmagvakat és gazdasági cikket és vetőmagot a **legjutányosabb áron** és **garantált jó minőségben**

KRAMER LIPÓT, V. ker., Akadémia-utca 10. szám.

Sürgöny-czim: „**CERES**“ Budapest.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

Ára 60 cm. 65 cm. 70 cm. 75 cm. 80 cm. 85 cm. 90 cm. 95 cm. 100 cm. hosszú
darabonként: 70 kr. 80 kr. 90 kr. 100 kr. 110 kr. 120 kr. 130 kr. 145 kr. 160 kr.

3811 **MAUTHNER ÖDÖN** magkereskedésében, Budapest, Andrassy-út 23. szám.

A kárpáti kasza

az elismert legkitünőbb és legelterjedtebb kasza, melynek kitünő minőségeért jótállás vállaltatik.

Kapható Magyarországon egyedül csakis

K

Az országos m...
Egész évre 10...

AZ OMG

Az Orsz...
1895. június 1...
Köztelken üle...
Tárgyak...
Uj tenyé...
Törlendő...
Folyó üg...

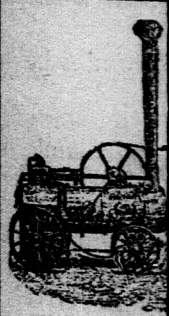
Kaini

A rozso...
tusóra esik...
minél előbb...
szállítása sok...
juk el a gazd...
arra, hogy ka...
fedezése czélj...
most tegye me...

A kainit...
titkári hivatal...
Árak: n...
kint ab Leop...
állapotban 106...
forint. A vas...
böző távolságu...
130-140 forin...
Kicsinybe...
együtt ab „Bu...
leti tagok rész...
3 forint.

A megren...
árát egyesüle...
kérjük, a száll...
átvételénél fize...

Magya

Jutányos